

ЛЫГЪОРАВЭТЛЪЭН

Chukchi Luke

© Institute for Bible
Translation, Moscow
(Институт перевода
Библии)

This Bible is copyrighted by Institute for Bible Translation, Moscow (ibtrussia.org) and is provided with permission at the cost of printing by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Non-commercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Янотвэтгав

Янотвэтгав

Вэймэну дынъёторэ калевэтгавылдыторэ!

Турык Тауныңыл Луканэн, қол валдын Торвэтгычъаткэн ныръакалейпы. Торвэтгычъатын (русийилдымил «Новый Завет») ытри Талдэвэтгычъатын («Ветхий Завет») ыннэндеңкы рытчыльыт – ынқэн Эвынкэликэл (грекьелымэл «Библия»), ръэнут ымы кытоот ымы игыр налгэкалевэтгавъевыркын нутэйиквик.

Торвэтгычъаткэн кэлик нырақ Тауныңылтэ, ынкы гатвыден ягалдыргын ынкъам гилывит Иисус Христосын, Ынин гыёлдытгыргын ынкъам тайкыёт таунынанэнчгытаттэ, Ынин въэгыргын ынкъам аёгыргын.

Каледётэ Тауныңылдык этгыргыт гатваленат дыгитэленъеп Палестинак (мургин гэвээнарылгат нырылгықэн о'ратгыргэпы Иисус). Ынкэнит Палестина гочыльатытвэден римкин императорыкы. Ытръэч-ым вэндыги еврейыльа, нымытвалда ынкы, гынрыру гэлгылдин чиниткин дымалдыквыргын, миңкэкин эвынчимгъун – Закон – йылднин ырыкы Эңнэ (Энантомгавыльа), Моисейына-ым гэкэлидин. Нымкықинэт мэтъатвытколдыт Моисейына яачы гамңылтэтденат, энмэн рэетгъэ Лъоё Эңнэнин, Микынэ рычъэчинтэвнинэт о'равэтдыат аймэтгыпы э'қэлтэтин ынкъам въэгыргэн. Ынкъам вай қынвэр у'рэтгыи палестинакэн мъэнымнымык Вифлеемык о'тчой а'тчаё Христос – Иисус («Христос» йилдыльэтык грекьелепы Лъоё).

Тауныңыл – ынқэн рыагталдыквыргык Пыңыл. Ынқэн Пыңыл гамгао'равэтдыагты, тымңалдылақ миңкы нымытвалдыэты ынкъам икуръэйилде вэтгавыльэты.

Нотқэн Тауныңыл гэкэлидин Лукана. Ытлден лёнүтвалдын еврейыно, ынқъом гэнъэтдин дымалдыкыльа Христосына. Ынан гаяленат ыттгыёл каледёт пыңылтэ ынкъам энакэтаттэ дылдын эмыръавагыркэн. Яачы ынин кэликэл гэйилдыльэтдин мыкмытдыңқлеккэн елеты. Қынвэр-ым тэнүвытку Тауныңыл Луканэн вытрэтгыи дыгийилдымил.

Мургин елыльатгыргын гэтэйкыдин дыгитэленъепкин грекьелыкэн калейпы. Ынқэната ытлден мачалван валдын таңгыевкы валдык русийилдыкин елыльатгыргык.

Нутинкэлик мытйылын инэнчичевэткин вэтгавкалекал.

Института Библияелдыльаткэн рывэлдынкықунэвыркынинэт йилдыльэтылдын ынкъам редактортэ чама винрэтыльыт тэйкык дыгийилдымил. Мыткоргавыркын, иңкун дыгъоравэтдыаелдыльа гаймаңэн наракалевэтгавыркын нотқэн кэликэл Библияйпы чычетйиле.

Ыттгыёлдытгав

1 Игыр мыкычъыт энмэч энаныңылыявыңоғат эмыръавагыргык, валдыт кэтэм мурылгыку, ² ынқэн моргынан дыги мытытчын о'равэтдыайпы, микырык ынанторымгойпы чинитдылетэ гэдылдин тывъё ынкъам микынти гатваленат ыттгыёлды тэвэты ивыльа Тауныңылдык. ³ Ымы гым тывэтгычемгъок кэлинүвэтык гыныкы, вэймэну дынъейгыт Феофилегыт, пыңылтэдык, янор ымыльа рычичъэтыпдыткук. ⁴ Ынқэн ратвагъа пытқыэнанъомраво гынин гыёлдытгыргэты, рақэты энмэч гэныгивэтигыт.

Мэтъатвыгыргын о'ратгыргэн Иоанн Крестителен

⁵ Ирод энма тиркэрму Иудеянотак, ынқэнит ынкы ганымытвалден таароңрагэдевыльын, микын нынны Захария. Ытлден гитдин Авийын энанрымэйпы. Нэвээн ынин, микын нынны Елисавета, гитдин чинйыръу Ааронын. ⁶ Ытри нирэргэри дыгипыльа о'равэтдыано гитдинэт Аңаңэты (Энантомгавыльэты) ынкъам қунчимгъутэ ныркылеқинэт ымыльа тэвэквыргыт Этынвэн. ⁷ Ытръэч-ым экмиңыкыльынэт: Елисавета экымиңэткыльа гитдин, нақам ытри энмэч гэлгинпэвдинэт.

⁸ Қол итык Авийын энанрымэн таароңгэлевимгогээ, ынкы Захария тэдеңкинэмил гиливильылықыл: ⁹ рэскивильылықыл таароңрачыкогты ынкхам ынан рынлявъяёлқылтэ таңыткэванавыт энанэнтиткованвык. Ытлден рэскиквьи Этынвэн таароңрачыкогты. ¹⁰ Ымыльоым рэмкын, ытлден ванавнынлявма, гатвэтчатвалден жаргыноңқач ынкхам гаченьёргаввэтгавден Аңаңэты.

¹¹ Ынкхам джур вытрэтгьи Эңэнин пындынлядын (ангел) – ытлден гатвэтчалден мранқач энанэнтиткованвык, миңкы гэнынлевдинэт таңыткэванавыт. ¹² Лдук ытлден Захария гакапчачавден ынкхам гэлдиңилдудин. ¹³ Ытръэч-ым ангеля ивнин ытлден: «Ынңэ э'қэдиңэткэ, Захария, қун гынин ченъёргаввэтгав гавалёмден. Гынин нэвъян Елисавета раккантогъа ынкхам рэтэнынныңын ытлден Иоанныно. ¹⁴ Ытлден ритгъэ гыныкы кыткоргаквырго, ынкхам мыкычыт ракоргавыркыт ынин о'ратгыргэты. ¹⁵ Миңкыри қун ытлден ратвагъа эргычыатыльо Этынвэты, қырым нъэкимджуркын ынкхам Эңэнин Выйитэ рэйыръэтгъэ еп у'рэткэ. ¹⁶ Нымкықинэт израилылыт (еврейылыт) Иоаннына рэнпэлқынтэвнинэт Этынвэты, ыргин Аңаңэты. ¹⁷ Ытлден раянотгъа Этынвык, тывчимгьутэ энагятылыын Илияна, рыленво диндиңыт ытдыгыргин о'ракымэңэты, авалёмкыльэты Эңэнин танчемгьогыргык, ынкхам рантэнмавнэн рэмкын ятынвэты Этын».

¹⁸ Захарияна пынлденэн ангел: «Миңкыри-ым гимнан ынқэн лыги тырэтчыңын? Энмэч гим ынпыначгэгим ынкхам гимнин нэвъян нэмықэй эңинкылыын».

¹⁹ Ангеля татдыгнэн ытлден: «Гым – Гавриилегым. Трэтыркын Эңэнин тэвчемгьогыргын. Ынан инэнживыгьи гим тывынво гыныкы қотқэн таңпыңыл. ²⁰ Гымнан гыныкы тывъё қырым игытқэй нытван, вытку қотқо. Ытръэч-ым чеңэт гынан дымалё джонылгэ гимнинэт вэтгавыт, гыт эйилыкэ рэнъялгъэ ымыльо ынқэн нъялтагнэты».

²¹ Ынкэңит-ым рэмкэ нъатчақэн Захария ынкхам ниничгытэтқинэт, иа'м ытлден кимылтэтыркын таароңрачыко.

²² Захария нитогъэ, ытръэч-ым вэтгавык нылдавқэн. Ымыльо чичеквэят, этааны таароңрачыко ынан джунин инэнлжунэт. Ытлден ныныгийивэтқин ырыкы мынга, пэнинэмил вама эйилыкылыу. ²³ Галягъат ынин гэлеватылыт ынкхам ытлден рагтыгъэ.

²⁴ Пэтле ынин нэвъян Елисавета нанқатгъэ ынкхам тэңэвытрыкэ гатвалден мытлыңэн йъилгыт. ²⁵ «Ынқэн ынңин инэнтгыи Этынва, тэгъеңыльэ йытык гымыкайпы а'қапэран, таңпэранво о'равэтлягты», – гивлдин ытлден.

Гамэтъатвыден Иисусын о'ратгыргын

²⁶ Нэръамытлыңқав йъилгын нанқылдытвама Елисавета, Эңэңэ тыңивынин ангел Гавриил Назаретэты – майңынымэты Галилеянотакэн, ²⁷ нэвъянылыдытеты Иосифын, мэңин гатвалден чинйыржу тиркэрмин Давидын. Нынны-ым нэвысқэтин – Мария. ²⁸ Етык ыныкагты ангеля ивнин: «Вай-ым тыетык. Эңэңэ рыкычымавъяйгыт, онтымэты қытваркын! Гынык рээн Этын!»

²⁹ Ынан капчачо рытчынинэт ынинэт вэтгавыт ынкхам нычимгьужин, рэжу ынан тывнэн ынңин валдын тинэнқитпың.

³⁰ Ангеля ивнин ытлден: «Ынңэ э'қэдиңэткэ, Мария! Гынык нъялгьи армагыргын, Эңэңэ йыльё гыргочайпы. ³¹ Гыт рананқатгъа, раккантогъа ынкхам рэтэнынныңын ытлден Иисусыну. ³² Ытлден рэнъялгъэ ынанэргычыо, нэръяйнэвыркын Эккэну Ынангыргочалъян; Этынва Эңэңэ рэйылдин ыныкы вакъосқыёлгын тиркэрмин Давидын, Ынин ы'ттгыютлын. ³³ Ынан таңқонпың рэнлеркынинэт Иаковын яатлыат, ынкхам Ынин Энанлявагыргын қырым нытэлпыгъэн».

³⁴ Марияна пынлденэн ангел: «Миңкыри-ым ынқэн ратвагъа? Гым еп эқликэткылыгым».

³⁵ Ангел татлыңыткогъэ: «Эңэңин Выйитэ нарайъогыт ынкхам Эңэңин армагырга нэрэнчымыкэтгыт, ынқэната Нэнэны, гынан йытоё, вэймэну нэрэлгыңын – Ытлден нэръяйнэвыркын Эккэну Эңэңин. ³⁶ Қыкэтъогын Елисавета, гынин чычеткинэңэв, экыминэткыңэву дынъё: ытлден ынпэвылыын нанқатгъэ ынкхам энмэч ыннанмытлыңқав йъилгык варкын. ³⁷ Аңаңэты таңымыльо гаймаңэн валдын».

³⁸ Ынкэңит Мария иквьи: «Гым – Этынвэн пурэлдэвигым. Мачынан ымыльо гыныквэтгавыгъет нытвагъан». Ынкхам ангеля пэлянен ытлден.

Марияна дьускывыркынин Елисавета

³⁹ Чигтээр ы'лденэттэ галяк Мария гагчакватгъэ майңынымэты, валъэты Иудеякэн найванвык.

⁴⁰ Ытлден етгьи Захариян ярагты ынкхам иквьи: «А'мын тыетык, Елисавета».

⁴¹ Елисаветана валёмнэн Мариян куликул, нэнэны джур вай камаграръогъэ нанқычыко, ынкхам Елисавета Эңэңин Выйитэ йыръятгьи. ⁴² Ытлден нэргъав кулидыэтгьи: «Гыт – Эңэңэ таңаңэнмыёйгыт нэвъянйыръялыку! Этынва ымы тэңэңинмынин гынин у'рэтылылықыл Нэнэны! ⁴³ Ытлден вай микынэ ейвэчу инэлгыгьи, гымыкы етгьи ытля гимнин Этынвэн? ⁴⁴ Эчги гимнан тывалёмын гынин куликул, нэнэны амкоргава гымыгыку

камаграръогъэ. ⁴⁵ Кычымылдыгыт, қэлёқ дымалё дыңын, тывъё Этынва вэты ратвагъа!»

⁴⁶ Ынкъам Мария иквьи:

«Гымнин қелелвынэ рэргавыркынэн Этын,

⁴⁷ гымнин выйирит кыткоргавыркын Аңаңэты,

Энанъягталявыльэты гымыкы,

⁴⁸ қэлёқъым Ынан тэну инэтчыгы,

дыгэн а'тав вальэгим;

игыр-ым ымтыңарата кычымыңаво

наратвыркынэгим,

⁴⁹ қэлёқъым Эрмэлъэ тэйкынин

тэңиничгытэт –

нэргықэн Ынин нынны!

⁵⁰ Ынин йыркылеңгыргын вытрэтыркын

ымтыңаратэты,

микынти таароңыркыт Ыныкы.

⁵¹ Ынан рыленинэт лыгэмайңытайкыгыргыт:

рывынинэт тэгыттэмңылыт

ырынпъоравэтлъат,

⁵² рырақылқылявнэнат эрмэт энандяванвэпы,

очылыт-ым эргыпыльо рытчынинэт,

⁵³ гытъатыльэты йылдинэт таңгыргыт,

гаймычылыт-ым рытрилдинэт эмқулгэ.

⁵⁴ Етгы вэнратынво Ынин выёлъэты –

Израилеты,

кэтьокво таңқонпыңкэн йыркылеңгыргэн,

энатватъё мургин ы'ттъыётлъагты,

Авраамина ынкъам ынин яатлъагты».

⁵⁶ Мария гарамкылытвалден Елисаветан ярак

қымэк ңыръо йылдыт ынкъам ыңқоры рагтыгъэ.

О'ратгыргын Иоанн Крестителын

⁵⁷ Ыңқэңит кымэңатыңоғъэ Елисавета, ыңқъом аккантоғъэ. ⁵⁸ Энаралъа ынкъам чычеткинэтэ навалёмын, ръайыркылеңгыргын Этынва рыленин ыныкагты. Ытри гакоргавленат ынык рээн.

⁵⁹ Амңыроотқавкэн ы'лэк ытри етгъэт тайкынво гыевқаквыргын еврейыльэн †. Чит-ым нэрэтэнынныңгээн ытлэн ытдыгымил Захарияно, ⁶⁰ ытрьэч-ым ытля кавтычгоғъэ: «Этлы, ытлэн нэръэйңэвыркын Иоанныно».

⁶¹ «Аны алдымы гынин тыңэрэтык уйңэ ымы мэңин ынңин нынныльын», – нивын ыргынан. ⁶² Ыңқъом намңылёңоғъан гыйивқэвэ нэнэнин ытдыгын, миңкыри ыңқэнына рэтэнынныңыркынин.

⁶³ Захарияна йынаннэн вычготтықай ынкъам кэдинин: «Ынин нынны – Иоанн». Ымыльо иничгытэтгъэт. ⁶⁴ Ынкы дыгэн эвыр йилынңэгъи, ытлэн вэтгавыңоғъэ ынкъам аңъяңоңэн Эңэң.

⁶⁵ Ымэнаралъыт э'қэлиңэтръугъэт. Ыңқъом ңотэпыңыл нъэлдгы ым-Иудеякэн ңэйнутэк.

⁶⁶ Микынэ ыңқэн навалёмын, ымыльо чимгъугъэт

† Гыевқаквыргын еврейыльэн Законыгъет ынңин тайкыёлдыл.

ынкъам эвыңоғъат: «Ытлэн вай микыну рэнъэлдгъэ ыңқэн нэнэны?» Ынкъам қэглдынэгэт, ынык рээн гатвален Этынвэн армагыргын.

Захариян мэтъатвыгыргын

⁶⁷ Захария, Иоаннын ытдыгын, Эңэңин Выйитэ йыръэтгы ынкъам мэтъатвытқоңоғъэ:

⁶⁸ «Мынынэргавын Этын, Израилькэн Эңэң!

Ытлэн етгы морыкагты винрэтык,

курык рытавэмэнңытораквыргын

Чиниткин варатэты;

⁶⁹ Ынан тыңивынин морыкы

Эргыналватыльын Инэнъегтэдевыльын

ярайпы Давидын, Ынин выёлъэн, –

⁷⁰ миңкыри гэнатвалден морыкы

Ынин тэлеңкин аңаңмэтъатвытқольэпы.

⁷¹ Ынан мури нэрэнъегтэдевык

морыкъақалъэпы ынкъам ымыльоргэпы, микырык дыгъэку нэлгыркынимык.

⁷² Ытлэн гэнатвалден йыркылиңыльу вак

морыкыттыётлъарыкы ынкъам

дыги дыңык вэтгычыатвылдын.

⁷³ Ытлэн гьомрэнатвалден Авраамина,

морыкыттыётлъагты,

⁷⁴ энмэн нэрэнъегтэлмык а'қалъэпы.

Қырым мэкина мынъэқэлиңэнык

⁷⁵ ынкъам выёлъо мытратваркын Ыныкы,

иңқун вак дыгипыльу, а'қатвакыльо

Ыныкэгйит.

⁷⁶ Гыт-ым, гымнин нэнэнэйгыт, рэныннынңэгъэ

мэтъатвытқольо Ынангыргочалъэн,

қэлёқъым рэлдеркын ы'ттъыёл Этынвык,

иңқун Ыныкы татылдынвыңык

⁷⁷ ынкъам ивык Ынин варатэты,

Эңэңэ мэчынкы рэнаачыторавнэнат

э'қэлтэтти варатэн

ынкъам рэнъегтэлевнинэт о'равэтлъат.

⁷⁸ Мургин Эңэң ы'лгыльэтыльын,

йыркылиңыльын

рээтгъэ морыкы э'эйпы,

қынури ининильын тиркытир,

⁷⁹ иңқун рықэргавык вальыт

қынури вэгыргывосқымчыко

ынкъам рыгйивэтык морыкы ръэт,

рылелъын онтымгыргэты».

⁸⁰ Иоанн-ым нымэйңэтқин ынкъам

нықалдыво'мравқэн. Ытлэн ганымытвалден

чыгэйнутэк ынкатагнэты, титэ вальыльык

кэливытгыр еткин Израилькэн варатэты.

О'ратгыргын Иисусын

2 Ынңэнъылдэткок Римкин императора Августына гэтывкэлидин, иңқун таңымыльо варат ы'нынныкэлин Римнутэкин империяк.

² Тэңвытқу ыңқот нарылгыңоңат о'равэтлъат, титэ

очочо Сирияк гитлин Квириний. ³ Ынқэната гамгао'равэтлдан эквэтгьи ченэтнымнымэты рылгаткаленво. ⁴ Майңынымгыпы Назарет Галилеянотакэн Иосиф нэмыкэй қытгыи Иудеягты, майңынымэты Вифлеем. Ынқэн мэйңынымным Давидын. Нэнри эквэтгьи Иосиф, кэлёқ-ым ытлден Давидыргэпы валдын. ⁵ Ытлден рылгаткалесқэквэ гаңавъанылқылма Марияна рээн, мэнин нанқылдын. ⁶ Вифлеемык Мария кмэңатыңногъэ ⁷ ыттгыёллакката. Рычымкэннин Нинқэй, рытрилдин раңқаматкынык ярагыннэкэн, миңқыри қун ытри арамқылдырака гатваленат.

Кытэпгынрэтылдьыт ынкъам ангелтэ (пынлынлдьыт Эңэнин)

⁸ Мэччымче ергык гатваленат рыюлдьыт. Ытри гакытэпгынрэтленат. ⁹ Ырыкы вытрэтгьи ангел, ынкъам эргычатын Этынвэн тыкэчгытратгырго нээлгьи ырык гыролмакы. Кытэпгынрэтылдьыт эқэдиңэтръугъэ. ¹⁰ Ытрэч ангел иквьи: «Тэңынңэ айылгавка! Торыкы тырэтын таңпыңыл. Лыгэкоргын ратвагъа ымваратэты: ¹¹ Давидын мэйңынымнымык у'рэтгьи тургин Инэньегтэдевылдын, тургин Этын, Христос (Эңэнин Льюё). ¹² Миңқыри рэлкылһыткы ытлден: ынан нан рэлыңыткы Нэнэны, рычымкатъё ынкъам рытрэлье раңқаматкынык». ¹³ Льюур ангелык қача вытрэтръугъэ қутти нымкықинэт, ыргынан ныгтанъяқэн Эңэң:

¹⁴ «Мачынан нэргавыркын Эңэң и'и'к, нутэк-ым мачынан нытваркын онтымгыргын о'равэтлдьарыкы, микынти ылгу лыңыркынинэт Эңэңэ».

¹⁵ Титэ ангелтэ йъэекэты пэлқынтэтгъэ, кытэпгынрэтылдьыт вэтгаквылгыгъат: «Китақун, мынылқынмык Вифлеемэты ынкъам мынгитэн Этынвэн тывъё». ¹⁶ Гагчакватгъат Вифлеемэты, ынкы нэлыңэт Мария, Иосиф ынкъам Нэнэңкэй, раңқаматкынык валдын. ¹⁷ Льюнэңу Нэнэны, кытэпгынрэтылдьа ымытва нэнын, рэқын гивлин ангел Ыныкэгийт. ¹⁸ Ымылдьо палёмтэдылдьыт гиничгытэтлинэт пыңылдеты кытэпгынрэтылдьэн. ¹⁹ Марияна-ым валёмъё лынчыку нинэгийпқин. ²⁰ Палзынтаттыляма, кытэпгынрэтылдьа нынэргавқэн Эңэң, иңқун ыргынан навалёмын ынкъам нэлың кэтэм тывъё.

Иисус нэрэтгээн таароңрагты

²¹ Амңырооткэн ылдэңэт галык тайкыёлқыл Нэнқаеты гыевқаквыргын еврейылдьэн. Ынкъам Ытлден нэтэнынныңын Иисусыну, қэлёқ еп ананқатка ытля, ынңиннынныңын гэлгылин ангеля.

²² Нээлгъэт ылдэт гытамавысқэвкэн Мариян ынкъам Иосифын, қэлёқ ынңин гэныгийвэтлин Моисейын Законык. Иосифына ынкъам Марияна

нэрэтгээн Иисус Иерусалимэты, иңқун Этынвэты рытэнмавык †. ²³ Қэлёқъым Этынвэн Законык гатвыден: «Гэмгэңинқэй ыттгыёлқэн Этынвэты рытэнмавъёлқыл». ²⁴ Ымың Этынвэн Законыгъет инэнинтыкулдьылқылди нирэқ нутэпчиқэтэ дымэвыр нирэқ голубқая Аңаңэты.

Симеонына лъуркынин Иисус таароңрак

²⁵ Ынкэңит Иерусалимык гатвалден о'равэтлдан, ныннылдын Симеон. Ытлден гатвалден лыгипылыу ынкъам таароңылыу Аңаңэты, нэньатчақэн рыягталыквыргын Израилен. Ынкъам Эңэнин Выйитэ нинэвинрэтқин. ²⁶ Ынан ивнин Симеон, ытлден энмэн қырым нывъин, вытку виин эльукэ рэнытыгнин Этынвэн Христос (Льюё). ²⁷ Эңэнин Выйитэ қытыгут рыннин Симеон таароңрагты. Титэ ытдыгырык нэрэтын Нэнэны Иисус, иңқун рыкуврэтэвык Ыныкы, рэңнут гэкэдилдин Моисейын Законык, ²⁸ Симеонына пиринин Ытлден ынкъам тэңэңинмынин Эңэң:

²⁹ «Эңэңигыт, қинэтрилги

Гынин пурэлигим,
иңқун таңонтымэты мывъик,
миңқыри Гыт гивигыт:

³⁰ игыт тылбуын Инэньегтэдевылдын,

³¹ рытэнмавъё Гынан ымваратэты:

³² Ынан ранқэргавнэнат гыёлгырга
ымы алвалъыянвыт вараптэ,
ынкъам Гынин варап Израиль
ранэргавнэн».

³³ Иосиф ынкъам Мария гиничгытэтлинэт, титэ навалёмын, миңқыри Симеонына вэтгаво лыгнин ыргин Экык. ³⁴ Ынқоры Симеонына тывнэнат ырыкы Эңэңин тэңэңинмыт ынкъам ивнин Мария, ытля Нэнэнин: «Вай арычгытваркын Ытлден, Микынэ курэ мыкылыт Израилык уйңэ рэньэлһыт ынкъам мыкылыт рэлқунһыт, ынкъам ымы гынин қэделвын рэныткэвнин рьысқа. Ытлден рэньэлгъэ Эңэңин гыйивқэву, мэкына рирвывиченһыт мыкылыт, ынкъам ынқэната о'раң рэньэлһыт ыргин лынчыку вэнвакы валдьыт тагъяңгыргыт».

Мэтъатвыгыргын Аннан

³⁶ Нутку гатвалден ымы мэтъатвытколдьыңав Анна, Фануилын нээкык, валдын Асирын ченйырэпы. Ытлден гатвалден колё ынылыу. Анна ганымытвалден нэръамытлыңэн гивинитти гывэвқучитэ, ³⁷ чымқык-ым вагыргын – қликвильу. Игыр ынин ныраққлеккэн нырға парол гивинитти. Ынан таңванэван титэ ныпэдынэн таароңран, ытрэч ынкы гатвалден таңамқынъычо, кытпэлгъарэтвама ынкъам ченъёргаввэтгавма. ³⁸ Ынкэмил эймэвык ырыкагты, ынан рывэлынқықунэвнин Эңэң ынкъам нэнатвықэн Нэнэны ымылдьорыкы, микырык

† Рьытэнмавык – нутку қычичеквын «посвящать».

нъатчақэн, титэ Эңэнэ рэнтэвимиңытурэвнин Иерусалим.

Иосиф ынкъам Мария ныпэлқынтэтқинэт Назаретэты

³⁹ Рыкуврэтэвыплдытук ымыльо, рээнут валъылқыл тывынңиву Этынвэн Законыгъет, Иосиф ынкъам Мария пэлқынтэтгъэт Галилеягты, ченэтмайңынымэты Назарет. ⁴⁰ Нэнэны нымэйңэтқин ынкъам нарoйвавқэн, кувчемгъольо нынъэлқин. Ынык гатваленат вэнратгыргын ынкъам рыкэтпаквыргын Эңэнин.

Ҳинқэй Иисус таароңрак

⁴¹ Эмқынгивик, Пасхакэн крычмы'л'ёк, Иисусын ытдыгыт нылқытқинэт Иерусалимэты. ⁴² Титэ Ынык гэнъэтдинэт мынгыткэн ңиръэ парол гивинитти, қынур-ым қонпың қытгъэт крычмынво. ⁴³ Крычмыплдытукгъэт. Титэ нырагтыпалқынтатқэнат, Иисус пэлятгъэ Иерусалимык. Ытдыгырык гэмо гэлгылин, ⁴⁴ мытив Ытл'ён тылдеркын қутырык рээн. Ынңин гэл'единэт таңымъыл'ёнэт, ыңқо-ым налқырэрыңногъан Ытл'ён чычетлдыку ынкъам дыги дынъё о'равэтлъалдыко, ⁴⁵ титэ-ым джондъутэ нэнтыгъэн Ытл'ён, пэлқынтэтгъэт Иерусалимэты қыритйивэ Ытл'ён. ⁴⁶ Ытръэч ңыръо ы'леңэттэ гал'як ыргынан нэдыгъэн Ҳинқэй таароңрак. Ытл'ён нывак'отвақэн инэныг'юлевэтыл'дык рээн, ныпал'ёмтэлқэн, ыңқо нымңыл'ёқэн. ⁴⁷ Ымыльо, микынэ Ытл'ён ныпал'ёмтэлқэн, ниничгытқинэт чечаквыргэты ынкъам татлыңыткогты. ⁴⁸ Ытдыгыт гиничгытдинэт дьук Ытл'ён ңэнку. «Эккэқэй, ытл'ён вай иа'м Гыт ынңин морыкы итг'и? – пынл'ёнэн Ытл'ён ытлъата. – Гынин ытдыгын ынкъам гым гэлгипэгчиңэнмури ынкъам нылқырирыткумури Гыныкы». ⁴⁹ «Рэку гэнэрэторэ? – пынл'ёгъэ Ытл'ён. – Эви торгынан гэмо, Гымнин Ытдыгин ярак валъылқылегим?» ⁵⁰ Ытри джончичевыл'ыт, рэқын Ытл'ён ивыркын. ⁵¹ Ытл'ён пэлқынтэтг'и ырык рээн Назаретэты ынкъам дымалдыльо ырыкы ныт'вақэн. Ытлъата нинэгйипқин динчыку ымыльо дьоё, Ынин очиткот. ⁵² Иисус нымэйңэтқин ынкъам кувчемг'оң нынъэлқин. Ытл'ён ы'лгу гэлгылин ымы о'равэтлъата, ымы Эңэнэ.

Тъэвэквыргын Иоанн Крестителын

3 Кылгынқавкэн гивинитык энантыл'явма императора Тиверийына, титэ Понтий Пилат гатвален очочо Иудеяк, Ирод гатвален эвынэрму Галилеяк, ынин-ым йич'эмиттумгын Филипп гатвален эвынэрму Итуреяк ынкъам Трахонитида-ванвык, Лисаний-ым гатвален эвынэрму Авилинеяк, ² ы'тт'ыёл'таароңраг'елевильыт Анна ынкъам Каиафа вама, Эңэнэ чыгэйнутэк

рывыёл'давнэн Иоанн, экык Захариян. ³ Ынкъам Иоаннына кавраңнонэнат нутэт, валъыт Иорданкэн гычурмыйиквик. Ытл'ён т'эвэты нивқин, иңқун ы'мпаңвагыргын алваң рытчыёл'қыл, ыңқоры Эңэнэ ранэнаачыторавнэнат э'қэл'тэтти, ынкъам вэты турытвил'дылқылти мимле. ⁴ Кэлдик мэт'ятвытколъэн Исаян ынңин гэкэлилин: «Қолентол'дын чыгэйнутэк: „Қынтэнмаквыткы р'ээт Этынвэты, қынвэтгатгыткы Ынинэт кытвэнвыт: ⁵ гамгатроочгын мачынан ныйыр'эатын, гэмгэңэй ынкъам и'ннун мачынан нычивтэтын, п'юлтакы валъыт р'ээттэ мачынан нывэтгатынат, апэтгыкыльэнат мачынан нынъэлдынэт таңыратыльо, – ⁶ ынкэңит ымыльо нымытвал'ырык нэрэл'уңын Эңэнин рыягтал'яквыргын“».

⁷ Иоанн нывэтгавқэн о'равэтлъагты, микынти ныетқинэт ыныкы торытвэнво мимле: «Мэркычгыргыторэ! Микынэ дыги рытчынин торыкы чимг'ун, энмэн рэгынтэвыркынитык валъылқылепы анңэнгыпы? ⁸ Эмтэңыч'э қынкадыроквыткы, тургин ы'мпаңвагыргын қэйвэ алваң рытчыткы. Ытръэч-ым ынңэ ивкэ эмқэлелвынэ: „Мургин ы'тт'ыютл'ён – Авраам!“ Тивыркынитык тури, Эңэнэ гаймаңэн рэтэйкынинэт ңотэнвыква яатлъат Авраамына. ⁹ А'дыгаттэ энмэч варкын уттыкинмык қача: уттуут, этэнтыңэйыр'эаткыльин, ныпрықин ынкъам ныиннтықин йынайынэты». ¹⁰ «Ытл'ён вай мури мынр'эамык?» – нымңыл'ёқэн ытл'ён рэмкэ. ¹¹ Иоанн нытатлыңыткоқэн: «Ынқэнына, микын варкыт ңиръэ мычыквыт, мачынан қол ныйыл'днин ңольэты. Ынкъам ыңқэн, микын варкын роолқыл, мачынан нитг'ээн ымы ынңин». ¹² Етгъэт торытвэнво мимле ымы инэгтэтнумэкэвильыт. «Инэныг'юлевэтыл'ыгыт, – нымңыл'ёқэнат ытри, – мури мынр'эамык?» ¹³ «Ынңэ айынатка мыкың т'ээр валъылқылык», – татлыңытког'э ытл'ён. ¹⁴ Марав'ал'явильа нэмықэй намңыл'ёгъан ытл'ён: «Мури-ым мынр'эамык?» Иоанн татлыңытког'э: «Ынңэ аманэванл'ял'ятка, ы'р'ээ авнэнаачыка ынкъам қыкач'арытваркынэтык ченэтмэгчермынгыква».

¹⁵ Варата гытгытэ нъатчақэн Христос, ынкъам ымыльо нычимг'уқинэт эмқэлелвынэ, Иоанн вэч'ымы вай Христос. ¹⁶ Ытръэч-ым Иоанн икв'и ымыльорыкы: «Гымнан тури тынтурытвивыркынитык мимле. Ытръэч-ым тылдеркын Ынқэн, Мэңин дыгармаң вал'ын гымык. Гым атымңэт'вакыль'эгим ымы рыкыл'вэттурэвык кыелпынитти Ынык сандалияп'лякы. Ынан нэрэнтурытвивыңытык тури Эңэнин Выйитэ ынкъам йынайына. ¹⁷ Вылпы, рэқэ Ынан нинэчеритвықин кавкавтыңач'ылылқыл кыкватв'айгыпы, энмэч Ыныкмынгык; кавкавтыңач'ылылқыл Ынан рэнумэкэв'ынын энаномак'авванвык, кыкватв'ай-

ым рэндывэнүнүн авайнукэйынйынык».

¹⁸ Иоаннына нинэныгыюлевжинэт о'равэтлэат, тауныултэлма. ¹⁹ Титэ-ым ынан тывынунэн лыгивыну дынхэ этгыргын эвынэрмин Иродын, вэнвематалдын ынык йичьэмиттумгин нэвээнк Иродиада, ынкхам ымыльо кутти ынин р'ачгыргыт, ²⁰ Иродына инээрнин ым'акагыргэты кээзын қол: ынан рывосқыравнэн Иоанн.

Иисус турытвиги мимле

²¹ Ымваратык рээн Иисус нэмыкэй турытвиги мимле. Ынкхам титэ Ытлән гаченъэргавэтгавлен, ааукатгээ и'и'н ²² ынкхам Ынык нээлгги Эңэнин Выйивый – увиклдын қынуру пчезалдын-голубь, – ынкхам қэнтэтги қулуқул: «Гыт – Гымнинэйгыт ылгу дынхэйгыт Эккэйгыт, Гынык Гымнин коргаквыргын».

Чинйырэтти Иисусын

²³ Титэ Иисусынэ моонэн Чиниткин гелеватгыргын, Ынык гэнхэтлинэт этыманы қликкин мынгыткэн парол гивинитти. Ытлән гатвалден, ыннин о'равэтлэат нычимгықинэт, эккэну Иосифын, мэнин гатвалден эккэну Илийын. Қутти Ынинэт ыт'тхыютлэат: ²⁴ Матфат, Левий, Мелхий, Ианнай, Иосиф, ²⁵ Маттафия, Амос, Наум, Еслий, Наггей, ²⁶ Мааф, Маттафия, Семейн, Иосих, Иодай, ²⁷ Иоанан, Рисай, Зоровавель, Салафиил, Нирий, ²⁸ Мелхий, Аддий, Косам, Елмадам, Ир, ²⁹ Иисус, Елиезер, Иорим, Матфат, Левий, ³⁰ Симеон, Иуда, Иосиф, Иоанам, Елиаким, ³¹ Мелеай, Меннай, Маттафай, Нафам, Давид, ³² Иессей, Иовид, Воос, Сала, Наассон, ³³ Аминадав, Админ, Арний, Есром, Фарес, Иуда, ³⁴ Иаков, Исаак, Авраам, Фара, Нахор, ³⁵ Серух, Рагав, Фалек, Евер, Сала, ³⁶ Каинам, Арфаксад, Сим, Ной, Ламех, ³⁷ Мафусал, Енох, Иарет, Малелеил, Каинам, ³⁸ Енос, Сиф, Адам, Эңэ.

Таныгъенгыргын Иисусын

4 Иисус, Эңэнин Выйитэ йырэттылдын, пэлқынэтгги Иордангыпы ынкхам Выйитэ рыленин Ытлән чыгайнотагы. ² Нэнку нирэкқликкин ылдэнэттэ Ытлән гэтэныгйиндин кальайна-дьяволя. Нотэнхылдэк Иисус ыт'рэттэгын гапэлдгэрэлден, ванэван рээнут нынунин ынкхам гэгытэвлин. ³ Дьяволя ивнин Ытлән: «Эвыр Гыт – Эңэнин Эккэйгыт, қыт'ивиквын нотқэн выквылдын нээлдык кавкаво». ⁴ «Гэкэлидин Калегыргык: „Этды амкавака егтэлылдылқыл о'равэтлэан“», – татлыныткогээ Иисус. ⁵ Ынқоры рыленин Ытлән эквынайыткынэты ынкхам рыкадыровнэн Ыныкы ыннанчечамыткава таңымыльо нутэт нургынкэнат. ⁶ Ынкхам дьяволя ивнин Ытлән: «Гымнан трэйылдын Гыныкы очочынлягыргын ымнотэннотак ынкхам ыргин эргычатын. Ымыльо

ынқэн гэйылдин гымыкы, ынкхам гымнан гаймаңэн трэйылдын мэкына трэтэгъенгээ. ⁷ Кита-ым, қылевтытэкэги гымыкы – ынкхам ымыльо нотқэн ратвагга Гынин». ⁸ «Эңэнин Калегыргык гивлин, – татлыңгээ ыныкы Иисус, –

„Этынвэты, гынин Аңаңэты, қытаароңыркын ынкхам ыт'рээч Ынин выёльо қытваркын“».

⁹ Ынқоры дьяволя рыленин Ытлән Иерусалимэты, рывэтчавнэн расқыткынык таароңракэн ынкхам ивнин: «Эвыр Гыт – Эңэнин Эккэйгыт, қыпиңкуги нотқоры эвтылгыты. ¹⁰ Нон-ым Калегыргык гэкэлидин, эмэн Эңэңэ

„Ченэтангелдырыкы рэт'ививнин гынрыу дыңык Гыт“

¹¹ ынкхам эмэн

„ыргынан нараа'рэгыт Гыт мынга, иңқун Гынин гытқалдын выквык эвнэй'гнэткэ нитын“».

¹² «Гэкэлидин: „Ыннэ арматааңка Этын, гынин Эңэңэ“, – татлыныткогээ Иисус. ¹³ Ынкхам дьяволя, рытэллэтык ымыльо таныгъенгыргыт, пэлянэн Ытлән қолдэнэкатагнэты.

Назареткэн синагограк

¹⁴ Армайпылдын Эңэнин Выйитэ, Иисус пэлқынэтгги Галилеягыты, Ытлән натвынунон ымчымчаванвык, ¹⁵ Ынан нинэныгыюлевжинэт синагограк ынкхам ымыльорык нанхэйвықэн.

¹⁶ Қол итык Иисус етгги Назаретэты, майнынымнымэты, миңкы Ытлән гэмэйңэтлин, ынкхам субботак, қынуру қонпың, етгги синагограгыты. Ытлән вэтчагээ калевэтгавынво Калегыргын. ¹⁷ Ыныкы нэйылдын Кэликэл мэтыатвытқолдэн Исаян. Ынан рывэнтэннин ынқэн, дыунин ваны, миңкы гэкэлидин:

«¹⁸ Этынвэн Выйивый Гымык рээн – Ынан нэнэрмэвыркынигым, қалэкым Эңэңэ льюейгым. Ынан инэнңивыгги Гым тауныултэлынво н'очырыкы, рыт'ымучьэвэ валдырыкы рымңылявынво ч'ачентатгыргын, элқылдырыкы – дылдьогыргын. Ынан инэнңивыгги Гым рытэвиминңытурэвык рытавэмэнңавьэттэ, ¹⁹ эвынво, эмэн нээлгги Этынвэн йыркылеңгыргын».

²⁰ Иисусынэ рыныманнэн Кэликэл, йылдин ынқэн гэлевтылэты ынкхам вак'огээ. Ымыльо синагограк гэтлеплинэт Ыныкы. ²¹ Ытлән вэтгавыннотгээ: «Игыр нээлгги Калегыргыкэн калее, торгынан валёмыткы».

²² Ынкхам ымыльо вэтгыч'атг'ат ынык рээн ынкхам иничгытэтгээт, миңкыри Ытлән галгэтанвэтгавлен. «Аны вай-ым Ытлән ыт'рээч экык Иосифын», – ытри чама нивқинэт.

«²³ Торгынан, қалёқъым, ратвыңыткы Гымыкы игыр коттапвэтгавыт: „Инэнмэдевылдьыгыт, қынмэлеквын чинитувик“, – ивнинэт ытри Иисусынэ. – „Моргынан, энмэн, гавалёмден, рээнут гатвален Капернаумкы. Қытчыгын ымы ынңин нутку, Гыныкьурэннутэк“. ²⁴ Қэйвэ тивыркынитык, – қээқын нивқин Иисус, – этлы нынрыгэлдын мэтъатвытколдын ынин у'рэннутэк. ²⁵ Алгаңэка тивыркынитык: вама мэтъатвытколдын Илия, титэ нырбо гивит гачывэптыма дьонилдетылдын ынкъам ымнотаеквэк гэнъэтлин евэқэты валдын гытъатгыргын, Израилык гатваленат мыгқликвълдыт. ²⁶ Ытръэч-ым ымы ыннанчыагы ырыглыку дьонунивылдын Илия, гэнживылдин амқлеквэлдыэты Сарептакэн, чымче валдын Сидонык. ²⁷ Ымы энаврыңгылгытчыгырга † тъытдыэт нымкъэв гатваленат Израилык вама мэтъатвытколдын Елисей, ытръэч-ым ымы мэңин дьонинмэдеветылдын, арылгыка ытръэч сириялдын Нееман».

²⁸ Ымыльо синагограк а'қанэнайпыгыат, титэ навалёмын ынкэн. ²⁹ Ытри қутысқычетгыэт, нэнвивын Иисус майңынымнымгыпы ынкъам нэрэтгэн найынерэты, опынъылденво Ытлден. ³⁰ Ытръэч-ым Иисус галягээ ырыглыкоеквэ, эквэтгыи.

Капернаумкэн синагограк

³¹ Иисус етгыи галилеякэн майңынымнымэты Капернаум ынкъам субботак Ынан нинэнинъэйвықин варат. ³² Ымыльо гиничгытэтлдинэт, миңқыри Ытлден гинэныгыюлевыткулин, қалёк Ынин вэтгав гатвален эрмэды. ³³ Синагограгы гэтлдин калъайпылдын о'равэтлдан, дьур ытлден нэргъав қудилдырбугыи: ³⁴ «Мэй, рээнут Гынан тэгъеңу дыңыркын морыкайпы, Иисус Назаретылдын? Гыт етгыи тымынво мури? Гымнан дыги, мэңинэйгыт. Гыт – Дьоейгыт Эңэңин!» ³⁵ Ытръэч-ым Иисусынэ тывивнин: «Эқудикэ қытваркын ынкъам қынтогэ ыныкайпы!» Рыпэкэтавык рыпэт о'равэтлдан гынонсинагограк, кэды нытогээ ыныкайпы, дьонинэнъэкэрэвэ ынык. ³⁶ Ымыльо гэлгиничгытэтлдинэт. «А'мын-ым вай како? Ынык ынңин валдын очочындыгыргын ынкъам армагыргын, рыпэт тывивыркыннинэт кэдыэт ынкъам ынкэнат ниторкыт», – нивқинэт ытри ыргичу. ³⁷ Ынкъам Иисус натвыңуогъан ымчымчаванвык.

Иисусынэ рымэдевыркыннинэт нымқықин о'равэтлдат

³⁸ Синагограйпы Иисус қытгыи Симонын ярагыт. Навматалдын Симонын гатъылыңолен, ынин

† Энаврыңгылгытчыгыргын – русийилдымил «проказа».

гылдын гэлгитгылетлин, ынкъам Иисус нъэйңэвын вэнратынво ытлден. ³⁹ Ытлден и'мпыгыи ыныкы, рынъотавнэн гылгыл ынкъам ынкэната пэлянэн ытлден. Нэвээнйыргын дыгэн эвыр қутгыи ынкъам гыпэдыатыңуогээ.

⁴⁰ Тэркамэчатыңок о'равэтлдата наратыңуонат Иисусына амалва валъа тъычгыгырга тэвиминнэтылдыт. Ынан нинэниқинэт мынга ынкъам нинэнмэдеветқинэт ытри.

⁴¹ Мыкылдыргыпы нынтоқэнат кэдыэт гақолелдыма: «Гыт – Эккэйгыт Эңэңин!» Ытръэч-ым Иисусынэ ивыну нинэлгықинэт ытри ынкъам нэнанъотавқэн ынкэн тывык: алдымы ыргынан дыги гэлгылдин, Ытлден – Христос.

Иисус энаныгьёлвэтгавыркын Иудеяк

⁴² Инъэ Иисусынэ пэлянэн мэйңынымным ынкъам қытгыи о'равэтлданэванвэты. Мыкьоравэтлдат қытгыэт қырэрынво Ытлден. Титэ нэдыгээн, нытывэв иквээт Ыныкы, иңқун эвнэквэткэ нитын ырыкайпы. ⁴³ Ытръэч-ым Ытлден иквьи: «Ымы қудимэйңынымнымык Гымнан тывьёлдыкы Энандявагыргын Эңэңин. Ынкэнагыт Гым гэнживигым». ⁴⁴ Ынкъам Ытлден қээқын тэвэты гавэтгавден синагограк Иудеянотак.

Иисусынэ эйңэвыркыннинэт ы'ттыёлкэн рэгьочечңылдыт

5 Қол гитлин Иисус гатвэтчатвален Геннисарет-гытгык қача, ынкъам рэмкэ, чымчуултэ гродмакы валъа Ынык, ныпалёмтэлқэн Эңэңин вэтгав. ² Иисусынэ дьунинэт мимдык қача ниръэ ы'твыт ынныңыттылдыргинэт, ыргынан ныңойтэвляқэнат купрэт. ³ Ытлден нэлқиквьи ыннэнъытвык, Симонын ы'твык, ынкъам иквьи, иңқун нытэвылбатынат маңгынонэты гытгычормэпы. Ынқо-ым Ынан рыгьёлдывыңуонэн рэмкын ы'твыткойпы. ⁴ Вэтгавыплдыткок Иисус иквьи Симонына: «Қыгнунэтги ымысқын валдыэты ынкъам қыкопрантыватгытык». ⁵ Симон татлыңгээ: «Инэныгивэтылдыгыт, мури гэмигчирэнмури ымныкирит ынкъам тэндыңыннутэ, ытръэч-ым гым тритгээ Гыныкэгйит». ⁶ Ытри копрантыватгыат ынкъам дыгэколё ынныңыттыгыэт, рыпэт купрэт тъайытчануогъат. ⁷ Ыргынан нъайңавыңуонат вэнратынво тумгыт, қудий'твык валдыт. Ынкэнат-ым эймэквээт, ынкъам ыргынан чезкэй нэйырэтынэт нирэк ы'твыт, э'ми рыпэт ануатыңуогъат. ⁸ Дьук ынкэн, Симон (ытлден-ым чама Пётр) нырэпэтгыи Иисусына ынкъам иквьи: «Қэнапэлягэ гым, Этынвэгыт, гым-ым вай э'қэлтэтылдыгым!» ⁹ Пётр, ынин тумгыт Иаков ынкъам Иоанн, эккэт Зеведейын ынкъам қутти ынныңыттылдыт колё гиничгытэтлдинэт

мыкыннылдук. Ынкхам Иисус иквьи Симонына: «Ынжэ э'қэдиңэткэ. Ноткатагнэпы гынан рэдыуркынэт о'равэтлът Гымыкагты». ¹¹ Ыргынан нагтонат ы'твыт гытгычормэты, напэлян ымыльо ынкхам нэркылегеэн Иисус.

Рымаляквыргын тьытлээн энаврыңылгытгычгырга

¹² Қол гитлин Иисус гатвален ыннэнмэйнынымнымык. Ининигьи о'равэтлээн, таңымылэты энэрэдыэн энаврыңылгытгычгырга. Лдук Иисус, ытлээн лдунирэтгыи нутэсқык ынкхам иквьи ченъэргавэты: «Этынвэгыт, адымы Гынан гым гаймаңэн ринэнмэлевэты, ыныкит ытрэч Гыт рэтэгъеңгэ!» ¹³ Иисусынэ рэвытлявнэн мынгытлыңын, рыйинин ытлээн ынкхам иквьи: «Тытэгъеңыркын, қымэлекви». Ынкхам дыгэн эвыр тьытлээн мэлекви. ¹⁴ Иисусынэ тьививнин ытлээн ымы мэкына рээнут авнатвыка: «Қылқытгы таароңрагэдевылэты, мачынан ыргынан гыт ы'нынчыэтыт. Гыт гэнмэлевэтыгыт, ынкэната қытаароңылпынрыткогэ, миңқыри гэтывивлин Моисей, иңқун ымыльорык ынкэн ы'нлэун». ¹⁵ Тэндымынкы Иисус вэтгаво нылгықин, ынкхам мыкзоравэтлът нумэкэтрэуқинэт палёмтэлынво Ытлээн ынкхам рымалявынво тьычгыргыт. ¹⁶ Чинит-ым Иисус нымкыче ныйықунтэтқин о'равэтлэакэванвэты ынкхам нэнку ныченъэргавэтгавқэн.

Рымаляватгыргын чывачгатылээн

¹⁷ Қол итык, титэ Иисус гинэныгьюдевытқулдин, гавакьотваленат Ынык палёмтэлылдықо фарисейылдыт ынкхам законыччаватылдыт, етылдыт ымнымгыпы Галилеякэн ынкхам Иудеякэн, ынкхам Иерусалимгыпы. Ынык рээн гатвален Этын, рынэрмэтививэ инэнмэлевэтык. ¹⁸ О'птытэар о'равэтлэата нэрэтын энанрыёлгыткынык чывачгатылээн, нанраратвыңнын ытлээн ярачыкогы, рытрэдынво Иисусына рягнавкы. ¹⁹ Ытрэч-ым ытри галдавленат рэсқывык аммыкзоравэтлэата. Ыргынан, тытэтык расқыткынэты ынкхам рырытқук рэсқын, нэнивтылевын ытлээн гэнанрыёлгыткынма гынонэты Иисусына ягнагты. ²⁰ Иисус, лдук ыргин дымалыквыргын, иквьи нутэнъоравэтлэагы: «Ганэнаачыторавленат гынинэт э'қэлтэтти». ²¹ Инэнчичевэтылдыт Калегыргыкэн ынкхам фарисейылдыт эмқэлелвынэ чимгугъэт: «Нотқэн ракьоравэтлээн, микынэ кытэақатвыркынэн Эңэң? Мытив-ым ранэнаачыторавыркынэнат э'қэлтэтти ытрэч Эңэңэ». ²² Иисусынэ, дыги дынэ рээнут чимгугу ыргынан нэлгыркын, ивнинэт ытри: «Иа'м ынңин

валдыт тургинэт чимгугу? ²³ Рээнут нутгэв – ивык „ганэнаачыторавленат гынинэт э'қэлтэтти“ эвытлым-ым „қылқутгы ынкхам қылдеркын“? ²⁴ Игыр торгынан дыги рэтчыңыткы, Эккэтэ О'равэтлэаргэн † гаймаңэн ранэнаачыторавнэнат э'қэлтэтти нутэйиквик. Гымнан тивыркыныгыт, – ивнин Ынан чывачгатылээн, – қылқутгы, қыпиригын чиниткин энанрыёлгыткын ынкхам қырагыгэ». ²⁵ Ынкэн дыгэн эвыр қутгыи, пиринин энанрыёлгыткын, рақыткынык гарычгытвален, ынкхам рагыгэ, анъяйва Эңэң. ²⁶ Ымыльо гэлгиничгытэтлинэт. Ыргынан нанъяйвықэн Эңэң ынкхам айылдыты нивқинэт: «Иыққайтым! Иничгытэт игыр моргынан мытлэун!»

Иисус ынкхам Левий

²⁷ Ныток нутэнрайпы Иисусынэ лдуни инэгтэтнумэкэвылээн, ныннылэын Левий, вакьотвалэын налогомакаванвык қача, ынкхам иквьи ыныкы: «Қылдеркын Гымык яачы». ²⁸ Ынкхам ынкэнына ымыльо пэлянэн, қутгыи ынкхам яалдытгэ Ынык.

²⁹ Левийына рытэнмавнэн ыныграк мэйнықэмумэкэт. Рэмкылылдықу гатваленат нымкықинэт инэгтэтнумэкэвылэыт ынкхам қутти о'равэтлэат, микынти гарычгывакьоденат †† ырык рээн. ³⁰ Фарисейылдыт ынкхам инэнчичевэтылдыт Калегыргыкэн нивқинэт, акавкэнма Ынин рагыёчачылыэты: «Иа'м тури қамэтваркынэтык ынкхам ыпавыркынэтык инэгтэтнумэкэвылдық рээн ынкхам э'қэлтэтылдық рээн?» «³¹ Инэнмэлевэтылээ нинэнмэлевэтықинэт тьытлээт, ванэван этьылкылыинэт – татлыңыткогэ Иисус. – ³² Гым тыетык рыгйивэтык, иңқун чиниткин ы'мпаңвагыргын алваң ы'нытчыгээн этлы дыгипылду валдырык, нан-ым ипэ э'қэлтэтылдық».

Пынлэк кытпэлгьарэгыргын

³³ Ынкэнит ыргынан Ытлээн нивын: «Иоаннын рэгьюечылыдыт нымкыче ныпэлгьарэқэнат қамэтвак ченэттэватгырга ынкхам ныченъэргавэтгавқэнат, фарисейылдыргэн нэмықэй, Гынинэт-ым – нықамэтвақэнат ынкхам ныпавқэнат!»

³⁴ Ытрэч-ым Иисус иквьи ырыкы: «Тэнмычыо, эви торгынан гаймаңэн рапэлгьарэңыткы рэмкылыт навынрагтатылэк, виин ырык рээн ы'вэқучилқыл? ³⁵ Ытрэч-ым рэнъэлгэ ы'лэңэт, титэ ырыкайпы нэрэнэквэтэвңын ы'вэқучилқыл, вай ынкэнит, нутэнъылэңэтык ынрба ракытпэлгьарэтваркыт».

† Экык О'равэтлэаргэн – ынңин Иисусынэ нэнатвықэн Чинитувик (қыгитэгыи нуткэкин вэтгавкалекал). †† Ынкэнит еврейылдыт гақамэтваленат арычгывакьота.

³⁶ Иисусынэ тывнэн ырыкы нэнъайвымнүлдтэл: «Ванэван нычвигъэн мэнигытүл торавэръэпы, иңкун тэнкэвнүк пэтавэръын, аны вай ымы турэвиръын нэрэнъэкэрэвнүн, ымы-ым пэтавэръын ванэван нынкэвын турмэнигытүлде.

³⁷ Ымы ванэван нинэттъын нинъэкимыл пэтыпыгчыкогты, аны вай нэнъақэмля рэпурылқынтынин пыгпыг – ымы э'қимыл рэтықырзугъэ, ымы пыгпыг ръэкэрэгъэ.

³⁸ Мачынан нинъэкимыл ы'нинэттъыркын торпыгчыкогты! ³⁹ Ынкъам ванэван микынэ, пылык пэтъақэмыл, тэгъеңу нылгынин турылдын, қлэкъым нивқин: „Пэтылдын таңың“».

Рэгъючечнүлэ ныпрықэнат тыңачылықылъёчгыт субботак

6 Қол итык субботак Иисус гатален яргылёеквэ, ынкъам Ынык рэгъючечнүлэ напырнунат тыңачылықылъёчгыт, накалдявыңунат ынкэнат мынга ынкъам наноңунат кавкавыңачылықылтэ.

² Нырбыкутырык-ым фарисейлдьырык намнүлденат ытри: «А'мын-ым рэкыркынитык?! Этлы ыннун иткылдын субботак!» ³ Иисус ырыкы татдыңыткогъэ: «Эви торгынан ләнқалевэтгавылдын, гэрэлин Давид, титэ ытлән ынкъам ынин о'равэтлдат гытэатгэ? ⁴ Титэ ытлән рэқиквэи Эңэнин ярачыкогты, пиринин раңаңытвэвье кавкав, рээнут қырым микынэ роёлқыл, арылгыка таароңрагэдевиля, роңунэн чинит ынкъам йылдин о'равэтлдарыкы, ынык рээн валдыт». ⁵ Ынкъам қээқын иквэи: «Экык О'равэтлдаргэн – субботакэн этын».

Кыкватмынгылдын о'равэтлдан

⁶ Қолесубботак Иисус қытгыи синагограчыкогты ынкъам энаныгёлдявыңоғъэ. Ынык гатвален о'равэтлдан, микын мранқачкэн мынгылдын гақыкватлен. ⁷ Инэнчичевэтылдыт Калегыргыкэн ынкъам фарисейлдыт нытлдепытқуқинэт, қэйвэ эты ранмалявыңунэн Иисусынэ ытлән субботак, энаачо лыңынво Ытлән. ⁸ Ытрьэч-ым Иисусынэ дыги гэлгылинэт ыргинэт чимгүт ынкъам иквэи о'равэтлдагты, микын мранмынгылдын гақыкватлен: «Қылқутги ынкъам қыетги нутриды, гынонэты. ⁹ Гымнан тымнүлёркынэтык тури, рээнут гавэтгытрэтлен тэйкык субботак: таңгыргын дымэвыр а'қагыргын? Гынритык ягталгыргын дымэвыр рылнүлдевык ынкэн?» Ытри авъеткынка гатваленат. ¹⁰ Ынан гитэнинэт ытри дыляпкамлелың ынкъам иквэи ыннэнъоравэтлдагты: «Қынъэвытляквын мынгылдын». Ынкэн ыннун итгыи. Ынкъам ынин мынгылдын малдявытваноғъэ. ¹¹ Ытри-ым гэлгигэргэтдинэт ынкъам вэтгаво налгыңоғъан

ыргичгу, ытлән вай нэнъынрэкэвын ыргынан Иисус.

Мынгыткэн ниръэ парол апостолтэ (тыңэвыёттэ)

¹² Ыннэнъылёк Иисус тыттэтгыи найыткынэты ченъёргаввэтгавынво ынкъам гаченъёргаввэтгавлен Аңаңэты ымныкирит. ¹³ Титэ-ым инъырыгъи, Ынан э'йнэвнинэт Ынинэт рэгъючечнүлдыт ынкъам юнрынинэт ырыгдыку мынгыткэн ниръэ парол, микынти ипэ тэнынныгинэт апостолё (тыңэвыёно): ¹⁴ Симон, мэнин Иисусынэ тэнынныгин Пётрыно, йичъэмиттумгын Симонын Андрей, Иаков, Иоанн, Филипп, Варфоломей, ¹⁵ Матфей, Фома, Иаков – экык Алфейын, Симон, танынныңъё Зилото †, ¹⁶ Иуда – экык Иаковын ынкъам Иуда Искариот, нъэдылдын яачы винвыэ'қэйдытқуды.

Тэңэнинмэт ынкъам э'қэнинмэт

¹⁷ Иисус кэнқалетгыи ырык рээн эвтылгты вэтгысқэты, миңкы гумэкэтдинэт нымкықинэт Ынинэт рэгъючечнүлдыт ынкъам мыкъоравэтлдамкыт ым-Иудеяйпы, Иерусалимгыпы ынкъам аңқачормык валъэпы майңынымнымгыпы Тир ынкъам Сидон. ¹⁸ Ытри етгэат Ытлән палёмтэдынво ынкъам тъычгыргынмалявынво. Калъайпылдыт нэмықэй нымэлевқинэт. ¹⁹ Ынкъам ымылорык о'равэтлдата нырэннитқуқин Ытлән, қлэкъым Ыныкайпы нынтоқэн армагыргын, рақэпы ымылдо нымэлевқинэт. ²⁰ Иисус иквэи рагъёчачнүлдырыкы:

«Кычымылдыиторэ, нъочыиторэ!

Энанлявагыргын Эңэнин – тургин.

²¹ Кычымылдыиторэ, гытэатывалдыиторэ игыр!

Эңэңэ нэрэнъэнқэвэвнүтык.

Кычымылдыиторэ, тэргылдыиторэ!

Тури рэтэннытқуңытык.

²² Кычымылдыиторэ, ымылдо вай нотқэн ратвагъа Эккэк О'равэтлдаргэн курэ:

о'равэтлдата э'қу нэрэлгыркынитык,

наранъянръавнүтык, ныркылеты нэрэтчытык, наръақатвытык.

²³ Қыкоргавыркынэтык ыннэнъылёк ынкъам қыкачъаравыркынэтык!

Қлэкъым тургин анъямынгыквын и'и'к кыннымайыңқэн.

Кэтэм ыннун гитдинэт мэтэатвытқолдырыкы ы'ттыютлэят нотэнъоравэтлдаргэн.

²⁴ Ынкъам а'ткэнэты тури, гаймычылдыиторэ!

Тури энмэч коргытвалдыаттык этъогынмыл.

²⁵ А'ткэнэты тури, а'нқавытвалдыиторэ игыр!

† Зилот – грекъялепы «қрақатылдын».

Тури рагытъявытватык.
А'ткэңэты тури, игыр тэнүйткулдытури!
Тури рапыннитваркынэтык ынкъам
ратэрганһытык.

²⁶ А'ткэңэты тури, ымыльорык анъяйвыёторэ,
кэлёқъым тэкэмынһин ганъяленат
ы'ръяымэтъятвытколдыт
ырыкъяттъяютльэ».

Ы'лгу қылғыркыниткы э'қэльыт

«²⁷ Ынрѡам-ым торыкы, палѣмтѣлыдыторэ,
тивыркын: Ы'лгу қылғыркыниткы чиниткинэт
э'қэльыт, нытэнһин қытѣйкыркыниткы
ынкэнырыкы, микынэ э'ку нэлғыркынитык,
²⁸ қытэнһинмэтыркыниткы ынкэнат, микынэ
мэркычгырго нэлғыркынитык. Ченъѣргаввэтгаво
қылғыркыниткы тинэнъэқэңэтылдыт торыкы.
²⁹ Ынкэнына, микынэ нылпытэгнугыт, ыныкы
қынычвачгынлевын ымы қол ылпылғын; ынкъам
эвыр микынэ ниниткэқин гыргочаңэръын, ынңэ
анъотавка пирик ымы эвычаңэръын.
³⁰ Гамгавандялдын қылпынрыркын, ынкъам эвыр
ниниткэқин гынин, ынңэ эрэнпэлқынтэвһыкэ.
³¹ Ымыльо, рѣэнут тэгъеңу дыңыркыниткы, иңқун
о'равэтльарык нэнһынтын торыкы,
қынтыркыниткы ырыкы ымы торгынан. ³² Эвыр
Ы'лгу дыңыркыниткы торыкы Ы'лгыльэтылдыт,
ытлѣн-ым вай рѣку рывалынқықонавъѣлқылдторэ?
Адымы ымы э'қэлтэтылзэ Ы'лгу нэлғыркынэт
ырыкагты Ы'лгыльэтылдыт. ³³ Ынкъам ыныкит тури
тэндиңэтыркынитык ынкэнырыкы, микынти
тэндиңэтыркыт торыкы, ынрѡам вай рѣку
рывалынқықонавъѣлқылдторэ? Ымы э'қэлтэтылдыт
ынһин нитқинэт. ³⁴ Ыныкит торгынан
рачыңавыркынэткы ынкэнат, мэкгыпы
мычвынатыркынэтык рыпалқынтавпэрэнво, ытлѣн-
ым вай рѣку рывалынқықонавъѣлқылдторэ? Адымы
ымы э'қэлтэтылзэ ныначыңавқэнат э'қэлтэтылдыт,
пэрэнво рыпалқынтаквыргын ынкэмил мыкэлдын.
³⁵ Ытрѣэч-ым торгынан Ы'лгу қылғыркыниткы
тургинэт э'қэльыт, нытэнһин ырыкы
қытѣйкыркыниткы ынкъам қыначыңавыркынэткы,
авнѣатчака рыпалқынтавъѣлқылд. Ынкэнит тургин
анъямынгыквын ратвагъа кытмайңылдо, ынкъам
тури ратваһытык эккэну Ынангыргочалзэн,
кэлёқъым Ытлѣн тэндиңылдын ымы
энвэдынкықунэвкыльдырыкы, ымы
анңэналдырыкы. ³⁶ Қытваркынэтык йыркыдиңылду,
қынур-ым тургин Ытдыгын йыркыдиңылдын».

А'ткэвма чимгъуу элгыкэ қутти

«³⁷ Ынңэ мэһин ивыну элгыкэ, ымы тури қырым
ивыну ы'нылгытык. Қынэнаачыторавыркынэткы
ынкъам ымы тури наранэнаачыторавтык.
³⁸ Қылпынрыткоркынэтык, ымы тури

наралпынрыркынэтык, нэрэнқэвивтык икурэқэ
танйырѡат-тантэнмыңа: нарантымляванһын,
нэрэнтылпыңын ынкъам нараналынтанһын торыкы
танйырѡат-тантэнмыңычыын гагырголдыма.
Рѡатантэнмыңычыа тури
ратантэнмыңатыркынэтык, кэтэм ынһин валзэ
наратантэнмынтык ымы тури».

³⁹ Исусынэ тывнэн ынһин валзын
инэндыңэтичгын: «Эви гаймаңэн илқылзэ
рэнрывинрыгнин илқылдын? Эви ытри һирэргэри
қырым ныпэқэтатынат рыгѣлгычыкогты?

⁴⁰ Рэгъючечңылдын гыѣлың атвакыльэн ынык
инэныгъюлевэтылдык, ытрѣэч-ым
гыюлетыплдытқук ытлѣн гаймаңэн рэнъэлдгэ
ынһин валзо, қынур инэныгъюлевэтылдын. ⁴¹ Рѣку
гынан гитэркын һуйһуйқэй гыныкйичъэмиттумгин
дылечыку, оттыйһын-ым чинитдылечыку элзукэ
дыңыркын? ⁴² Рақынво гынан ивыркын
чинитйичъэмиттумгын: „Йичъэмиттумгигыт,
китақун гымнан мыгтогъан һуйһуйқэй гынык
дылэчыкойпы“, эвыр элзукэ дыңыркын
чинитдылечыку оттыйһын?
Винвыы'рѣунтэтылдыгыт! Қыгтогын янор
оттыйһын ченэтдылэчыкойпы – һотқо рэлзунһын,
миңкыри йыток һуйһуйқэй йичъэмиттумгин
дылэчыкойпы».

Уттуут ынкъам тыңэйырѡыт

«⁴³ Тэнуттэ энынңэвкыльынэт э'қэтыңэйырѡыт,
эвыр-ым э'қуттэ энынңэвкыльынэт тэнтыңэйырѡыт.
⁴⁴ Гэмгэуттуут нэлқылқин тыңэйырѡыгит.
Кэлёқъым ванэван ы'ннумэкэвын тыңэйырѡын-
инжир аѣпыткотыңачэпы-терновникгыпы,
ванэван ы'нпирин виноград аѣпыткотыңачэпы-
шиповникгыпы. ⁴⁵ Таңъоравэтльата нэнагтоқэн
таңгыргын ынык таңдеңгыпы; анңэнъоравэтльата
ынык анңэнлеңгыпы – таңамѡақагыргын. Ынкэмит
о'равэтльата тывыркынэн ынкэн, рѣқэ
йырѡатытваркын ынин линдиң».

Һирѣэ ыпѣлгыт

«⁴⁶ Рѣку торгынан инъэйһэвыркынитык
„Этынвэгыт, Этынвэгыт“, нақам ванэван
қытѣйкыгыткы Гымнин тывѣт? ⁴⁷ Гэмгэмэһин,
етылдын Гымыкы ынкъам палѣмтѣлыдын Гымык
вэтгавык ынкъам инэнкуврэтэвылдын ынкэгит,
тривһыркынитык тури, микынэмил ныпэрақэн:
⁴⁸ ытлѣн ныпэрақэн тараңылдын о'равэтльагты,
мэһин онмывылпаткогэз ынкъам рытрилдин
ранпыѣлгын выквыткынык. Титэ гэнзэтдин
майһэмлятыргын, ынкъам мимыл упгы
һотэнрагты, дылавнэн рилдюк ынкэн, кэлёқъым
ынкэн нымэлзэв гэтэйкылдин. ⁴⁹ Палѣмтѣлыдын-ым
Гымык вэтгавык, нақам энкуврэтэвкыльын,
ныпэрақэн о'равэтльак, тараңылдын

нотасқыткынык аранпыёлгыка. Титэ мимыл упгыи нутэнрагты, ынкэқэй чимирьэтггы. Нутэнракэн чемэрьатгыргын гатвалден кытмайнуьльо».

Выёлдынмалыквыргын римкин маравочочен

7 Плытук вэтгавык, Иисус эквэтгыи Капернаумэты. ² Ынкы қол римкин маравочочен выёлдын галгэтъылыңолен вьэнуотагнэты. Маравочоча колё қылгилюю нинэлгықин ынин выёлдын, ³ ынкьам титэ ынан валёмнэн Иисус, ынкы-ым тыңивынинэт Ыныкагты еврейыльэн ынпычыльыт эвынво, иңкун Иисус ныетын ынкьам нынмэлевэннин ынин выёлдын. ⁴ Ынпычыльыт етгьэт Иисусына ынкьам нэвыңуогьан Ытлән: «Нотқэн о'равэтльан эмтэңэ ытлән, дыгэколё вэнратьёлқыл. ⁵ Ынан ылгу дыңыркынин мургин вара ынкьам рыпэт тэйкынин морыкагты синагогран». ⁶ Иисус қытгыи ырык рээн. Ытлән энмэч нэймэвқин ярагты, титэ маравочоча тыңивынинэт Ыныкагты тумгыт эвынво: «Этынвэгыт, ынңэ энъэлдеткэ, гым э'тки вай этэңкыльыгым Гыт рэсқивык гымыкрагты. ⁷ Гым-ым чинит Гыныкы дюнъетэ, қалёқъым тычимгьуркын, э'тки вай этэңкыльыгым. Қиквын ытръэч вэтгав, ынкьам гымнин выёлдын рэмэлэквиэ. ⁸ Гым о'равэтльайгым, тьэвынүэвыёйгым қутырык, гымыкы-ым нэмықэй нывалёмқэнат маравқявылтэ. Гым тивыркын қотына: „Қыетги нутрилы“ – ынкьам ынқэн ныетқин. Гымыквыёлдыэты нивигым: „Қытэйкыгын ынқэн“ – ынкьам ынқэн ынан нинэтэйкықин». ⁹ Валёмык ынңин валъыт вэтгавыт, Иисус колё гиничгытэтлдин ынкьам, чывачгындек о'равэтльамкэты, тыляльэты Ынык яачы, иквьи: «Тивыркынитык тури, ынңин валъын дыгэлымалыквыргын Гымнан дюнлбуть ымы Израилык». ¹⁰ Тыңэвыёттэ пэлқынэтгьэт ынкьам нэдыгьэн выёлдын мэлевылдын.

Қликвильдын эыкы эюгыи Наинык

¹¹ Ынкэмил пэтлэ Иисус қытгыи майңынымнымэты Наин, Ынык рээн гатвалденат Ынинэт рэгьюочечуьльыт ынкьам қутти мыкьоравэтльат. ¹² Ытлән аймавма майңынымнымэты, тэкэм нынлеқин вьильын пысқунэкык ытльэн-қликвильдын. Ынык рээн нылеқин о'птыо'равэтльамкын. ¹³ Этынва лъунин ытля, гэейвэчетлдин ыныкы. «Ынңэ атэргатка», – ивинн ынан ытлән. ¹⁴ Ынқоры Ытлән эймэквьи ынкьам рыйинин энэрэвдыёчгын, ынқэнат инэривлыльыт нывилгьэт, ынкьам Иисус иквьи: «А'ачекэгыт, тивыркынигыт гыт, қылқутги!» ¹⁵ Вьильын вакьогьэ ынкьам вэтгавыңуогьэ, ынкьам Иисусына рэймэвнин ытлән ытльэты. ¹⁶ О'равэтльарык эмъэқэлиңэ чама эмйымгымгэ нанъяйвықэн Эңэң, қолелъыэвма: «Мурыгдыку

ининигьи ынанэргычыын мэтъатвытколъын! Эңэңэ вэнратынво йьонэн ченэтварат!» ¹⁷ Ынқэн тывьё таңымыльорык дыги нэтчыгьэн ым-Иудеяк ынкьам чымче валъык ванвык.

Тыңэвыёттэ Иоанн Крестителепы

¹⁸ Титэ Иоаннын рэгьюочечуьльэ намңылтэлгьан ыныкы ымыльо, рьэнут рырэкэвнин Иисусына, ¹⁹ Иоаннына эйңэвнинэт нирьэ ырыгдыку валъыт, тыңивынинэт ытри Этынвэты пынлэк: «Гыт – ынқэнайгыт, мэңин етыльылқыл, этықун моргынан а'тчалдыльылқыл дымңэ мэңин қол?» ²⁰ Ытри етгьэт Иисусына ынкьам иквьэт: «Иоанн Крестителына нэнңивымык мури Гыт пынләнво, Гыт – ынқэнайгыт, Мэңин Етыльылқыл, дымэвыр моргынан а'тчалдыльылқыл дымңэ мэңин қол?»

²¹ Иисусына тэкэмынкэңит рымэлевнинэт нымыкықинэт о'равэтльат тьычгыргэпы, калъайпы ынкьам рыпэлқынтэвнин дыляльогыргын элқылдыэты. ²² Ытлән татлыңыткогьэ: «Қылқытгытык ынкьам қытвыгыткы Иоаннына ымыльо, рьэнут торгынан дьуткы ынкьам валёмыткы: илқылдыт нэмэ дьуркыт, атқылдыт тэнлейвыркыт, энэврыңылдытгытгычгырга тьытльэт мэлевыркыт, қъэвилдьюльыт валёмыркыт, вьильыт эюркыт, нъочьэты Эңэңин вэтгав наңымңылятыркын. ²³ Вай-ым кычымык валъын ынқэн, мэңин қырым нымэтивэтын Гымыкы». ²⁴ Иоаннын тыңэвыёттэ эквэтык, Иисусына вараэтэты тывыңунэн Иоанн: «Рьэнут гэтанво гэлқыттури чыгайнотагты? Гэтанво эты нан выроттымкын, рэлдө кытыйга? ²⁵ Эвыр ванэван, рьэнут-ым гэтанво гэлқыттури? О'равэтльан гаймычыавэръыльын? Ытръэч-ым о'равэтльат гаймычыавэръыльыт, йыққайъым нымытвалдыт, – ынқэнат майңытампэраак. ²⁶ Ытлән-ым вай мэңин дьонво гэлқыттури? Мэтъатвытколъын? Ии, торгынан дьуткы пытқымэтъатвытколъын. ²⁷ Ытлән ынқэн, мэңин гатвыден Калегыргык: „Нюот-ым Гымнан тыңивыркын Гымнин пынлдынляльын Гынык ыттьыёча, микынэ рантэнмавнэн Гынин рьэт ы'ттьыёча Гынык“. ²⁸ Тивыркынитык, тэнуийңэ ымы мэңин тыңэрэтык ымъоравэтльаргэн, мэңин нъытван эргычыатың валё Иоаннына. Кытъаткэ-ым ынқэн, мэңин ынанмықылдыңэ Энэңдыагыргык Эңэңин, майыңкың ынык».

²⁹ Ымыльо о'равэтльарык ымы инэгтэтномэкэвыльэ, валёмык ынқэн, нанъягьан Эңэң ынкьам нэнрултэтынэт э'қэлтэтти, турытвигьэт мимлэ Иоаннына. ³⁰ Фарисейыльа-ым ынкьам законычечаватыльа э'нқу нэлдыгьэн тагьяңгыргын Эңэңин ынкьам э'нқэтгьэт мимлэ турытвик ынык.

³¹ Ынкэңит Этын иквьи: «Рэқык мынтэнмынат Гымнан о'равэтльат нутинтыңэрэткин? Мэкына

ытри гэнагдлэтенат? ³² Ытри гэнагдлэтенат нананагты, микынти вакъотваркыт вэтгысқыткынык ынкъам қутти қудильэтыркыт қотырыкы: „Мури гэйнэнэжэткумури торыкы, тури-ым лүңпурэдытыри; моргынан гаяаленат торыкы майынлэтыпайңат, тури-ым лэңтэргатылдыторэ“. ³³ Иоанн ныкытпэлгъарэтқоқэн ынкъам этлы нъэкымлүгъэн, – ынкъам тури ивыркынитык: „Ынык кэды“. ³⁴ Эмык-ым О'равэтдыаргэн қамэтваркын ынкъам э'қимлүркын, – ынкъам тури ивыркынитык: „Нюот вай тумгытум инэгтэтномэкэвыдын ынкъам э'қэлтэтыдын, нылгэнықавтақэн ынкъам нъэкымлыгытлүқин“». ³⁵ Қувчемгъогыргын ыттыютдын нэлкылқин вагыргэпы яатдыэн.

Э'қэлтэтыдынэв, энаркэлелдын Иисусын гыттак

³⁶ Қол фарисейылы ачыгнэн Иисус амгыногылэқамэтванво. Иисус етгыи ыныкрагты ынкъам арычгывакыогъэ. ³⁷ Ынкъам ынңот вай, жутинымэйнымыкин э'қэлтэтыдынэв дьги рытчынин Ытлэн қамэтвалдын фарисейылыэн ярак, рэннин выквыповтын гатаңыткэмытқыма. ³⁸ Вэтчатвама Иисусына рымагты Ынык гыттак қача ынкъам тэрганма, мэрэттыңуогъэ Ынык гыткагты. Ынқоры чинитқырвирэ нэнамадеқэнат, нинуквэтқинэт Ынинэт гыткат ынкъам нэнаркэдеқэнат ынкэнат таңыткэдын ыпалга. ³⁹ Дьук ынкэн, фарисейылыын, э'йневыдын Иисусына, чимгъугыи эмқэлелдынэ: «Эви нотқэн о'равэтдыан қэглдынангэт ныытван мэтыатвытқолдыо, ынэн дьги ныылгынин, ръэнэвэныырыын игыр ыныкы рыйитқыркын, алдымы ытлэн э'қэлтэтыдынэв». ⁴⁰ Ынкэнит Иисус иквыи ыныкы: «Симон, ивкэқун Гымнан ръэнут тратвыңыркын гыныкы». «Қывэтгавыркын, Инэныгыюдевэтыдыгыт», – татдыңытқоғэ ынкэн. ⁴¹ Иисус иквыи: «Қол ачыңылыдык гатваленат нирэ ачыңылыыт: ыттыёлдкэнына ганачыңавленат мытлынча мытлыңқлеккэн парол динарийтэ, қутынэ-ым – нирэққликкин мынгыткэн парол. ⁴² Ымы ыттыёлдкэн эвыр қутынин лэңытвалдын рэқэ ачыңытрэдытк, гамгаачыңылыэты ытлэн иквыи: „Вынэ авнаачыңытрэдытка“. Қикви-ым, микынэ ылдоң рэлдыгын ытлэн?» ⁴³ Симон гататдыңытқолден: «Этааны нан ынкэнына, микын ачың мыкың валдын». «Қэглдынангэт гыт чимгъугыи», – иквыи Иисус. ⁴⁴ Ынқо-ым Ытлэн навъанйырыэты тылгыи ынкъам иквыи Симонына: «Қэйвэ эты дьуркын нотқэн нэвэныырыын? Гым тыетык гыныкрагты, ынкъам гынан лүңылы Гымыкы мимыл гыткат элгытавынво, ынэн-ым мэрэттыынэнат ынкъам

ыныклявтыкырвэра маленэнат! ⁴⁵ Гынан рыпэт лүңукувэты Гым тутрэсқывык, нотқэн-ым нэвэныырыын, ятагнэпы Гым, лүңынвиле уквэтыивык Гымнинэт гыткат. ⁴⁶ Гынан лэңмадета рытын Гымнин лэвыт ыпалга, ынэн-ым маленэнат Гымнинэт гыткат мэйнэвитлэ таңыткэтыңачыпалга. ⁴⁷ Тивыркынигыт: ынинэт мыкыэкэлтэтти ганэнаачыторавленат, ынкэнат ытлэн гэлгыи'лгычыэтыл; титэ-ым нынэнаачыторавқэн о'равэтдыан эмыкыэкэлтэткылыын, ытлэн элгыи'лгычыэтыкылыын». ⁴⁸ Ынқо Иисус иквыи навъанйырыэты: «Гынинэт э'қэлтэтти ганэнаачыторавленат». ⁴⁹ Ынкъам қамэтвалдыт Ынык рээн чемгъоңуогъат эмқэлелдынэ: «Ытлэн вай мэңин Нотқэн ынңин валдын, рыпэт ымы э'қэлтэтти рэнаачыторавыркынэнат?» ⁵⁰ Ынан-ым ивнин нэвэныырыын: «Гынин дьмадыквырга нэнегтэлеквыт, онтымэты қылдыркын».

Иисусынэ яалдытыдыт нэвэныырыыт

8 Ынқоры пэтле Иисус тагъэ майңынымъеквэ ынкъам мъанымъеквэ, тэвэвтгава ынкъам таңымңылтэды Энэнлявагыргык Энэңин. Ынык рээн гатваленат мынгыткэн нирэ парол рэгъючечнылыыт, ² ымың-ым нурьыкутти нэвэныырыыт, микынти Ынан рымэлелэнинэт калдыайпы ынкъам тычыгыргэпы: Мария, танынныңы Магдалина [†], мэкгыпы гантоленат нэръамытдыңэн кэдыэт, ³ Иоанна, мэңин гатвалэн нэвэну Хузанэн (ярамэгчерэнандылыын Иродын), дымңэ Сусанна ынкъам нымыкықинэт қутти. Ынкэнат нэвэныырыыт гэвинрэтлэнэт нымытваяёлқылды Иисусына ынкъам Ынык рагъёчачнылыэты.

Нэныайвымыңылтэдык Иисусынэ нэнатвықэн инэнритлэвалдын

⁴ Титэ-ым умэкэггэты мыкыоравэтдыат, ынкъам ыммайңынымнымыгыпы ныетрұқинэт Ыныкы нымытвалдыт, Ытлэн нэныайвымыңылтэдыңуогъэ: «⁵ Қытгыи о'равэтдыан яргэты энэнрэтлэнво тыңэчылыдылты. Энэнрэтлэдыма чымқык эрэтгэты рээтык қача ынкъам нэтэнтисқуйвынэт эвыр пчиқэ нэнуйвынэт. ⁶ Қутти эрэтгэты выквыткынэты ынкъам пинтықэтыдыт тымэтгэты, қэлэқым имдыкэ гатваленат. ⁷ Қутти эрэтгэты эюпыткутыңэчылыдык, ынкъам эюпыткутыңэчыты мэйнэтрұк, эвыр нэнпиркылэвынэт моолдыт мэйнэтытылэк тыңэчылыдылты. ⁸ Қутти-ым эрэтгэты таңнотасқыткынэты. Ынкэнат мэйнэтыгэты ынкъам тыңэчылыдылты мыкэггэты мытлыңқлеккэнак мыкың энэнрэтлэдывэёк». Тывыпдыткок ынкэн

[†] Мария Магдалина – ытлэн гьурэтлэн нымымык Магдала.

нэнъайвымңылтэл, Иисус нэргъав иквѣи: «Микын варкыт вилют, мачынан нывалѣмнэн!»

Энанчечаватгыргын нэнъайвымңылтэлкэн

⁹ Ынык рэгъючечулыдэ намңылѣгъан Ытлѣн: «Ытлѣн вай рѣэнут ганкалыровлен џотэннэнъайвымңылтэлдык?» ¹⁰ Иисус татлыңыткогъэ: «Торыкы гэнвэнтэтлин вэнвакы дынъѣ Энанлявагыргыкэн Эңэнин, џотырыкы Гым тывэтгавыркын нэнъайвымңылтэлдэ, ванэван-ым вэтгыры, ынкъам вай ытри дылепыткуркыт – ытрѣэч-ым элѣукэ варкыт, палѣмтэлдыркыт – ытрѣэч-ым эчичевкылынынэт. ¹¹ Нэнъайвымңылтэлдэ ганкалыровлен вай џоткэн: тынѣчылыкыл – ынкэн Эңэнин вэтгав. ¹² Тынѣчылыкылти-ым, эрэтлыдыт рѣэтык џача, – џан-ым ынкэнат, микырык навалѣмыркын вэтгав, ытрѣэч-ым ныетџин дьявол-кальайңын ынкъам нинэнквэтэвџин вэтгав ырыкленџыпы, иңкун ытри алымалѣявка нитынэт ынкъам эегтэлкэ нытванат. ¹³ Тынѣчылыкылти, эрэтлыдыт выквыткынык – ынкэнат, микырык коргэты динчыку нынрыгэлџин вэтгав, титэ нывалѣмкэн ынкэн. Ытрѣэч-ым ытри экинмыкэ валдыт, ынкъам ынкэната ытри дыгикытэ нылымалѣякэнат, ытрѣэч титэ нытванџоқэнат кыттэнгыеңыт, ытри этлы ныпытдиңычыѣтынэт. ¹⁴ Эрэтлыдыт-ым эюпыткутынѣчылыку – ынкэнат, микырык навалѣмгъан вэтгав, ытрѣэч-ым ытри џотџо нывысквэвџинэт эмырѣаванэлдэ, раманэнңаңылдыатгырга ынкъам ратаңычъанңылдыатгырга – ынкъам ыргин тынѣчылыкыл ванэван нынѣгъэн ырыѣаттагнэты. ¹⁵ Тынѣчылыкылти-ым, эрэтлыдыт таңнотаскытынэты, – ынкэн таңдеңџоравэтлѣат, микырык навалѣмгъан вэтгав, џонпы антыятка нылгыџин, ныркыдеџин ынкэн ынкъам џынур нытынѣчылырѣэтџинэт ныкытымав».

Пиңинэңу олечгыткынык

«¹⁶ Ымы ванэван микынэ, рындевык пиңинэңу, нэнатрынэн ынкэн пувтэ эвытлым нытрилдин йылџыѣлгыгэңкы, ипэ-ым ынкэн нытрилџин олечгыткынык, иңкун рэскывылырык ы'ндѣуркын џэргыкэр. ¹⁷ Ымылѣо вэнвакы валдын о'раң ратвагъа, ымы тынѣво дынъѣ дыги ратвагъа. ¹⁸ Ытлѣн вай џыгитэгыткы, миңкыри тури ныпалѣмтэлторэ. Адымы ынкэнына, микын варкын, кээџын дым нэрэйылңын, микын-ым уйңэ, ынкэнын ымы џынур валдын рѣэнут, рылгыѣ чиниткинэну, нэрэпириңын».

Иисусын ытлѣ ынкъам йичѣэмиттумгыт

¹⁹ Иисусына етгъэт Ынин ытлѣ ынкъам Ынинэт йичѣэмиттумгыт, ытрѣэч-ым галдавленат эймэвык

Ыныкы, џэлѣџым Иисусынэ гролмакы гатваленат мыкѣоравэтлѣат. ²⁰ Ытлѣн нивын: «Гынин ытлѣ ынкъам йичѣэмиттумгыт вэтчатваркыт џаргыноңџач, Гыт нэрэлѣуңыркынигыт». ²¹ Ытрѣэч-ым Ынан ивнинэт: «Гымнинэт ытлѣ ынкъам йичѣэмиттумгыт – ынкэнат, микырык навалѣмтэлдыркын Эңэнин вэтгав ынкъам инэнкуврэтэвыркыт ынкэнак».

Иисусынэ рунтымэвэтыркынин эйычгын

²² Иисус џол итгъи иквѣи Чиниткин рагѣѣчачулыдэты: «Мынѣирмык џодегытгырочгэты». Ытри ы'твыңатвагъат ынкъам эквэтгъэт. ²³ Гытгыэ'рма Иисус гэйылџэтлин. Гытгык колѣ кытыйгырѣогъэ, ынкъам ы'твѣэт џынур нынинтивыџин, дыгэн-ым џымэк гыарэты ванџогъат.

²⁴ Рэгъючечулыдэ нэныгъевын Иисус: «Инэныгйивэтылѣыгыт, мытпылџэтыркын!» Ытлѣн џутгъи ынкъам рынѣотавнэнат эйычгыт ынкъам кытыйгын. Эйычгын унтымэквѣи, ынкъам мэлэтгъи. ²⁵ «Ытлѣн-ым иа'м тури алымалѣякылыѣторэ?» – пынлѣнэнат Иисусынэ рэгъючечулыдыт. Ытри-ым, чеңыттэтылѣыт ынкъам иничгытэтылѣыт, ытрѣэч нынңылѣтџоқэнат: «џоо, мэңин Ытлѣн? Наџам рыпэт кытыйгэты ынкъам мэмлѣты рытѣивэвыркын, ынкъам ынкэнырык навалѣмыркын Ытлѣн».

Гэнмэлэвдин калѣайпылдын Гераса-нотак

²⁶ Ытри ы'твэ пыкиргъэт Гераса-нотагты, ранѣав валдын Галилеяк. ²⁷ Титэ Иисус ы'твымпэгъи гытгычормэты, Ытлѣн ягнанэн мэйңынымнымкин џол о'равэтлѣата, тэлэнеп калѣайпылѣа. Ытлѣн нылѣйвытџуџин эвирѣыкэ, нынымытѣақэн ванэван ярак, ипэ-ым џэйгиңчыку. ²⁸ Ынан дыунин Иисус, ваңэйпыгъэ, џаплетатгъэ Ынык ы'ттѣыѣча ынкъам нэргъав иквѣи: «Вынэ вай Гынан гым ринэнрѣквэңыркын, Иисус, Эккэйгыт Ынангыргоча Валѣэн Эңэнин? А'мын-ым ивкэ, ынѣ инэнтэвимиңэткэ гым». ²⁹ Иисусынэ тѣививнин кэлды џыток џотэнѣоравэтлѣайпы. Адымы дыгыотчой кэлѣэтэ нинэнтэвимиңэтйивыџин ынкэн о'равэтлѣан, рыпэт нынкылѣвтйивыџинэт џалгэтџопылвынта ынинэт мынгыт ынкъам гыткат, эмгынрыру дыңэ ытлѣн, ытрѣэч-ым Ынан нинэндыпѣэтџинэт џалгэтџопылвынтыт, ынкъам кэлѣэтэ нинэнквэтэвџин ытлѣн анымкэлџэты. ³⁰ Иисусынэ пынлѣнэн ытлѣн: «Миңкыри валдын гынин нынны?» «Мыгмаравратылѣэгым», – татлыңыткогъэ ынкэн, џэлѣџым ытлѣн галгэмыгкальайпылѣн. ³¹ Ынкэнырык

навандъяйвынун Иисус, иңкун Ынан
этъивынңивыкэ нынтынинэт ытри
а'қакальаонмычыкогты.

³² Кэтэм нутку гэвиинднэт мыкъимпыргут. Кэдьэтэ
нэчимчуултын Ытлден, иңкун Ынан
нывэтгытрэлднэт рэсқивык ырыкачыкогты. Ынан
рывэтганнэнэт ытри. ³³ Кэдьэт, нытольыт
о'равэтлъачыкойпы, рэгъэт э'мпыргочыкогты,
ытръэч-ым и'мпыргумкыт гынтэвысқычетгъэт
э'қопгыпы гытгэты ынкъам пылқэтгъэт.

³⁴ И'мпыргугынритылыт ынрѡам айылгэты
кытгынтакватгъат ынкъам энанымңылъквѡат
мэйңынымнымык ынкъам мѡэнымнымык.

³⁵ О'равэтлъат дьлѡпысқыквѡэт, етгъэт Иисусына
ынкъам нэдьугъэн о'равэтлъан, мэкгыпы
гантоленат кэдьэт, нывакѡотвақэн авэрѡэпылдын,
чыкаеты валдын Иисусын гыткаңқач. Ытри
йивикѡэтгъэт. ³⁶ Ынқэнырык, микырык гэдьулдин
рымаляватѡе калъайпылдын, намңылтэлгъан
ыңқэн қотырыкы. ³⁷ Ымыльѡ варата, нымытвалѡа
Гераса-ванвык қача, эквэтийгу нэнтыгъэн Ытлден
ырыкайпы, қэлѡкъым ытри гэлгийивикѡэтлинэт.

³⁸ О'равэтлъан-ым, мэкгыпы гантоленат кэдьэт,
иквѡи Ыныкы, энмэн Ынык рѡэн ратваныркын.
Ытръэч Иисусынэ рытрлдин ытлден, ивнин:

³⁹ «Қыпэлдқынтэтги гыныкрагты ынкъам
қымңылтэлгэ, рѡэнут рытомгавнэн гыныкы Эңэң».
Қол эквэтгѡи ынкъам пыңылтэлгѡе ымыльѡорыкы
мэйңынымнымык, рѡэнут рытомгавнэн ыныкы
Иисусынэ.

Рымэлевэннин Иаирын нѡэкык ынкъам тѡытлѡэңѡэвѡэнырыын

⁴⁰ Палқынтаттылѡа Иисус, мыкъоравэтлъата
нѡэңѡэвын ырыкы, қэлѡқ ымыльѡорык нѡатчақэн.
⁴¹ Ынѡот-ым етгѡи о'равэтлъан ныннылдын Иаир,
гитдин синагогракэн эрму, нѡрапычга пѡқэтатгѡе
Иисусын гыткагты, вандѡңунэн етык ыныкрагты,
⁴² қэлѡкъым ынин қымэк мынгыткэн нѡирѡе парол
гивильдын пысқунѡэкык гавѡэңулден. Титѡ-ым
Иисус қытгѡи ынык рѡэн, рэмкэ чымчуултѡ
нѡгрулмыгъэн. ⁴³ Ынкы ымы гатвалден
нѡэвѡэнырыын, рочгыпылдын эммултытылдыѡэтык
мынгыткэн нѡирѡе парол гивинитти. Ынан
яйвынэн ымыльѡ нымытвайырыын
энанмалѡяватылѡэты, нақам ымы микынэ
нылѡавқэн рымэлевѡтык. ⁴⁴ Эймѡвык
ялѡңқачайпы, рыйинин Ынин авэрѡычѡомыткын,
ынкъам дьгэн эвыр ынин молдытылдылѡатгырын
нывилгѡи. ⁴⁵ «Мѡңин Гымыкы гинѡнѡиткулдин?» –
пынлѡгѡе Иисус. Титѡ-ым ымыльѡ қооңатгъат,
Пѡтр ынкъам қутти Ынык рѡэн валѡыт иквѡэт:
«Инѡныгивѡэтылдыгыт, рэмкэ чымчуултѡ
нѡгрулмыгыт ынкъам нанрыкгытатгыт». ⁴⁶ Ытръэч-
ым Иисус иквѡи: «Мѡңин вай гинѡнѡиткулдин

Гымыкы. Гымнан тылгыдѡычѡэтын, миңкыри
Гымыкайпы нѡытогѡе армагыргын». ⁴⁷ Ынкъам
нѡэвѡэнырыѡе чичевнин, ралѡакѡѡа атчытѡак,
вѡвралѡатѡты эймэкѡѡи ынкъам нѡрапычга
пѡқэтатгѡе Ынык гыткагты, энанымңылъквѡе
Ыныкы ымыльѡырамкык ягна, иа'м ытлден
гѡнѡиткулдин Ыныкы ынкъам миңкыри дьгэн эвыр
мѡлекѡѡи. ⁴⁸ Ынан ивнин ытлден: «Нѡэккѡйгыт,
гыныкдымалѡкѡырга нѡнѡегтѡлекѡыт. Қыларкын
қалѡлѡонтымаватѡты».

⁴⁹ Титѡ Ынан еп нѡнатѡықэн ыңқэн, етгѡи
нѡырѡымѡңин армайпы синагогракэн ынкъам
иквѡи ыныкы: «Гынин нѡэккык уйңѡ нѡэлдѡи. Ынѡ
энѡнѡэлевкѡ Инѡныгѡюлевѡтылдыын». ⁵⁰ Ытръэч-ым
Иисусынэ валѡмнэн, иквѡи ыныкы: «Ынѡ
э'қэдиңѡткѡ, ытръэч қыдымалѡявыркын, ынкъам
рѡегтэлдѡе». ⁵¹ Рэсқивык ярачыкогты, рѡотавнэн
ымы мѡңин яалѡыткы, арылгыка Пѡтр, Иоанн, Иаков
чама нѡэккѡэңин ытдыгын ынкъам ынин ытлѡ.

⁵² Ымыльѡ нытѡргатқэнат ынкъам
ныркыпчевықэнат чиниткин мачѡэт †. Ытръэч-ым
Иисус иквѡи: «Ынѡ атѡргатка. Ытлден дѡңѡвильдын,
ытръэч йылқѡэтыркын». ⁵³ Ыргынан тѡңу
нѡтчыгъэн Ытлден, қэлѡкъым дьги гэлгылин, ытлден
энмѡч уйңѡ. ⁵⁴ Ынан-ым ытлден мынгыпѡрѡнэн,
нѡргѡав ивнин: «Нѡэккѡэңийгыт, қылқутги!»

⁵⁵ Ынкъам егтѡл ыныкы пѡлқынтэтгѡи, ытлден дьгэн
эвыр қутгѡи. Ынан рықамѡтѡавыйгот рыннин
ытлден. ⁵⁶ Ытдыгыт ынинѡт гиничгытѡтлинѡт. Ынан-
ым тѡививнинѡт, иңкун ымы мѡкына авнатѡыка
лѡѡѡ.

Мынгыткэн нѡирѡе парол рѡгѡючѡңылѡыт

9 Иисусынэ румѡкѡвнинѡт мынгыткэн нѡирѡе
парол рѡгѡючѡңылѡыт, йылдин ырыкы
очочынлѡягырын ынкъам армагыргын, рытавык
ымыльѡ кэдьэт ынкъам рымэлевѡтык тѡычгыргыт.
² Ынан тыңивыннинѡт ытри тѡэѡты эвынѡ
Энанлѡявагырын Эңѡңин ынкъам рымалѡяватынѡ
тѡытлѡэт. ³ Ынкъам ивнинѡт ытри: «Тѡңынѡ рѡэнут
эпирикѡ акѡатыңѡк: ымы кѡңунѡн, ымы тѡючгын,
ымы кавѡав, ымы манѡт, эвыр авнатѡака эмңирѡют
эвирѡыт. ⁴ Рѡяарачыкогты рѡрѡсқивңытык, ынкы
қыпѡлѡтыркынѡтык ынкъам ыңқо
қѡкѡэтыркынитык. ⁵ Миңкы-ым тури қырым
ы'нынрѡсқивѡттык, пѡлѡа ыргин мѡйңынымным,
ымы рыпѡт пинпин, эймысқѡтылдын
торыкгыткагты, қытивытқуркыниткы ырыкы.
Мачынан ыңқэн нытѡвагъан мѡтѡақѡырго ырыкы».

⁶ Рѡгѡючѡңылѡыт манаңѡкватгъат
нымнымыткогты, рымңылѡа Таңпыңыл ынкъам
энанмалѡяѡа дьмынкы.

† Тѡленѡеп еврейылырык ыңңин нынқалѡыровқэн
чиниткин кытқылдѡлѡгырын.

Иродын капчачаквыргын

⁷ Эвынэрмэтэ Иродына ымыльо валдёмнэн, гэрээдин Иисус, ынкъам гакапчачавден, қалдэқъым қутти нивқинэт, энмэн ынкэн Иоанн эюгъи, ⁸ қутти – энмэн Илия етгъи, қутти-ым – энмэн қол тәленъепкин мэтъатвытқолъын эюгъи. ⁹ Ынкъам Ирод ныкапчачытвәқән: «Иоанн гымнан тылевтычвигъән, ытлән вай мәнүн Ынкэн вэтгаво нәлгыркын?» Ынкъам ынан ралъовылгыңуңуңынән Иисус.

Рыңаёвыгыргын мытлыңнән мытлыңча мынгытқлеккәнәт

¹⁰ Апостоля, пәлқынәтәтык, натвыгъән Иисусына ымыльо, ръәнәт ыргынан нәтәйкыгъән. Ынкъом Ынан ә'йңәвинәт ытри Ынык рәән, ынкъам ытри қытгъәт Вифсаида-нымнымәты. ¹¹ О'равәтлътә-ым лыги нәтчыгъән ынкән, ынкъам лымңәнагъат Ынык рәән. Иисусынә нәнамңылтәлқән ырыкы Энәндявагыргын Әңәңин ынкъам нинәнмәлөвәтқинәт тьытлътә. ¹² Яачы-ым вулқытвик мынгытқән һиръә парол рәгъючечңылдыт әймәквәт Ыныкы ынкъам иквәт: «Қытрилгынәт о'равәтлътә, иңқун ытри нылқытынәт ынанчымчаң валъәты нымнымәты ынкъам ы'ндәунәт ырыкагты роолқылтә ынкъам кәвын, қалдэқъым мури һутку энымкилқык мытытваркын». ¹³ Иисус татлыңгъә: «Торгынан қыйылыткы ырыкы роолқыл». Рәгъючечңылдыт иницигәтәтгәт: «Аны вай мурык ытръәч мытлыңнән кавкавыт ынкъам һиръә ынныт, миңқыри моргынан мытранқамәтвәвңынәт ынңин мыкәлдыт о'равәтлътә? Вәчыым вай мытрәркурысқивңынәт ымыльорыкы роолқылтә?» ¹⁴ Ыныкы гатваленәт қымәк мытлыңнән мытлыңча мынгытқлеккән парол о'равәтлътә. Ытръәч Иисусынә ивнинәт рәгъючечңылдыт: «Қынвәкәкыткы о'равәтлътәт нотасқыткынык әмһирәққликкин мынгытқән паролъәно». ¹⁵ Рәгъючечңылдыт лыгән-ым ынңин итгәт. Титә ымыльо вакъогъат, ¹⁶ Иисусынә пирининәт мытлыңнән кавкавыт ынкъам һиръә ынныт, гитәнин и'и'н, ченъёргаввәтгавык рырәқулдымңәвиннән Әңәң, ынкъам мылдетқунинәт кавкав эвыр ынныт. Ынан нинәйылқинәт ынкәнәт рагъәчәчңылдырыкы, иңқун ы'нтәйвыңыркынәт рамкәты. ¹⁷ Ымыльо нықамәтвәқәнәт ынкъам лыгъәнқәквәт, рәгъючечңылды-ым қәэкын нәнумәкәвынәт мынгытқән һиръә парол йыръылычыенләт, гынулдыт гароолқылдә.

Пётрына о'ра нәнәтвықән Иисус

¹⁸ Қол итык, титә Иисус гаченъёргаввәтгавден қувдикә, етгәт Ыныкы рәгъючечңылдыт. Ынан пынләнәнәт ытри: «Микыну нәлгыркынигым Гым

варата?» ¹⁹ Ытри татлыңытқогъат: «Қутти нивқинәт, энмән Гыт – Иоанн Қрестителегыт, қутти – энмән Илияйгыт, һыръықутти-ым нивқинәт, энмән қол тәленқин мэтъатвытқолъын эюгъи». ²⁰ Ынан пынләнәнәт ытри: «Торгынан-ым микыну Гым инәлгыркынитык?» Пётр татлыңытқогъә: «Гыт – Христос Әңәңин». ²¹ Ытръәч-ым Иисусынә тьәвзәты митъәивнинәт ытри, авнатвыка һоот ымы мәкына.

А'қанмыкән уттынпын †

²² Ынкәры Иисусынә ивнинәт: «Әкык О'равәтлътәргән лыгитәвиминңәтылдылқыл, Ытлән ә'ңку нәрәлгыңын ынпычылдырык, ы'ттъыёлдәароңрагәлөвәдыла ынкъам инәнчичевәтылды Калегыргыкән, Ытлән тымъёлқыл, ытръәч-ым һыроқав ылдәк раёвёлқыл».

²³ Ынкәры Иисусынә ивнинәт ымыльо: «Эвыр мәнүн рәлөңыркын Гымык рәән, мачынан ынан ә'ңку нытчынинәт қылек чинитқин тагъяңгыргыт ынкъам ынкәнына мачынан амқынъычо нимтипириркынин чинитқин а'қанмыкән уттынпын ынкъам нинәркылдеркын Гым ††.

²⁴ Қалдэқъым, микынә әмқумъу рәлгыңыркынин чинитқин ягталгыргын, ынкәнына рантымңәвинән ынкән, микынә-ым рантымңәвинән чинитқин ягталгыргын Гымык күрә, ынкәнына әмқумъу рәлгыгнин ынкән. ²⁵ Қалдэқъым рәку о'равәтлътә әймитык ымвалдын, чинитқин-ым увик рывъиңәтык эвытдым тәнъәқәңык ченәтқәнагты? ²⁶ Қалдэқъым, микынә һыркылдә ринәлгыгъә Гым ынкъам Гымнинәт вәтгавыт, ынкән Әккәтә О'равәтлътәргән һыркылдә рәлгыгнин, титә Ытлән рәетгә гәргычәтгыргыма Ынин ынкъам Ытлыгин ынкъам ангелән Әңәңин. ²⁷ Тивыркынитык-ым лыгәтәңқәлдынәнгәт, варкыт һутку вәтчәтвалдылыко қутти, микырык әнкытвылөвкә еп ченәтвәыгыргын, энмәч нәрәлдуңын Энәндявагыргын Әңәңин».

Иисус гаявмәтлән

²⁸ Галягъат қымәк амңыроотқән ылдәңәттә, титә Иисусынә тывнән ынкән, Ынан пирининәт Ынык рәән Пётр, Иоанн ынкъам Иаков, тыттәтгъи һайытқынәты ченъёргаввәтгавынво.

²⁹ Ченъёргаввәтгавма, Ынин лъулқыл явмәтгәә, ынкъам Ынин эвириъыт гилгәтләнәт, гақәлпәраленәт. ³⁰ Ынкъам һиръә о'равәтлътә гапычвәтгавденәт Ынык рәән. Ынкән гатваленәт Моисей ынкъам Илия. ³¹ Ыргынан, эргавәты вытрәтылдыә, нытвықән Ынин әналдәт, валдылқыл

† А'қанмыкән уттынпын – һутку қычичеквын «крест». †† «...ынкәнына мачынан нимтинин чинитқин а'қанмыкән уттынпын...» – һотқән қычичеквын ынңин: «ынкәнына мачынан гытгытә нынтыркынинәт тавәмәңыгыргыт, Гымык күрә валдыт».

Иерусалимык. ³² Пётр-ым ытри кутти гэтъирэткулдинэт, киевык-ым нэдыгъэн Ынин эргав ынкъам ниръэ о'равэтлъат, вэтчатвалъыт Ынык ачгыта. ³³ Ынкъам титэ ынкъанырык напэлянуогъан Ытлэн, Пётр иквьи Иисусына:

«Инэныгъивэтылыгыт, а'мын-ым йыққай вак нутку! Кита-ым нырѳо отрат мынтэйкынэт: ыннэн Гыныкы, ыннэн Моисейына ынкъам ыннэн Илияна». Ынан гэмо гэлгылин, ръэнут тывнэн. ³⁴ Ынкэн эвма, ининигъи йъын ынкъам энэръэнэнат ытри ыныквииде. Рэгъючечнълъыт, валъыт йъычыку, чеңыттэтгъэт. ³⁵ Ынкъам қэнтэтгъи йъыйпы куликул ивылдын: «Ынкэн Гымнин Эзык, Гымнин Лъоё. Ытлэн қывалёмыркынэткы». ³⁶ Титэ куликул выйитвыгыт, Иисус нэмэ амынан нытвақэн. Ынкъам рэгъючечнълъыт авъеткынка гатваленат, ынкъам ынкэн ы'лэк ымы мэкына лёнұтва нэнтыгъэн, ръэнут нэдыгъэн.

Рымэлевэннин кальайпылбыңэнқай

³⁷ Қолетъылёк, титэ ытри тэгрэтгъэт најыгыпы, мықъоравэтлъарык нэнрынгиивын Иисус. ³⁸ Дюур қол қычиқун о'равэтлъан кулилъэтгъи: «Инэныгъюлевэтылыгыт, а'мын-ым ивкэ, қыгитэгын гымнин эзык! Ытлэн нақам тэңыннэн! ³⁹ Ытлэн ныкальайпықэн: дюур-ым вай ныкулилъысыкетқин, кэдыэтэ-ым рытрыкымгыта иттилийгут нинэнтықин ытлэн, рыпэт йыкыргычыкойпы ныкытрантоқэн ынкъам колдэ нинэнтэвиминнэвқин, ыңқо-ым мэткиит яал нынъэлқин. ⁴⁰ Гымнан тивынэт Гынинэт рэгъючечнълъыт рытавык кэдыэт, ытръэч-ым галдавленат ытри». ⁴¹ Иисус-ым татдыңыткома иквьи: «Аны вай о'равэтлъаторэ, э'қэрэлытури ынкъам адымалыкылыторэ! Тъартагнэты қээқын Гым тратвагъа турык рээн ынкъам гытгытэ трэлгынтык? Қынрывинрыгын нутрилды гынин эзык». ⁴² Еп тыледыын нинқэй кэдыэтэ рыпэқэтавнэн нотасқыткынэты, рытрыкымгыта иттидырълдын. Ытръэч-ым Иисусынэ ръотавнэн кэды ынкъам рымэлевэннин нинқэй ынкъом рыленин ытлэн ытлыгэты. ⁴³ Ынкъам ымылдо гиничгытэтдинэт Эңэнин майңармагыргэты.

Иисусынэ нэмэ мэтъатвыркынэн Чиниткин въэгыргын

Виин ымылдо лыгэколдэ ниничгытэтқинэт Иисусын тайкыгыргык, Ынан ивнинэт рэгъючечнълъыт: ⁴⁴ «Қыпалёмтэлгыткы ынкъам антыяатка қынтыгыткы нотқэн вай, ръэнут тратвыңын торыкы: Эзык О'равэтлъаргэн нэрэйылдын о'равэтлъамынгэты». ⁴⁵ Ытръэч-ым ыргынан эчичевкэ гэлгылин, ръэнут нэнатвықэн нотэнвэтгава, қалёқым чечаквыргын дюнйылдэ

гэлгылин ырыкы. Пынлёк-ым Ытлэн, ръэнут Ынан тывнэн, гъэқэдиңэтдинэт.

Мэнин майңың валъын

⁴⁶ Қол итгъэт рэгъючечнълъыт едырачвыңгъат, мэнин ырыгдыку майңың валъын. ⁴⁷ Иисусынэ-ым, дыги дыңэ ръэнут ыргынан чимгъуу эмқэделвынэ нэлгыркын, пиринин нэнэны, рытвэтчавнэн Ынык ачгыта ⁴⁸ ынкъам ивнинэт ытри: «Микынэ рэнрыгэлевнин нотқэн нэнэны қынур Гым, ынкэнына ринэнрыгэлеквэ ымы Гым, микынэ-ым ринэнрыгэлеквэ Гым, ынкэнына рэнрыгэдевыркынин Ынкэн, Микынэ инэнңивыгыт Гым. Қун мэнин ымылдоорык турык мықылдың валдын, ынкэн ынанэргыпылдын».

О'ралвагты атвакыдэн, торыкагты валъын

⁴⁹ Ынкэнит Иоанн иквьи Иисусына: «Рычичевыткулдыгыт, моргынан гэдыудин қол о'равэтлъан, микынэ Гынинныннэ нинэнвықинэт кэдыэт, ытръэч моргынан мытнъотавын, қалёқым ытлэн ванэван нылейвын мурык рээн». ⁵⁰ Иисусынэ татдыгнэн ытлэн: «Ынңэ анъотавка, қалёқым мэнин торыкагты о'ралвагты атвакыдэн, ынкэн торыкагты валдын».

Самариялы энрыгэлевкэ нэнтын Иисус

⁵¹ Титэ тэарытвигъэт ы'лёт пэрэннотагнэты Иисус нотаеквэйпы, Ытлэн рэквэнңыгыт Иерусалимэты. ⁵² Ынан тыңивынинэт ы'ттъыёлыгты Ынинэт пындынлълъыт. Ынкэнат қытгъэт самариякэн нымнымэты рытэнмавынво ымылдо Ытлэн ятыңуок. ⁵³ Ытръэч-ым нэнку Иисус дюңынрэсқивэтэ нэнтыгъэн, қалёқым Ытлэн гакавалдыпэралден Иерусалимэты †. ⁵⁴ Ынык рэгъючечнълъэ Иаковына ынкъам Иоаннына, дык ынкэн, нивын: «Этынвэгыт! Вэчыым тэгъеңыркын, мури мытривмык, иңқун йынйын нэрэтын э'эйпы ынкъам уйңэ нынъэлынэт ытри, миңқыри нан итгыт Илия?» ⁵⁵ Ытръэч-ым Иисусынэ, тылик о'раырыкагты, ръотавнэнат ытри. ⁵⁶ Ынкъам ытри қытгъэт қолденымнымэты.

Ралымнэнаңылдыт Иисусынэ рээн

⁵⁷ Қол итык, тыляма ръэтъеквэ, ръэмэнин иквьи Иисусына: «Гым тралымнэнагъа Гынык рээн, қайвэлым миңқыри Гыт нъэквэтын». ⁵⁸ Иисусынэ татдыгнэн ытлэн: «Ятёлтэ гаемыкыленат, ынкъам и'и'пчиқэт гакытчыгёлгыленат, Эзык-ым О'равэтлъаргэн таңанымытванвыка». ⁵⁹ Қотына-ым Иисус иквьи: «Қылымнэнагэ Гымык». Ынкэн татдыңгъэ: «Этынвэгыт, қинэтрилги янор ярагты

† Самариялыт ынкъам еврейтэ гъэқэдыэтдинэт.

ынкхам мынумкэвын гымнин ытдыгын». ⁶⁰ Ытрээч-ым Иисусынэ ивнин ытлэн: «Мачынан вьильдырык ы'ннумкэвыркынэт ыргинэт вьильдыт, гыт-ым қылеркын ынкхам қыкоргымнудтэдыркын Энанлявагыргын Энэнин». ⁶¹ Қээқын дым қол иквьи: «Этынвэгыт, гымнан традымэнагыт Гыт! Ытрээч-ым янор тээмлэусқивынэт гымнин яралдыт». ⁶² Иисусынэ татдыгнэн ытлэн: «Ынқэн, мэнин мэгчеранма таалгылятыркын, ынқэн дыгэннууу ритгээ Энанлявагыргэты Энэнин».

Тыңивыркынэт ңыроққлеккэн мынгыткэн ңирээ парол рэгъючечңылдыт

10 Ынқоры Иисусынэ дьунинэт қээқын ңыроққлеккэн мынгыткэн ңирээ парол рэгъючечңылдыт ынкхам тыңивынинэт ытри эмңирэюну Ынык ы'ттъыёл ыммайңынымнымэты ынкхам мьанымнымэты, миңқыри Ытлэн Чинит ңырэлқынңықин. ² Ынан ивнинэт ытри: «Лыгэколдэ нээлдгы пэңвытрывъайгыркэгыргын, мигчирэтылдыт-ым тээркинэт. Ытлэн вай қыванляркынэткы Этын пэңвытрывъайгыркэгыргыкэн, инқун ныңивынинэт мигчирэтылдыт Ынин пэңвытрывъайгыркэгыргэты. ³ Қылеркынитык! Гымнан тури тыңивыркынитык, қынур яракытэпалдықагтэ э'гымкэты. ⁴ Ынңэ эпирикэ ымы тэючгын, ымы ңыркир, ымы плеқыт, ынкхам ынңэ мэнин рьэтык эйилдытрилкэ. ⁵ Рэсқивык рьарачыкогы, янор қыквытык: „Онтымгыргын мачынан ңытваркын ңотэнрак“. ⁶ Ынкхам эвыр ынкы нымытваркын денденонтымытвалдын о'равэтлэан, тургин денденонтымгыргын рапэдытгэа ынык рээн, эвыр-ым этлы – рэпэдынтэтгээ торыкагыт. ⁷ Ынкхам ңотэнрак қыпэдытыркынэтык, қынуркыниткы ынкхам қылпыркыниткы ымылэо, рьэнут ырык варкын, қэдэқъым мигчирэтылдын мэгчермынгыквылдылқыл. Ынңэ элпууръыкэ ыннанран қолерагыт. ⁸ Ынкхам эвыр тури еттык рьамайңынымнымэты ынкхам ңэнку тури нэңрыгэлевтык, қынуркыниткы ымылэо, рьэнут торыкы нэрэйддытык, ⁹ қынмэлевэтыркыниткы ыргинэт тьытлэат ынкхам қивыркыниткы: „Энанлявагыргын Энэнин энмэч турык қача!“ ¹⁰ Эвыр-ым рээнңытык рьамайңынымнымэты, ынкы-ым тури қырым ы'нынрыгэлевтык, қылдейвытык ынкэкин равытгырьэквэ гавэтгавма: ¹¹ „Рыпэт пиңпиң, эймысқэтылдын морыкгыткагыт турыкмэйңынымнымык, моргынан тэвдыткота мытынпэлқынтэвыркын торыкы. Ытрээч-ым дыги қылгыркыниткы: Энанлявагыргын Энэнин энмэч чымче варкын“. ¹² Тивыркынитык тури, Содом таңуң ратвагэа ынқэн мэйңынымнымык ңотқэн Ы'лдек!»

Мэйңынымнымкинэт адымалкэдыт

«¹³ А'тқэңэты гыт, Хоразин! А'тқэңэты гыт, Вифсаида! Эвыр-ым Тирык ынкхам Сидонык тайкыёт ынқэнат таңынанэнэчгытаттэ, миңқыри гэтэйкылинэт турык, тэленъеп-ым ңотэннымытвалдырык, чемгэоанңулдэа тымңэавэръыйпылэа ынкхам пиңпиңытвилэа, ы'мпаңэты валдын ыргин вагыргын алван нэңытчыгээн. ¹⁴ Ынкхам ынқэната Тир ынкхам Сидон ратваңыт таңуң турык Судык! ¹⁵ Ымы гыт, Капернаум, тэгъеңыркын йъыйықытагнэты эргавык? Қырым, таңқонпыңтанымчаңгыргыкэн ванвэты нэрэнинтыгыт! ¹⁶ Ынқэнына, микынэ напалдэмтэдыркынэтык тури, энапалдэмтэдыркын Гым, микынэ э'нқу нэлгыркынитык, э'нқу нэлгыркынигым Гым. Микынэ-ым Гым э'нқу нэлгыркынигым, э'нқу дыңыркынин ынқэн, Микынэ Гым инэнңивыгыи».

Ңыроққлеккэн мынгыткэн ңирээ парол пэлқынтэтылдыт

¹⁷ Ңыроққлеккэн мынгыткэн ңирээ парол рэгъючечңылдыт коргэты пэлқынтэтгээт ынкхам нивқинэт: «Этынвэгыт, ымы кэдыт оча варкыт морыкы, титэ мури мыттъививыркын ырыкы Гыныгныннэ!» ¹⁸ Иисусынэ-ым ивнинэт ытри: «Гымнан тылэугээн, калдыайңын-Сатана эрэтгыи э'э'йпы қынур йъилдкээвйынйын. ¹⁹ Дьуркыниткы, тури Гымыкайпы эрмэтвитык тэнтик кымъылдыгыт ынкхам чилимуқуэпэпэпги, ынкхам рырудылтэвытвиткы э'қэлын ымармагыргын – ынкхам қырым рьэнут торыкы нытинэнэқэңын. ²⁰ Ытрээч-ым коргаво элдылқэ кэдыэргин оча вагыргын торыкы, ипэ қыкоргавыркынэтык – тургинэт нынныт гэкэлитэйкылинэт и'и'к».

Иисусын коргав

²¹ Ынкхам ынқэн чечамыткавык Иисус коргавкээ Энэнин Выйитэ ынкхам иквьи: «Тынэргавыркынэгыт, Ытдыгигыт, и'и'кинэйгыт ынкхам нутэйиквикинэйгыт Этынвэгыт, қэдэқъым Гынан вэнвакы рытын ынқэн кувчемгэолдэпы ынкхам калеггэлятылэпы, ынкхам рывэнтэтын мықылдырыкы. Ии вай, Ытдыгигыт, ынңин валэо гатвалден Гынин пытдыңылдын тагэаңгыргын!» ²² Ынкхам иквьи: «Гымык-Ытдыгэ таңымылэо гинэйытлин Гымыкы. Ванэван микынэ дыги нылгынин Экык, Микыну валдын, арылгыка Ытдыгэ, ынкхам ванэван микынэ дыги нылгынин Ытдыгын, Микыну валдын, арылгыка Эккэтэ ынкхам ынқэнат, микынти Эккэтэ инэндьуэтыркынинэт дыги рытчык Ытдыгин вагыргын». ²³ Ынқоры-ым, рагэёчачңылдыэты

тыдик, иквѣи ынџин, эмытри валёмынво:
«Кычѣымыльытури, инэльдудытури ынқэнак,
рѣэнут торгынан лѣуркыниткы! ²⁴ Тивыркынитык
тури, нымкықинэт мэтѣатвытколѣа ынқѣам
тиркэрмэрык гэрэльдундин ынқэн, ытрѣэч-ым
лѣонлѣутэ нэнтыгѣэн, гаравалѣмѣылден ынқэн,
рѣэнут торгынан валѣмыркынэткы, ытрѣэч-ым
лѣнвалѣма нэнтыгѣэн».

Ейвэчетыльын самарияльын

²⁵ Ынкы ыттѣыёлѣятгѣэ ыинэн
законынчечаватыльын ынқѣам пынлѣенэн Исус,
тааңынво Ытлѣн. «Инэныгѣюлевэтыльыгыт, –
пынлѣгѣэ ытлѣн, – ынрақ вай гым мырѣэгѣэк,
иңкун эймитык таңжонпынқэн ягталдытвагыргын?»
²⁶ «Рѣэнут-ым гэкэлидин Законык? – пынлѣгѣэ
ынрѣам Исус. – Миңкыри гынан
калѣвэтгавыркын?» ²⁷ Ынқэн татлыңгѣэ: «„Эңѣэлю
қылгыркын гынин Этын Эңѣэ ымылѣыленѣгыпы
эвыр ымылѣычемгѣойпы“ ынқѣам „Эңѣэлю
қылгыркын гынин чымчелѣын қынуур гынин увик“».
²⁸ «Қэглдынангэт гыт татлыңгѣэ, – ивнин ытлѣн
Исусынэ, – ынџин қитыркын, ынқѣам гыт
рѣэгтэлѣтыркын». ²⁹ Ытрѣэч-ым эмрэйилѣюнык
чиниткин увик, ынан пынлѣенэн Исус: «Мэңин-ым
гымнин чымчелѣын?» ³⁰ Татлыңык Исус ыныкы
иквѣи: «Ыннэн о'равэтлѣан гэлѣдин
Иерусалимгыпы Иерихонэты. Рѣэтык ыныкы
пэнрыткогѣат э'қэтэрмэчѣыңылѣыт. Ыргынан
ытлѣн нирѣытвыгѣэн, наталѣйвэвыгѣан ынқѣам
эквэтгѣэт, напэлѣгѣан ытлѣн вѣэңуолѣын. ³¹ Кэтэм-
ым ынѣэнрѣэта гэлѣдин џаанкакэн
таароңрагэлѣевыльын, ынан лѣунин ынқэн
о'равэтлѣан, галѣанэн. ³² Ынџин-ым гитлѣин ымы
левийылѣын †, ынан гитэнин ынқѣам кавранэн.
³³ Ынқоры ванвэты, миңкы нытвақэн
тэвиминѣэтыльын, пыкиргѣи самарияльын. Ынан
лѣунин ытлѣн ынқѣам ейвэчу рытчынин. ³⁴ Ытлѣн
эймэквѣи, ынқѣом, энаркэлѣпдыткок ынин
атынвыт мытқэ эвыр э'кимлѣе, рыкылвэннинэт.
Ынқоры ынан рывакѣовнэн тэвиминѣэтыльын
ченэтосѣлѣтыкынык, рыпкирэннин рамкылѣырагты
ынқѣам ынкы винрэннин ытлѣн. ³⁵ Қолѣтыльѣк
ынан йылѣнин рамкылѣыраэтынвэты мынгыквын
ынқѣам иквѣи: „Қывинрэтѣркыниткы ытлѣн, титѣ-
ым гым трэпэлѣқынэтѣтгѣэ, ынкы трамынгыквынат
ымылѣо қутти яаэттѣ“. ³⁶ Мэңин ынқэнырык
ңыроргарык гыныкгѣэта гатвалѣен ынанчымчалѣо
тэрмэчѣыңылѣэ рытавэмэнѣавѣе о'равэтлѣагты?»
³⁷ Законьнчечаватыльын татлыңгѣэ: «Ынқэн-ым
џан мэңин ейвэчетгѣи». Исусынэ ынкы ивнин
ытлѣн: «Қылѣркын, ынқѣам ымы гыт ынџин
қитыркын».

† Левийылѣын – яатлѣан Левийын.

Марфан ынқѣам Мариян ярак

³⁸ Рымагтѣты тылѣама рэгѣючечѣылѣырык рѣэн,
Исус етгѣи қол мѣанымнымѣты. Ынқу
ѣэвѣэнырѣэ, ныннылѣэ Марфа, э'йѣэвиннэт ытри
ыныкрагты. ³⁹ Ынин гатвалѣен чакэттомгын,
ныннылѣын Мария. Мария вакѣогѣэ Этынвэн
гыткаңқач ынқѣам нэнапалѣмтэлѣқэнат Ынинэт
вэтгавыт. ⁴⁰ Марфа-ым ныгпилѣэтқин кывайынво.
Ытлѣн эймэквѣи ынқѣам иквѣи: «Этынвэгыт, эви
Гыныкы тымѣалголѣяқ, гымыкчакэттомга пэлѣанэн
гымыкы ымылѣо мигчир? Қиквын ытлѣн, иңкун
ынан гым нинэвинрэтгѣэн». ⁴¹ Исусынэ-ым ивнин
ытлѣн татлыңык: «Марфайгыт, Марфа, гыт
гыпинилѣюркын ынқѣам мыкэмэркэчетыркын,
⁴² алѣымы-ым ыиннэн вэты эңѣэлю лынѣёлѣқыл.
Марияна-ым лѣунин ыныкы лѣыгѣагты валѣын,
ынқэн ыныкайпы қырым ы'ниткэгѣэн».

Ченѣёргаввэтгав

11 Қол гитлѣин Исус гаченѣёргаввэтгавлѣен қол
ванвык. Ытлѣн плѣытқугѣи, қутынэ
рэгѣючечѣылѣэ ивнин: «Этынвэгыт,
қыныгѣюлевэтыкуги ченѣёргаввэтгавык, қынуур
Иоаннына рыгѣюлеввиннэт ынинэт
рэгѣючечѣылѣыт». ² Исусынэ ивнинэт ытри:
«Ченѣёргаввэтгавык ынџот қивыркынитык:
Ытлѣыгын мургин, и'и'к валѣэгыт,
мачынан лѣыгивэймэну ы'нылгыркын нынны
Гынин!
Мачынан нынѣэлын Энанлѣявагыргын Гынин,
мачынан нытваркын тѣэвчемгѣогыргын
Гынин
нутэйиквик, қынуур-ым и'и'к.
³ Қылпынрытқоркын ягталдынво роолқылѣя
морыкы амқынѣылѣк,
⁴ ынқѣам қынэнаачытораквынат мургинэт
э'қэлѣтѣтти,
қун-ым ымы моргынан
мытнэнаачыторавыркынат
тинэнѣэқэнѣтылѣыт морыкы.
Қитги Гыт ынџин, иңкун вэты авнатвака
морыкы кыттэнгыенѣыт,
ипэ-ым қывириңытқуги анѣэналѣэпы».
⁵ Ынқоры Исус иквѣи ырыкы: «Энмэн-ым, қынуур
турык варкын тумгытум, ынқѣам вай гыт етгѣи
ыныкагты гынунныкитѣ ынқѣам эвыңуогѣан:
„Тумгигыт, қыначыңаквынат гымыкы ңырѣо
кавказыт, ⁶ гымыкы пыкиргѣи тумгытум, ынрақ-ым
гым тэнуйѣэ тытваркын рѣқэ кывѣйык“. ⁷ Ынқэн-ым,
мэңин ярак валѣын, рататлыңгѣа: „Энанаромкавка
аны гымыкы. Тытыл энмэч ганныматлѣен, гымнан
тынатчѣавынат нэнэнэт, тылѣавыркын пынрытқок
гыныкы“. ⁸ Тивыркынитык тури, энмэн эвыр ытлѣн
қырым нылқутын ынқѣам қырым ныйылѣнин

жотына кавкав эмтумгыльэтык, эвыр тэввандяк, ытлэн рэлжугтгээ ынкъам рэйылдин ынкэмил, тээр ынкэнына рамжылдэнэн. ⁹ Ынкъам Гымнан тивыркынитык: қыйынатыркынэткы – ынкъам торгынан рэйминжыткы, қылжырирыркыниткы – ынкъам рэдьунжыткы, қыпэгчаткоркынэткы – ынкъам торыкы наратытлёмжын.

¹⁰ Гамгао'равэтлдан, мэнин ныванляжэн – нэймитытжукин, микынэ нинэлжыриркин – ынкэнына нинэлжыкин, ынкъам мэнин нытытлжыпэгчаткожэн – ыныкы нытытлёмжэн.

¹¹ Рэжытлыгэ рэйылдин акагты кымжылжычгын, титэ ынкэнына рамжылдэнэн ынык ыннэн?

¹² Эвытлым, эвыр рамжылдэнэн джиглиг, ыныкы рэйылдин чилдимуқ-эпээпэй? ¹³ Ынкъам эвыр тури, анжэнальдыо'равэтлаторэ, гэгьюлеттури йылжык ченэткмэйжэты ржэнут таңжэты валдын, қэйвэ эты тургин И'и'кин Ытлыгэ қырым ныйылдин Эңэнин Выйивый ынкэнырыкы, микынти Ынык ванляркыт?»

Иисус эвытлым Веельзевул?

¹⁴ Қол итык Иисус ныкалжантоңатжэн эйилдыкыльыргин кэльжэк, ынкъам, титэ кэлды жутогжэ, эйилдыкыльын вэтгавыңжогжэ. Рэмкын гиничгытэтлин. ¹⁵ Ытржэч-ым жыржыжуитти гивдинэт: «Ынкэн Веельзевулынэ, кэльжэргин очоча, рэрмэвэннин Ытлэн калжантавык!» ¹⁶ Жутырык-ым нытэнгыенжын Ытлэн – натэвванляңжогжэн Ыныкайпы эңэңжыив э'эйпы. ¹⁷ Ытржэч-ым Иисусынэ, дыги дыңэ ыргинэт чимжгут, ивиннэт ытри: «Варат гэмжэнутэкин чинит ыныкчыку э'жэткульын ржоравэтлжатаалпыгжа, ымы-ым ройыржын, миңкы қонпың амжянратко валжыт, рэтжэттывигжэ. ¹⁸ Эвыр-ым ымы калбайңын-Сатана чинит ыныкчыку янржэатгжэ, эви-ым ынин энанлявагыргын ранкытжылжакжэ? ¹⁹ Эвыр Гымнан тынынтоңатыркынат кэльжэт Веельзевулынын армагырга, ржаармагырга-ым журыкэкжэрык нанынтоңатыркынат ытри? Ынкэната ытри нытванат торыкы судылду. ²⁰ Эвыр-ым Гымнан Эңэнин армагырга тынынтоңатыркынат кэльжэт, эвыңан, Энанлявагыргын Эңэнин эммэч етгы торыкагты. ²¹ Эвыр эрмэлжэ о'равэтлжата гырыма рыюркынин чиниткин яраңы, ынин яңайыржын гынрэтжэты ратвагжа. ²² Ытржэч-ым эвыр пэнрыткоркын ыныкы мэнин арман валдын, эвыр ралжыгнэн ытлэн, риткэгнин ынык ырыт, ржэнут мычвыно джыгнин ынкэнына, ынкъам рэтэйжыгнин ынык пэржэ. ²³ Мэнин ванэван Гымык ржэн нытвагжэн, ынкэн Гымык о'ралвагты валдын. Мэнин ванэван нынумэкэвын Гымык ржэн, ынкэн нылапжыпатжэн».

Кэльын палжынтатгыргын

«²⁴ Титэ кэлды нынтожэн о'равэтлжайпы, ытлэн нылейжытжукин эмлжэкэванжыткок, эмылжырирэ ваны паңжэвжытокэн, ынкъам элжукэ дыңжык, нивжын: „Китақун-ым мыпэлжынтэтгжэк гымыкрагты, мэңжэ тынтогжак“. ²⁵ Ынкъам, пэлжынтэтжык, нинэлжыкин ынкэн гэңуйжытжукин ынкъам гэйыржытжылин. ²⁶ Ынкэжит ытлэн нэквэтжын ынкъам нинэпирижинэт ынык ржэн жуитти нжэрамытлыңэн кэльжэт, пытжыанжэнану ынык валжыт, ынкъам ытри, рэсжывык, ынкы нынымытважэнат. Қымэл жутэнжоравэтлдан пытжыа'ткэң ы'ттыжылдывагыргык нытванжогжэн».

Иисус о'птың валдын Ионана

²⁷ Иисусынэ ынкэн тывма, нжэвжэңжыржын о'равэтлжыкойпы жулидлжэтгжи: «Кычжымылжын ынкэн ытлэ, микынэ наптогыт Гыт ынкъам нандыватжыт!» ²⁸ Иисус-ым татлыңжыткогжэ: «Кычжымылжыт ынкэнат, микырык навалжэмыркын Эңэнин вэтгав ынкъам нэркылдеркын тывжэ!»

²⁹ Титэ-ым рэмкын умэкэтржыгжи Иисусынэ гролмакы, Ытлэн вэтгавыңжогжэ: «Колжэ гжэжэрэлин игыркин тыңжэрэт! Натэвжытжыркын эңэңжыив, ытржэч-ым қырым ныйылдын ырыкы эңэңжыив, рыпароч Ионан эңэңжыивык. ³⁰ Миңжыри Иона нжэлджи эңэңжыиву Ниневиякэн нымытвалжырыкы, джыгэн-ым ыңжин Экык О'равэтлжаргэн ратвагжа эңэңжыиву игыркин тыңаратжэты. ³¹ Айвалыңжакжэн тиркэрмэңжэв ржэтгжэ Суд-ылдэк ынкъам энаачо ралжыгнинэт жуитынтыңжэрэткин о'равэтлжыт, қэлжэжыым ытлэн нотачжымытжынгыпы гжэтлин палжэмтэлынво тиркэрмин Соломонын кувчемгжогжыргын. Игыр-ым журык ржэн ынкэн, мэнин о'птың валдын Соломонына. ³² Нымытвалжыт Ниневияк ржэнжыт Суд-ылдэк ынкъам энаачо нэралжыңын жуитынтыңжэрэт, қэлжэжыым ниневиялжа, валжэмык Ионанэн тэввэтжакжыргын, ыргин ы'мпаңвагыргын алван гэтжылин. Игыр-ым журык ржэн ынкэн, Мэнин о'птың Ионана валдын».

Эк овэкэгты

«³³ Ванэван микынэ нытрилдин жылжытлыдын ээк ыяа валжык ванжык эжытлым кукагынжыкы. Аны вай йжэлдыги ынкэн нытрилжын олечжытжынык, иңжун рэсжывилжэ ынлжыуркын қэргыжэр. ³⁴ Гынинэт джылжэт – ынкэн гыныкужыкин ээк. Эвыр гынинэт джылжэт тэңжык инэлжыуркыт, ымылжэо гынин увик қэргылжын. Ыныкит-ым джылжэт инэлжыуркыт эткиңжык, ымылжэо гынин увик вусжылжын. ³⁵ Аны вай қыгитэ, гыныкжэта қэргыжэр, гыныкчыку валдын, қырымэн эты вусжыжыуч? ³⁶ Ынкэната, эвыр ымылжэты гынин увик қэргылжын ынкъам уйңэ ымы ржэнут

вускылдын, ынкы ымылдыаты кэргытваркын, кынур аакгыпы рыкэргавейгыт».

Иисус рэнаачатыркын

³⁷ Титэ Иисус вэтгавыплдыткогээ, қол фарисейыдыа эйңэвнин ытлден митиврэк. Иисус рэсқиквыи ынкхам арычгывакыогээ. ³⁸ Фарисейыдыа-ым лдунин, энмэн ынан лдуңилгытэвэ мынгыт мэтэвраңжотагнэты, ынкхам гиничгытэтлдин. ³⁹ Ытрэч-ым Этынва ивнин ытлден: «Вай-ым торгынан, фарисейыдыа, гыргочаңкач койңыт ынкхам уқкэмэт эчерикэ рытыркыниткы, ипэ-ым тури нытулдытури ынкхам нанңэнаторэ. ⁴⁰ Тотэты валдыторэ! Эви ынқанына, Микынэ рытомгавнэн тургин гыргочан, ванэван нытомгавнэн ымы тургин йырбын? ⁴¹ Қылпыныркынэткы нъолдыт ымленгыпы рэвинрэннэ ытри, ынкэнит турык ымыдыо ратвагэа эпэты валдо.

⁴² Этки торыкы, фарисейыдыиторэ, қалёқым торгынан йыдыркыниткы мынгытқав чывипыт мятайпы, рутайпы-таңыткэвэйагыпы ынкхам қутти тыңачэпы эвыр ырыгыңайырэпы, тури паатык қалдын итык ынкхам ылгычэтык Аңаңэты. Аны вай рыковратавэйлқыл ынқэн, ынкхам ымы қол антээватка. ⁴³ Этки торыкы, фарисейыдыиторэ, қалёқым тури нытэнычэттури инэнлек синагограк, тэгэңыркынитык, иңкун нывэймэнэвэ ы'нийлытрлыркынитык вараэн омакатынвык. ⁴⁴ Этки торыкы! Тури кынур эгыйивқэвкыдыинэт панэнадытванвыт: о'равэтдыат дейвыткуркыт ынқэнаткынык ратгэмаво дыңэ».

⁴⁵ Ынкэнит қол законынчечаватылдын крупупэтгыи Иисусына: «Инэныгюлэвэтылдыгыт, Гыт ынқэната ымы морыкы инэнээ'выткуркын».

⁴⁶ Ытрэч-ым Иисус иквыи: «Этки ымы торыкы, законынчечаватылдыиторэ, қалёқым торгынан аңаачтагнэты о'равэтдыарыкы йыңэркыниткы имтит, чинит-ым ымы қырым киткит қынвинрэттык. ⁴⁷ Этки торыкы, қалёқым тэйкыркыниткы кэтыоквыт мэтэатвытколдырыкы, микынти ганмыленат тургин ы'ттыютлээркы.

⁴⁸ Нотқэната рыкадыровыркынэткы, вэтгыры варкынэтык турык ы'ттыютлээркы рээн: ыргынан ганмыленат мэтэатвытколдыт, торгынан-ым тэйкыркыниткы ырыкы кэтыоквыт. ⁴⁹ Эңэңэ Чиниткин кувчемгюгыргык митэдыунин ынқэн, титэ иквыи: „Гымнан трэнживынэт ырыкы мэтэатвытколдыт ынкхам пындыратылдыт. Қутти ыргынан наранмынат, қутти дымынқо нэрэркыделэтынэт. ⁵⁰ Ынкхам Гымнан трэтэнымчевнын игыркин тыңэрэт курэ ымтымэйттэ мэтэатвытколдык рытомгавтагнэпы вагыргын: ⁵¹ Авельгыпы Захариятагнэты, мэнин ганмылен вытгырык энанэнтывкованвык ынкхам тааронрак“. Ии аны, тивыркынитык:

трэтэнымчевнын нутинтыңэрэт. ⁵² Аткэңэты торыкы, законынчечаватылдыиторэ, қалёқым торгынан дыги рытчыткы, миңкыри рэсқивык Энандявагыргэты Эңэңин, ытрэч-ым тури чинит лдуңрэсқивэ, ынкхам ымы рэрэсқивыдылдыт лдуңытриде».

⁵³ Иисусына тывнэн жоот ынкхам нытогээ. Ынкатагнэпы инэнчичевэтылдыэ Калегыргыкэн ынкхам фарисейыдыа, анэнайпылдыт ыныкы, намңылелдыатыңоған, ⁵⁴ иңкун вэлэр рэқык энаачо дыңык ытлден.

Ыннэ эвинвыи'рунтэткэ

12 Ынкэнит умэкэтгээт йбарат кытнымкықэнат о'равэтдыат, рыпэт қычекытвэк нырыттэдыткоқэнат ыргичгу. Иисус эвыңоғанэ ынин рагэчачыдыдырыкы: «Гынрыру қылдыркыниткы фарисейыдыэн нэнавырқэн винвыи'рунтэт. ² Уйңэ ымы рээнут атчеты дынэ, рээнут нотқо эвытрэткэ нынэдын, ынкхам ымы уйңэ рээнут вэнвакы валдын, рээнут нотқо дыги элгыкэ нынэдын. ³ Ымыдыо, рээнут тывыркынэткы вусқымчыку, наравалемнын ы'лэқэргык, ынкхам рээнут торгынан қотына вэнвывэтгава ивыткы ярак, нарақолелдыаттывын ныргыноңкач о'раң».

Мэнин э'қэлину дынэдылқыл

«⁴ Тивыркынитык, Гымыгтумгытури: ыннэ э'қэлину элгыкэ ынқэнат, микырык гаймаңэн наранмынын эмувик, ынқоры қырым рээнут дым ы'нынрэкэвын. ⁵ Гымнан трэныгыйивэннын, мэнин торгынан э'қэлину дынэдылқыл: айылго қылдыркыниткы ытлден, Мэнин кытармалдын ринтык тымэейгыт таңжонпыңтанымчаңгыргыкэн ванэты. Ии аны, тивыркынитык, ынқэн вай ытлден айылго дынэдылқыл! ⁶ Эви ванэван нырээ пылвынтыманэт ы'нъяанат корынво мытдыңэн мбыпчыкэт? Эңэңэ-ым лэңынтыгэвата ымы ыннэн ырыгдыку. ⁷ Турык-ым ымы кырвитти лэвтык ымыдыо гарылдыленат. Ыннэ э'қэлиңэткэ! Тури этчывэлың валдыиторэ мыгмыпчыкэк».

Микынэ э'нқу рэлгыгнин Иисус

«⁸ Гымнан тивыркынитык: гэмгэмэнин ивыпкэ ынкхам о'раң дымалдывыркын Гымыкы, ынқэн Эккэтэ О'равэтдыаргэн ратвыгнэн ангелырыкы Эңэңин: „Ытлден – Гымнин“. ⁹ Гэмгэмикынэ-ым э'нқу нэрэлгыркинигым о'равэтдыарык ягна, ынқэн ымы ынан э'нқу рэлгыгнин Эңэңин ангелырык ягна. ¹⁰ Эвыр мэнин ракольовэтгавыркын О'равэтдыа-Аккагы, Эңэңэ ранэнаачыторавнэн, ытрэч-ым микынэ анэна колдыотвыркынэн Эңэңин Выйивый, ынқэн Эңэңэ қырым нынэнаачыторавнэн».

¹¹ Титэ нэрэпиритык синагограгты армагты ынкхам очо лыңъётгы, ыннэ тури эдиңилжукэ, миңкыри очыткок чинитувик вэрэңынво, лымэвыр рээнут тывык, ¹² қалёқұым Эңэңин Выйитэ нэрэныгьюлевтык кэтэмынкэңит, рээнут очыткок».

Эчимгукэ валдын гаймычылыдын

¹³ Икумэңин о'равэтлалыкойпы иквэи Исусына: «Инэныгьюлевэтылыгыт! Қиквын гимнин йичьэмиттумгын, мачынан нынъянржавнэн гимыкы ытлыгэ пэляе яайырғыгаймычыын».

¹⁴ Исусынэ-ым татлыгнэн ытлэн: «Микынэ найпатгым Гым судык тури лымэвыр рычичьэтык тургинэт а'тэквыргыт?» ¹⁵ Ынқоры-ым Ытлэн эвыңуогэ ырыкы: «Гынрыру қылгыркыниткы рапойгыңпэчгычъатгыргын, қалёқұым о'равэтлээн вагыргын атвакылээн нымытвайырэпы, қэйвэ эвыр ынык варкын ымыльо гапаролма».

¹⁶ Исусынэ тывнэн ырыкы нэнъайвымңылтэл: «Қол гаймычылыээн энаныңавъяргык гатвален тэңтыңэчыңнэн. ¹⁷ Ынкхам ытлэн нычимгукын: „Ынрақ вай мырэқыгэк? Гым уйңэ аванвыка румкэвык тыңэчыңнэн“. ¹⁸ Ынқом ытлэн иквэи: „Вай-ым ынңин гым тритгэ: трэнчимэвңынэт гимнинэт пэтыгынрэтрат ынкхам трэтэйкыңынэт нымэйиңкинэт, трамайынляңын нэнрилы ымыльо кавкавтыңачьылқыл ынкхам гимнинэт ымыльо қутти тыңачьыроолқылтэ, ¹⁹ ынкхам эмқэлелвынэ триквэ: игыр гимык нымкықин нымытвайырғын, ратанңавнэн мыкгэвэгты. Қыпаңэвңыторкын, қықамэтваркын, қиквичиркын ынкхам қытэңычыэтыркын“. ²⁰ Ытрэч-ым Эңэңэ ивнин ытлэн: „Эчимгукы! Игыр ныкитэ гыт рэвъигэ. Мэкына рапэлятгэ ымыльо гынан рытэнмавэе ченэтовэкэгты?“ ²¹ Ынңин нытвэқэн о'равэтлэак, микынэ румэкэвыркынин гаймычыын ченэтэты, нақам ванэван ныятконэн Эңэңин тагыңгыргыгэет».

Лымалятгыргын лымэвыр қовчемгюгыргын

²² Рагэчачылыдырыкы-ым Исус иквэи: «Ынқэната Гымнан тивыркынитык: ыннэ экувчимгукэ роолқылдэты ынкхам авэрээты.

²³ Адымы ягталгыргын этлы ытрэч роолқыл, ынкхам увик варкын этлы амавэрээты.

²⁴ Қыгитэгыткы вэлвйт: ытри ванэван нинэнритлэвынэт ынкхам ванэван ныпиңвытывээйгыркинэт, уйңэ ырык ымы гынрэтрат-қумъыт ымы кавкавтыңачьылқылкэн яңат, нақам Эңэңэ нинэрэңкинэт ытри. Минкэмил-ым тури таңың пчиқэк? ²⁵ Микынэ қовчемгюгырга гаймаңэн рэнивлэвинн чиниткин ягталгыргын вэлдер-ым ыннанкалэвэтыгырэты? ²⁶ Эвыр-ым торгынан рыпэт ынңин валдын мэкээй

дывавыркыниткы, рэку қувчимгюу дыңыркыниткы қутти? ²⁷ Қыгитэгыткы миңкыри нымэйиңкинэт тампэраэлгытыңачьыт: ытри ванэван нымигчирэтынэт, ванэван нываңэнат. Ытрэч-ым, тивыркынитык, рыпэт Соломон эргычъанма дэңавэрэпылдын таңың ынқэнат гэмгэтыңэчык.

²⁸ Эвыр Эңэңэ ынңин равэрэпатыркынен вэаглыңын, э'ми игыр варкын, эргатык-ым нэрэнинтыңын йыңыңыңы, эты қырым ы'навэрэпаттык ымы тури, мэалымалкэторэ? ²⁹ Қун-ым элқырирылээткэ, рээнут торгынан рэнуныткы лымэвыр рээнут рэлпыңыткы, ыннэ экувчимгукэ. ³⁰ Ынқэн авынчемгюе қутыргин нымытвалдыргэн нутэйиквик. Тургин Ытлыгэ дыги, тури қамэтвалдылқылторэ, ыпавылдылқылторэ ынкхам авэрэпылдылқылторэ.

³¹ Дыгикытэттэгың қылқырирыркыниткы Энанлявагыргын Эңэңин, ымыльо-ым чымқык рэйылнин торыкы. ³² Ыннэ э'қэдиңэткэ, мэыңалдылыэты пэралдыторэ! Қалёқұым тургин Ытлыгэ рантэнмавнэн торыкы Энанлявагыргын.

³³ Қынвилыткувыркыниткы рээнут турык валдын ынкхам қывинрэтгыткы нэолыыт.

Қытэйкыркыниткы торыкы апэтаткылыэнат гаймычыёчгыт, этэлпыкылыын анъямынгыквын и'и'к, нэнри тульэтылыын эймэвкылыын ынкхам миңкы қырым рэқэ ынқэн нынэжэрэвинн.

³⁴ Қалёқұым миңкы тургин гаймычыын, ынкы ратваркын тургин диндиң».

Кыюльэтылыдын пурэл

«³⁵ Қытваркынитык қонпың тантэнмавэты: эвирэыт тургинэт гэрчитдінэт ынкхам ээкэт гэнындэвдинэт. ³⁶ Энаглытылыо қытваркынитык ынқэнырыкы, микырык нэатчаркын этын, пэлқынтэтылыын нэвтыңгыргэпы, иңкун дыгэн ынкы тытдынвэнтэтык ыныкы, титэ ытлэн рэпэлқынтэтгэ ынкхам ракагпэгчаткогэа.

³⁷ Кычымылыыт ынқэнат пурэлти, микынти пэлқынтэтылыэ этынва рэдыгнинэт эйылқэткылыынэт. Дыгиқэйвэ тивыркынитык, ынан чинит рэрчиннин ирғын, рантэнмавнэн роолқыл ынкхам ранвакэовнэнат ытри кывайынво.

³⁸ Кычымылыыт ытри, эвыр этынва рэдыуркынинэт эйылқэткылыу валэо, икутитэ ытлэн рэпэлқынтэтыркын, гынунныкирик эвытлым эргырёома. ³⁹ Дыги қылгыркыниткы, эвыр яраэтынва дыги ныынтынин, титэ рэетгэ тульэтылыын, қырым нывэлдэчъатын вэнвырасқэквыргык ыныкрачыкогты. ⁴⁰ Ымы-ым тури қытваркынитык тэнмавэты, қалёқұым Экык О'равэтлэаргэн рэпэлқынтэтгэ ынңот, титэ торгынан қырым қыатчагыткы».

⁴¹ Ынкэңит Ытлэн пынлэнен Пётрына: «Этынвэгыт, Гынан тивыркын ынқэн

нэнъайвымңылтэл морыкагты дымэвыр ымыльорыкы?»⁴² Иисус татлыңыткогъэ:
«Қытваркынэтык ынңин валъо, қынур мычвынэты валъын ынкъам кувчемгъолъын яраэнандялдын, мэнин этынва алгыгаркэгты гайманэн райпаннэн ымыльо пурэдин ынпычыу ынкъам ранывъёлъавнэн ыныкы тэйвыңык ыргин роолқыл.
⁴³ Кычымылдын ынқэн пурэл, мэнин пэлқынтэтык этынва рэлъугнин ынңин итылдын. ⁴⁴ Лыгикэйвэ тивыркынитык, ынңин валъын пурэл этынва райпаннэн ынпычыу ынин ымнымытвайырбык.
⁴⁵ Эвыр-ым нотқэн пурэл эмқэлелдынэ риквэ: „Қырым пэтле ныпэлқынтэтын этын“, ынкъам раталдайвыңонэнат пурэлти ынкъам пурэлнэвти, рьақэмлэңногъа, рақамэтвалъатыңногъа, – ⁴⁶ этын нутинпурэдин рэпэлқынтэтгэ, титэ ынқэнына қырым нъатчанэн ытлэн, ынкъам ынкэңит кэдивытгырык, титэ ынан таңгэмо; этынва раталдайвынэн ынқэн ынкъам рунмэтчигнин, рэтэнымчегнин қынур очылыкылызэн. ⁴⁷ Пурэл, микынэ дыги лыңыркынинэнт ыныкэтынвэн чинитчимгъут, тагъяңгырык, ытрьэч-ым қырым нынкуврэтэвинэнт ынқэнат, ээйвэчкэ нараталдайвын. ⁴⁸ Эвыр-ым пурэле ынқэнат гэмо нинэлгықинэнт ынкъам рэнрэкэвинэн рьэнут нан, рэқык курэ ытлэн талдайвыёлқыл, танымчаңгыргын ыныкы ратвагъа тьарың. Мэкына нымкэв гэйылдин, ынқэнайпы нымкэв рамңылдэгъа, ынкъам мэкына нымкықин мычвыно гэлгыдин, ынқэнайпы пытқымыкың ратъэвымңылдэгъа».

Янръатгыргын

«⁴⁹ Гым тыетык рынынлявынвы йинийын нутэйиквик, ынкъам лыгикытэттэгын тытэгъеңыркын, иңқун ынқэн эммэч ныюнэтын!
⁵⁰ Қытылдыңылдыгым Гым тымынвэты, ынкъам тылңилжуркын ынқэн нъалтагнэты! ⁵¹ Тури нэвэқ чимгъуркынитык, Гым тыетык йылынво онтымвагыргын нотаеквэты? Гымнан тивыркынитык – ванэван, янръатгыргын!
⁵² Ноткатагнэпы, эвыр ярак мытлыңыргарэ, ытри раянръанңыт: ныроргарык э'нқу нэрэлгыркынэнт нирэқ ынкъам нирэргэрык э'нқу нэрэлгыркынэнт ныроқ. ⁵³ Ытлыгэ э'нқу рэлгыркынин экык, ытлэата э'нқу рэлгыркынин нээкык ынкъам нээккэтэ э'нқу рэлгыркынин ытля, навматалъа э'нқу рэлгыркынин ынтэ ынкъам ынтыёта э'нқу рэлгыркынин навматалъын».

Гыйивыт эймэвтылелдын этгыргэн

⁵⁴ Қычекытвалъырыкы-ым Иисус иквэи: «Титэ торгынан лъуркыниткы, қэралгыңқач ининигъи йъын, тури дыгэн эвыр ивыркынитык: „Рилыръугэ“, ынкъам ынқэн ынңин нытвэқэн.
⁵⁵ Титэ-ым айвачыңқачайпы, тури нивтури:

„Рагытлягнаръогъа“, ынкъам ынқэн ынңин нытвэқэн. ⁵⁶ Винвыи'рхунтэтылдытури! Гьюлетылдытури элкыдык жаргынэн, дыги нинэлгытури рэрэқыңытык, льома-ым гыйив эймэвтылелдын этгыргэн, тури ванэван қырэқытык?

⁵⁷ Иа'м торгынан чинит дывавыркынэтык кычгэпык, рьэнут торыкы эпың валъын? ⁵⁸ Вай-ым тэнмычыын, титэ гыт тылдеркын гынык ралвыңчеттомгык рээн судэты, нымэлдэв қитги ынңин, иңқун қывэтгычыатгэ ынык рээн еп тылјама, қалдэқым ынан нэрэндээтэгыт судылдэты, судылдэ-ым нэрэйылдыт восқырамэгчератылдэты, восқырамэгчератылъя-ым нэрэнинтыгыт восқырачыкогты. ⁵⁹ Лыгикэйвэ тивыркынигыт, жоонқо қырым қынтогэ, виин нан ачыңыпдыткока ытрьэсқэвкин мьаманэқайтагнэты».

Ы'мпаңвагыргын алваң қытчыгын, иңқун эвнэвъикэ

13 Ынкэтэгнык нырбықутти етгэат Иисусына ынкъам пыңылтэлдгэат, эммэн галилелдэдыт ганмыленат Пилатына, титэ ытри гатааронденат.
² Иисусынэ ивинэнт ытри татлыңык: «Тури чимгъуркынитык, ынқэнат галилелдыт гатвалденат а'қалдатың валъо ымыльо қутырык галилелдырык, эвыр ынңин тэвиминнэтгэат?
³ Аны ванэван, тивыркынитык! Ытрьэч-ым эвыр тургин ы'мпаңвагыргын қырым алваң қытчыгыткы, рэвэтык ымыльоторэ, қынур ытри! ⁴ Эвытдым тури чимгъуркынитык, нан кылгынқэн нырбо парол о'равэтлэат, мэкырыкы эрэтгэи Силоамкэн эквырайңын ынкъам тымнэнат ытри, гатвалденат энаачың валъо ымнымытвалдырык Иерусалимык?
⁵ Аны ванэван, тивыркынитык! Ытрьэч-ым эвыр ы'мпаңэты валъын тургин вагыргын қырым қынтэңытвэтгыткы, рэвэтык ымыльоторэ, қынур ытри!»

Этыңэйырыкыдын уттуут-инжир

⁶ Ынқоры Иисусынэ тывнэн ырыкы нэнъайвымңылтэл: «Қол о'равэтлээн виноградыннавынвык гэннэдин уттуут-инжир. Ытлэн етгэи нэнрилы ынкъам қырэрыңонэнат ынкэкин тыңэйырыыт, ытрьэч-ым дюнлэутэ.
⁷ Ынкъам ынкэңит ынан ивин мигчирэтылдын ынык нутэсқык: „Вай-ым эммэч нырбо гивинитти тыетыркын нутри ынкъам тылқырирыркынэнт нутинуттык тыңэйырыыт, ынқэнат-ым уйңэ. Қьалдыгатгагын ынқэн! Рэқу нан яаркынэн нутэсқын?“
⁸ Ытрьэч-ым ытлэн татлыңык ыныкы иквэи: „Этынвэгыт, қыпэдыгын ынқэн кээқын ыннэн гивинит. Гымнан травылпаткоңын ытлэн, траа'лямайңыңын нутэсқын. ⁹ Вэчыым, қулдигивик

ынқэн ратыңайырбатыңуогъа? Эвыр-ым қырым, ынқэңит трьалыгатгаңын ынқэн”».

Нэвээнйырбын гэнмэлевэтдин субботак

¹⁰ Қол синагогык Иисус гэнинъэйвылин субботак.
¹¹ Ынкы гатвален каңэдытвалдын нэвээнйырбын, ытлэн аръалы нылдавқэн вэтгатык: кылгынқэн ңырбо парол гивинитти гакадьайпылен. ¹² Дьук ытлэн, Иисусынэ эйңэвнин ынқам ивнин: «Нэвээнйырбыгыт! Гыт этъылкыды нээди». ¹³ Ынан мынгытрэлнэн, ынқам ытлэн дьгэн эвыр вэтгатгэ ынқам анъаңуонэн Эңэң.

¹⁴ Синагогракэн очоч, анңэнайпылдын ынқэната, энмэн Иисусынэ рымэлевэннин субботак, иквьи варагыты: «Варкыт ыннанмытлыңэн ылёт мигчирэткин. Ынңэнъылёк-ым қыетыркынитык малявынво, ынңэ-ым субботак».

¹⁵ Ытръэч-ым Этынва татлыгнэн ытлэн: «Винвыи'рхунтэтылдытури! Эви ванэван микынэ турыгдыку нывъаннэн вотытванвэпы тыркылыын дымэвыр ярагыннэосёл субботак ынқам нынривинринин эмлылпынрынво? ¹⁶ Ытлэн-ым, яатдыаңав Авраамын, мэңин кадьайңа-Сатанана ымыльо кылгынқэн ңырбо парол гивинитти кэңилды гэтчылдин, чамъам рымалдывёлкылы тычыгыргэпы субботак?» ¹⁷ Титэ Ынан ынқэн тывнэн, ымыльо Ынинэт қыръачеттомгыт гаңыркылытленат, варагыт-ым коргаво гэлдылдинэт Ынинэт чекалваң валдыт тайкыгыргыт.

Вэйтэңэчыкын тыңачылықылқай ынқам инэнпээв

¹⁸ Ынқоры Иисус пынлөггэ: «Миңқыри мытвыгъан Энандыагыргын Эңэңин? Рэқык Гымнан мынтэнмыгъан ынқэн? ¹⁹ Ытлэн гэнаглытлен вэйтэңэчыкын тыңачылықылқаеты, рээнут о'равэтдыата пиринин ынқам инэнритлевнин чиниткин инэнтыңэвкин ванвык. Тыңачылықылқэй мэйңэтгэи ынқам нээлдгы утту, қымэл ымы пчиқэт гаймаңэн такытчыгэңгыат ыныквырэткынык».

²⁰ Ынқам қээқын иквьи Иисус: «Рэқык Гымнан мынтэнмыгъан Энандыагыргын Эңэңин? ²¹ Аны вай қыгитэ инэнпээв: жоот вай нэвээнйырбэ киткинуқэй рытрилдин пиңвытрычыку, пэлянэн ынкатагнэты, титэ-ым килит рэпээтгэ».

Нычывықын тытыл

²² Иисус гэдедин мэйңынымнымысқэтэ ынқам мээнымнымысқэтэ, гинэныгыюлевдин о'равэтдыак. Ытлэн гэквэтдин Иерусалимэты. ²³ ңырбымикынэ пынлэнэн Ытлэн: «Этынвэгыт, қэйвэ эты ытръэч тэаркинэт рээгтэдыт?» ²⁴ Иисусынэ ивнинэт: «Қықитпылэтыттык, иңкун рэсқивык нычывықын тытлеты, миңқыри қун мыкыдыт рэрэсқивыңыт,

ытръэч-ым ралдавңыт. ²⁵ Титэ-ым рэлкытгэ ярагытын ынқам ранниманнэн тытыл, тури ратвэтчатваркынэтык ңаргыноңкыч, тытыл рапэгчаткыноңкыткы ынқам рэвыңкыткы: „Этынвэгыт, қынвэнтэтгын морыкы!“ Ытръэч-ым ытлэн рататдыңыткогыа торыкы: „Гымнан гэмо, микытури ынқам мэңкыторэ“. ²⁶ Ынқэңит тури рэвыңкыткы: „Мури гынык чезкэй гақамэтваморэ ынқам гапавморэ. Гыт гинэныгыюлевтыкыгыт морыкравытгырык“. ²⁷ Ытръэч-ым ытлэн риквэ: „Гымнан гэмо, микытури, мэңкыторэ. Алва қынэдыткы гымыкайпы, ымылэоторэ э'қэлтэтылдытури!“ ²⁸ Рэдыңыткы Авраам, Исаак, Иаков ынқам ымыльо мэтытвыткыдыт Энандыагыргык Эңэңин, тури-ым – ңаргыноңкыч, эңкы дынэторэ! ңэнкы ратэргаттык тури ынқам раваннықыақаттык. ²⁹ Рээнкыт тыңаңкычгыпы ынқам қэралдыңкычгыпы, айгысқынкычгыпы ынқам айвачыңкычгыпы ынқам рарычгывақоңыт кытқамомакатынвык Энандыагыргыкэн Эңэңин. ³⁰ Варкыт яачыңкэнат, микынти рэнэдыткы ыттыыёлкэнано, ымы варкыт ыттыыёлкэнат, э'ми рэнэдыткы яачыңкэнано».

Иисусынэ тэрго дыңыркынин Иерусалим

³¹ Ынқам вай етгэты ңырбыкытти фарисейылыдыт ынқам иквэты Иисусына: «Гыт вынэ ңоткыры қэквэтги, Иродына Гыт наранмыңыркынэгыт!»

³² Иисус татлыңгэ: «Қылкытгытык ынқам қыкытыкы ңотэнъэгычгэты: „Гым тыкадыантавыркын ынқам тинэнмэлевэтыркын ңотэнъылёк ынқам эргатык, ңыроқав-ым ылёк трэпдыткыгэ. ³³ Ытръэч ымы ңотэнъылёк, ымы эргатык, ымы рымагтыылёк Гым тылэдылықылдыгым, миңқыри қун ынңин атвакылыэн, иңкун мэтытвыткыдыын ы'нынмын этлы Иерусалимык“. ³⁴ Иерусалим, Иерусалим! Гынан тымыркынат мэтытвыткыдыт ынқам вылгыпыткывыркынат выкы тыңэвыёттэ гыныкы! Тээче Гымнан трэнумэкэвңын гынин ымварат Гымык гродмакы, қынур пчиқэтэ – қэйыпчиқэт, ытръэч-ым гэнкыттури! ³⁵ Ынқам вайыым тургин яраңы амқачгыпо пэдыркын! Тывыркын торыкы, Гым торгынан қырым қинэдытык, виин энэдыкэ вагыргын, титэ ривтык: „Таңаңнмыё Тылэдыын Этынвэпы!“»

Фарисейылыэн ярак

14 Қол итык субботак Иисус етгэи қол фарисейылыэн очочен ярагыт мэтэранво. Ытлэн нылгитэңгитэкин. ² Иисусынэ ранъав гарычгывакылоден тытылээн о'равэтдыан, имдыпээтылдын. ³ Иисусынэ пынлэнэнат законычечаватылдыт ынқам фарисейылыдыт:

«Эты гаймаңэн рымэлевэтык субботак эвытлым ыннэ?»⁴ Ытри авъеткынка гатваленат. Рыйик рымэлевэннин ытлән ынкъам рытрилнин.⁵ Ырыкы-ым ытлән иквѣи: «Эвыр икумикын турык экык эвытлым тыркылыын рэрэтгээ мэмлдынтоёлгычыкогты, эви торгынан ынкэқэй қырым қыгтогыткы ытлән ымы субботак?»⁶ Ынкъам галдваленат татлыңыткок Ыныкагты.

Нинъайвын рамкыльэты ынкъам этынвэты

⁷ Иисусынэ нинэгитэқин, миңкыри рэмкыльырык нылқырирқинэт ыттѣыёлнқач таңың валдыт ванвыт, ынкъам тывнэн ырыкы нәнъайвымңылтэл: «⁸ Эвыр гыт нъэйңэквыт қамомакатэты, ыннэ авақьока таңың валдык ванвык, миңкыри қун вэчыым ынңин ратвагъа, гъэйңэвлин мэңин ңан эргыпың валдын гынык.⁹ Ынкъам этынва, э'йңэвыльэ торыкы, гыт нэриқвыт: „Қыйылдын ынқэн ваны ыныкы“. Ынкъам гыт рыңыркылявѣйгыт опопың рэлқытгээ ынанъақаванвэты.¹⁰ Йъэдыги, титэ гыт нъэйңэвыркынигыт, қылқытыркын ынкъам қывақъоркын ядеңқач ванвык, иңқун э'йңэвыльэ гыт ы'никвыт: „Тумгыгыт, қывақъогэ таңванвык!“ Ынкъам ынқэңит гыныкы ратвагъа ваймангыргын қутырык ымыльо арычгывақъотвалдылыко.¹¹ Қэлдэқъым гэмгэмэңин э'ңгыргодеты амытвалдын наранқыркылявңын, микынэ-ым рыңыркылявыркынэн чиниткин увик, нарангырголявңын».

¹² Ынқоры Иисусынэ ивнин э'йңэвытқульын Ыныкы фарисей: «Титэ гынан э'йңэвыркынэт о'равэтлъат амгынотъылдэқамэтвагты эвытлым волқытвэқамэтвагты, ыннэ э'йңэвкэ гынинэт тумгыт, ымы гынинэт йичъэмиттумгыт, ымы гынинэт чычеткинэт, ымы гаймычылыыт энаралдыт, аны вай ыргынан нэръэйңэквыт ынкъам татлыңынво нэрэқывэйгыт.

¹³ Қамомакатыңоқ қъэйңэвыркынэт этъопэл нъочыыт, рочгыпылыыт, атқылыыт, илқылыыт.

¹⁴ Вай-ым ынқэңит мэчынкы гыт ракоргақвѣа: ыргынан чамъам рэкэ гыт ы'нынрэкүлымңэквыт ынкъам ынқэната гыт наранъямынгыквыгыт, титэ лыгипылыыт рэоңыт».

Нәнъайвымңылтэлдык гатвылден қамомакат

¹⁵ Қутынэ валъа қамэтванвык қача, валёмнэн ынқэн, ытлән ивнин: «Кычымылыын ынқэн, мэңин рақамэтвагъа Энанлявагыргык Эңэңин».

¹⁶ Иисусынэ татлыгнэн: «Ыннанъоравэтлъата рытэнмавнэн қэмумэкэт ынкъам э'йңэвнинэт мыгрэмкылыыт.¹⁷ Қамомакатыңоқ, ынан тыңивынин чиниткин выёлдын ивык

а'йңавъёрыкы: „Қыетгытык, энмэч тыңымыльо гантэнмавлэн“.¹⁸ Ытръэч-ым ымъайңавъёрык таңыннаның чиниткинэт энаачыт натвылматыңоңат. Ыттѣыёлкэн иквѣи: „Гымнан вай игытқэй тыркурын энаныңавъергын, қытылыылқылыгым гитэк ынқэн. Ивкэ эқинъэюкэ қитги, ва“.¹⁹ Қол иквѣи: „Гымнан тыркурынэт мытлыңэн қуврэтти чымңақоравачгыт ынкъам тратааңысқэвңынат ынқэнат, ивкэ эқинъэюкэ гымыкы“.²⁰ Ныроқав иквѣи: „Гым вытқуқэй тыңавтыңык, тралвақвѣа гым етык“.²¹ Выёлдын пэлқынтэтгѣи ынкъам тывнэн ымыльо яраэтынвэты. Ынкэңит яраэтын анңэнайпыгээ ынкъам тывивнин выёлдын: „Қылқытги эқылпэ гамгаравытгырэты ынкъам қачыңгынат нутрилды ымыльо нъочыыт, ручевылыыт, илқылыыт ынкъам атқылыыт“.²² „Этынвэгыт, – иквѣи выёлдын, – ынқэн, ръэнут гынан тывивын, гэнқуврэтэвлин, ытръэч қээқын варкын ванвын“.²³ Ынкэңит этын тывивкѣи: „Қылқытги ръэтъеквэ ынкъам мэйңынымнымкин агтачгырасқэвъянвэты, ынкъам қиквынэт ымыльо, мэңин рэлыувылгыңын, ятынво қамомакатэты, иңқун гымнин яраңы мыгрэмкылыу нытван.²⁴ Тивыркынитык, ымыльо янор а'йңавъёттэ лыгичиқырым нытванат гымыкқамомакатык“».

Вак рэгъючечңылдыу Иисусын

²⁵ Иисусынэ рээн гэлелин мықъоравэтлъамкын. О'раырыкагты тылик ытлән иквѣи: «²⁶ Мэңин етыркын Гымыкы, йъарат коотылыын ытлыгык, ытлъак, нэвээнык, кмиңык, йичъэмиттумгык, чакэттык ымы ченэтъягталдыргык, э'квырга-ым ванэван Гымык, ынқэн чамъам ратвагъа Гымнин рэгъючечңылдыу.²⁷ Микынэ этлы нимтинин чиниткин а'қанмыкэн уттынпын ынкъам этлы нинэркыдегъэн Гым, ынқэн дывавылыын вак Гымнин рэгъючечңылдыу.²⁸ Миңкыри қун, микынэ ңан турыгдыку валъа, рэтэйкыңэ эквырайңын, эви қырым янор нырылгынен ымыльо яаёлқыл, иңқун дыги лыңык, қэйвэ эты гаймаңэн манэт плытконво тараңгыргын?²⁹ Адымы эвыр ынан ратайкымгонэн ыпъёлдын ынкъам радвалнэн плытқук тараңгыргын, ымыльорык, гэтама ынқэн, тэнну нэрэтчыңын ытлән³⁰ ынкъам ривыркынэт: „Нотқэн о'равэтлъан тараңымгогъэ, нақам дывақвѣа плытқук!“³¹ Эвытлым вай, ръэтиркэрым етъаң нъэдылыын мараквыргэты, эви қырым нывақъон янор ынкъам қырым нычимгъун, қэйвэ эты гаймаңэн ынан гамытлыңча мынгытқлеккэн маравратъоравэтлъата рэнрудылтэвнин ынқэн, э'ми тылдеркын ыныкы гаңэръамытлыңча мынгытқлеккэн мараврата?³² Ынкъам эвыр қычетык, виин э'қэлыын чекыяа, ынан рэнңивынинэт вэтгавырьбатылыыт йынатынво

амаравкэгыргын. ³³ Ымы-ым турыгдыку: эвыр торгынан қырым э'нку қытчыгыткы ымыльо, рьэнут турык варкын, чамъам ратватык Гымнин рэгъючечулыу.

³⁴ Тъэютъэй – нытэңқин. Ытръэч-ым ыныкит ынқэн рапаагъа вак тьяёчачалъо, рэку ынқэн тэнкэвнык? ³⁵ Опопы лыгэн рақылдыл – нынинтықин! Микын варкыт вилют, мачынан нывалёмнэн!»

Тымнэвыльын яракытэпалгын

15 Ныетқинэт Иисусына палёмтэдык Ытлән нымкықинэт инэгтэтнумэкэвыльыт ынкъам э'қэлтэтылдыт. ² Фарисейлыдыт ынкъам инэнчичевэтылдыт Калегыргыкэн нэкэвкитқинэт ынкъам нивқинэт: «Ынан рыгэдевыркининэт э'қэлтэтылдыт ынкъам рыпэт қамэтваркын ырык рээн!» ³ Ынкэңит Иисусынэ тывнэнат ырыкы нутқэнат нэнъайвымнудэлтэ: «⁴ Микынэ нан турыгдыку нъытваркыт мытдыңқлеккэн яракытэпат ынкъам ыннэн ынан нъынтымнэвнэн. Эви қырым ныпэлянэнат ынан ныраққлеккэн мынгыткэн қонъачгынкэн парол чыгэйнутэк ынкъам қырым нылқырирнин тымнэвыльын льотагнэты? ⁵ Лъук-ым, ракоргаквъа, римтинин ярагы ынкъам рьэйнэвнинэт тумгыт эвыр энаралъыт ынкъам риквъэ ырыкы: „Қыкоргавтык гымык рээн: вай тыльун тымнэвыльын яракытэпалгын!“ ⁷ Тивыркинитык, кэтэмыннин ымы ыннэн э'қэлтэтылдыт, микынэ чиниткин ы'мпанвагыргын алваң рытчыркинин – ытлән коргаво нэрэлгыңын и'и'к мыкың ныраққлеккэн мынгыткэн қонъачгынкэн парол дыгипылдык, микырык рьэнут нақам алва рытчык».

Рытымнэвье пылвынтыманэн

«⁸ Эвытдым вай қол тэнмычыын: нэвъэныйырын, микын варкыт мынгыткэн элгыпылвынтыманэт ынкъам ыннэн ынан рытымнэвнэн. Эви ынан қырым нынынлевнин пиңинэн ынкъам қырым ныууйвэгыткунин яраңы, қэтпэнэрэрма льотагнэты? ⁹ Лъук-ым, рьэйнэвнинэт нэвысқэттумгыт, энаралъынавтэ ынкъам риквъэ: „Қыкоргавтык гымык рээн, гымнан тыльун рытымнэвье пылвынтыманэн“. ¹⁰ Вай-ым, тивыркинитык, тэңыннин Эңэнин ангелтэ ракоргавыт ыннанъақалтатылдыты, микынэ чиниткин ы'мпанвагыргын алваң рытчынин».

Дяпдытылдыт эык

¹¹ Иисус қээкын гавэтгавден: «Қол о'равэтдык гатваленат ниръэ эккэт. ¹² Нинчээн эык иквъи ыныкытдыгэты: „Атэ, қинэйылди гымнин гаймычыытайвың“. Ынкъам ытлыгэ чывинин гаймычыын аккавытырык. ¹³ Пэтле нинчээккэтэ

румэкэвнин ымыльо, рьэнут ынин гатвален, ынкъам эквэтгыи чекияанотагы. Нэнку ынан дяпдыпаннэн таңымыльо ынин гаймычыын амкомэрэвытвалдытык, ¹⁴ ынқо-ым, қынвэр тэлпык имырьэнут, ынңин нутэк нэздгыи кытгытэатгыргын. Ытлән нъотвэңногъэ ¹⁵ ынкъам э'мпыргогынрэтысқэквъэ ынңин нутэкин қол нымытвалдыты. ¹⁶ Ытлән ынңин ныгытэтытвэқэн, талвакоргава йырьэтык нанқын вэлэр рэқэ нырэнэтқинэт и'мпыргут, ытръэч-ым ымы ынқэн этлы ы'нйылын. ¹⁷ Ынкъам чемгъонватык, ытлән иквъи: „Тээр выёлдыт гымыкытдыграк, ынкъам ырык варкын мэчынкы тэйңэт, гым-ым нутку тывъиркын эмгытэте! ¹⁸ Мыпэлқынтэтык гымыкытдыгэты, ынкъам мивын ытлән: 'Атэ! Тъақатвагъак гым Аңаңэты ынкъам гыныкы. ¹⁹ Гым этэңкылыгымы э'йңэвык гынин эккэну, вэлэр-ым қинэпириги яанво выёлдыо“. ²⁰ Ынкъам ытлән қытгыи ыныкытдыгэты. Титэ ытлән гатвален еп чекияа, ытлыгэ дыунин ытлән, ынкъам ейвэчу рытчынин эык. Ынан кытгынтыягнанэн, оммачайпынэн ытлән ынкъам окватъевыңнонэн. ²¹ Эык иквъи: „Атэ! Тъақатвагъак гым Аңаңэты ынкъам гыныкы. Гым этэңкылыгымы э'йңэвык гынин эккэну“. ²² Ынкы ытлыгэ ивнинэт ынин выёлдыт: „Қыдыркинитык эқылдэ, қыратгыткы таңың валдыт эвиръыт ынкъам қынавэръэпатгыткы ытлән. Қырылгыкватгыткы ынкъам қыныплагатгыткы сандалияпल्याк. ²³ Қынрывинрыгыткы гынкықэюу ынкъам қықаанматгытык, мынкачъарқамэтвамык ынкъам мынгичивэнмык. ²⁴ Қэдеқъым гымнин эык қынур вьильу гатвален, а'мын-ым вай ытлән нэмэ ягталытваркын! Ытлән гатымнэвден, ынръам игыр гэлыудин!“ Ынқо-ым ытри гэчевымгогъат. ²⁵ Ынпычыын эык ынңот гатвален энанынжавынвыяргык. Эймэвык ярагы, валёмнэн а'йңанаңаткогыргын чама-ым поторагыргын. ²⁶ Ынан э'йңэвнин қол выёлдыын ынкъам пынлэнен: „Ныръэқинэт нэнку?“ ²⁷ „Гынин ытлэңи етгыи, – татлыңыткогъэ ыныкы ынқэн, – ынкъам гынин ытлыгын гагынкықаанматлэн, қэдеқъым ынин эык нымэлқин, ынкъам ымыльэты ытлән эчвэрагыргэты вагъэ“. ²⁸ Ынпычыэык анэнайпыгыэ ынкъам э'нқэтгыи рыпэт рэсқывык ярачыкогы. Ынкэңит ытлыгын нытогъэ ынкъам а'йңавыңнонэн. ²⁹ Ытръэч-ым эык татлыңыткогъэ: „Мыкгивинитти гэмигчирэтигымы гыныкагы қынур пурэл, ынкъам қонпың нинэнкуврэтэвигымы ынқэн, рьэнут гынан нинивигыт. Гынан-ым ымы титэ лэңынма гымыкы яракытэпалгықай, иңкун гым мэчынкы тьыгичивэтык тумгык рээн. ³⁰ Ытръэч титэ нутқэн гынин эык, микынэ дяпдыпаннэн гынин гаймычыын камэлгыңавык рээн, ярагы пэдынтэтгыи, гыт гынкықаанматгъэ ыныкагы!“ ³¹ Гымнин эккэйгыт, – иквъи ынкы ытлыгын, – гыт

адымы қонпың гымык рээн, ынкхам ымыльо, рээнут гымык варкын – ымыльо гынин. ³² Ытръэч-ым мури коргавылдылжыморэ ынқэнагты, эвыр гынин ытлэңи қынур гавъэтвалден, игыр-ым ытлэң нэмэ ягталдытваркын, гатымнэвден ынкхам вытрэтгы!“»

Ипкылдын яраэнандялдын

16 Иисус иквьи Чиниткин рагъэчачылыдырыкы: «Қол гаймычылыдын гатвалден яраэнандялдын. Ынкхам вай гаймычылыдыты нэвинвиквээн, энмэн ынқэнына ытлэң рынъотвэвыркынэн. ² Э'йнэвык ытлэң, этын иквьи: „Ынрхам вай гыныкы рээнут тывалдымыркын? Қинэйылгы гымыкы яраэнандякэн энарылгат, миңкыри қун гыт чамхам рымагтэты ринэнлэгэ“. ³ Ынкхам ынқэңит яраэнандялдын иквьи ченэтовэкэгты: „Мырхэггэк гым? Гымыкэтынва иткэркынин гымыкайпы яраэнандягыргын. Вылпаткок гым тылдаввыркын, вандыткок қынур нъочыэгим тынуркылытыркын. ⁴ Гымнан дыги рырэкэвык, иңқун ы'нхэйңквым ченэтрагты, титэ гым нэрэнрултэтгым яраэнандягыргэпы“. ⁵ Ынкхам ынан э'йнэвинэн ыныкэтынвэн ачыңылыдыт, гэмгэмэнин амъянра. Ы'ттгыёлкэн ынан пынлэңэн: „Тхэр гынин ачың гымыкэтынвэты?“ ⁶ „Мытлыңқлеккэн ыпалдэн уттэмыгэт“, – очитконэн ынқэнына. „Вай гынин кэликэл гатанынныңыма, – иквьи ыныкы яраэнандялдын, – қывакъогэ ынкхам мэчеқылдпэ қыкэлигын: ‘Нирэкқликкин мынгыткэн паролд’“. ⁷ Ынқоры пынлэңэн ынрхам қол: „Гынан-ым тхэр ачыңо эймитын?“ – „Мытлыңқлеккэн пинвытрылқылқин тэючгыт“, – очитконэн ынқэнына. Яраэнандялдын нивқин: „Вай гынин кэликэл гатанынныңыма. Қыкэлигын: ‘Ныраққлеккэн’“. ⁸ Этыва анъянэн ипкылдын яраэнандялдын, қэлэқ ытлэң нычичыэв итгыи, лэңтымнэвтвата гатгэлевымголен. Аны қэглдынангэт, игыркинэт о'равэтдыат нутэйиквикин ыргин тайкыгыргык қувчемгэоң валдыт ипылдык о'равэтдыак.

⁹ Ымы Гым торыкы тивыркын: гыто элгыкэ чиниткин гаймычыын лъома тумгыт, иңқун титэ ынқэн рэтэлпыггэ, а'йнавъено нытватык таңқонпыңкэн ярачыкогты. ¹⁰ Мэнин нипқин мықэты валдык, ынқэн нипқин ымы о'птэты валдык. Мэнин ипкылдын мықэты валдык, ынқэн ипкылдын ымы о'птэты валдык. ¹¹ Ынқэната, эвыр торынан ипкылдын гаймычыын ы'рхэты яркынэткы, қырым микынэ торыкы нынмычвынавын дыгэгаймычыын. ¹² Ынкхам эвыр торыкы чамхам мычвыно дыңык тумгин, қырым микынэ ныйылдын торыкы рытэнмавьэ.

¹³ Выёлдын чамхам ратвагха пурэлю

нэранэтынвэты: ыннэн ынан тэну рэлгыркынин, қол-ым – э'ку; қотына рэвмэквээ, қол-ым қырым вэймэну нылгыркынин. Тури чамхам рэвэймэнытгидивыркынитык нэраргарэты – ымы Аңаңэты, ымы гаймычыэты».

Закон ынкхам Энандявагыргын Эңэнин

¹⁴ Ымыльо ынқэн гавалдымден фарисейдыдырык, микырык ылгу гэлгэ манэт, ынкхам ыргынан тэну налгыңногхан Иисус. ¹⁵ Ытръэч-ым ытлэң иквьи ырыкы: «О'равэтдыарык ягна тури рапэраңыркынэтык дыгипыдыу валдыо, ытръэч-ым Эңэне дыги тургинэт линдыңыт. Рээнут о'равэтдыата нарылгыркын ынантаңычыо, ынқэн Аңаңэты дыгхэткы. ¹⁶ Виин донхэтылыдын Иоанн, гатвалденат Закон ынкхам мэтхатвытколдыт, игыр-ым тывыркын Энандявагыргын Эңэнин, ынкхам гэмгэмэнин тывылыдытыркын рэсқивык нэнири. ¹⁷ Ытръэч-ым рэтэлпыңыт отгың и'и'н ынкхам нутэнут рытымнэвхэк вэлдер ыннэн вэтгавык Законкэн.

¹⁸ Гэмгэмэнин янратылыдын навъангыпы ынкхам навтыңылыдын қолдэнавысқатэты – қалдыңатыркын. Ынкхам мэнин навтыңыркын янратылыдын нэвысқэтык – қалдыңатыркын».

Гаймычылыдын ынкхам Лазарь

«¹⁹ Ганымытвалден қол гаймычыо'равэтдыан. Навэрхэпықэн тиркэрмэмил, ынкхам ынин ягталдыгыргын гатвалден таңымылыдыты кычму.

²⁰ Ынкхам гатвалден нъочыын, ымылыдыты вапысқалдын, ынин нынны Лазарь. Ытлэң гарычгытвата гаймычылыдын агтачы-расқэвъянвык қача ²¹ ынкхам нырақамэтванқэн вэлдер руптэ, эрэтыдыэ гаймычылыдын қамайпы. Ы'ттгыт нэймэвқинэт ынкхам нынмылқоқинэт ынинэт вапысқат. ²² Ынкхам вай вхыгыи нъочыын, ынкхам ангелырык нэнлээтэтын ытлэң қамоматванвэты Авраамына ачгыта. Уйңэ нхэлдыгы ымы гаймычылыдын, намайындыгхан ытлэң. ²³ Ынкхам таңқонпыңтанымчангыргыкэн ванвык, миңкы нытэвиминнэтықин гаймычылыдын, ытлэң қол итгыи дылэпгыи гыргодыгты, дыунин Авраам ынкхам ынык ачгыта Лазарь.

²⁴ Гаймычылыдын қулдыдырыггыи: „Авраам, ытдыгыгыт! Эйвэчу қинэлдыгы гым, қынңивын гымыкы Лазарь, мачынан нынмэнэн мимдык рылгытыкын ынкхам нынчықытвэннин гымнин йилдыил, миңкыри қун гым тытэвиминнэтыркын нутинңылетык!“ ²⁵ Ытръэч-ым Авраамына очитконэн: „Эккэйгыт, қыкэтыогын, гынан энмэч ягталма эймитын ымыльо таңгыргын, Лазарына-ым – ымыльо а'қагыргын. Игыр ытлэң нутку унтымэквьи, гыт-ым тэвиминнэтыркын. ²⁶ Ынкы-ым, гынык ынкхам мурык вытгырык

нылгинимэйиңкин эрэтылжын: рыпэт эвыр мэжин рарымагтыңга хотқоры гыныкы – ралваквѡа. Ымы жоонқоры морыкы ванэван нырымагтынат¹.
²⁷ Гаймычылыын иквѡи: „Тыванджаркынэгыт, ытлыгигыт, қынңивын ытлѡн гымыкытлыгын ярагты. ²⁸ Қэлѡқ гымык варкыт мытлдыңэн йичѡмиттумгыт. Мачынан ынан митѡэ нивнинэт, иңкун вэлдер ытри эвнэнѡэлкэ нѡитынэт нутку, тавэмэнңыгыргыванвык²⁹. Авраамына очитконэн: „Ырык варкыт тывѡёт Моисейын ынкѡам мѡтъатвытколѡэн. Мачынан ы'нвалѡмыркынат ынкѡэнат!“ – ³⁰ „Қырым, гымнин ытлыгигыт Авраам, – иквѡи гаймычылыын, – вай эвыр-ым мэжин вѡилѡыдыку валѡын нѡыетын пыңылѡтѡдынво ырыкы, ынкѡнит ыргынан алваң нэрэтчыңын чиниткин ы'мпанѡагыргын“. ³¹ Ытрѡэч-ым Авраам иквѡи ыныкы: „Эвыр ыргынан авалѡмка нэнтыркынэт Моисей ынкѡам мѡтъатвытколѡыт, қырым микынэ ытри ы'нматэвңытонат, рыпэт ымы эюлѡэ вѡэлѡпы“».

**Э'қэлтэт, рѡнаачыторав,
дымалѡквыргын
ынкѡам вѡтықун этгыргын**

17 Иисус иквѡи Чиниткин рагѡѡчачңылырыкы: «Тѡңэвын нытѡақэн рѡэнут а'рѡтколѡын дымалѡвык, ытрѡэч-ым рѡақатѡагѡа о'равѡтѡан, а'рѡтколѡын дымалѡвык!² Ынкѡэнына, микынэ рѡнвыгнин вэлдер ыннэн хотэнмѡылѡықайгыпы тѡарытѡтагнѡты ынин дымалѡквыргын, таңың нѡытван, ыныкит ынин и'ннык нанѡыймэн тапэнвытрыңкэн энатрѡлвыквын ынкѡам нѡынинтын аңқагты. ³ Ынкѡэната қыгынрыритыркыннытк ченѡтѡты! Эвыр гынин йичѡмиттумгын гыныкы рѡѡқэлтѡтгѡэ, қынвѡтгаватгын ынкѡам, ыныкит рачемгѡоанңѡлѡгѡа, қынэнаачытораквын. ⁴ Ынкѡам эвыр нѡрѡамытлдыңча ы'лѡнѡтык рѡѡқэлтѡтгѡэ о'рагыныкагты ынкѡам нѡрѡамытлдыңча ы'лѡнѡтык рѡетыркын гыныкагты ынкѡам ривыркын: „Тычемгѡоанңѡлѡркын“, – қынэнаачытораквын ытлѡн».

⁵ Апостолтѡ иквѡэт Этынвѡты: «Қынмѡйңквын мурык дымалѡквыргын!» ⁶ Иисус татлдыңыткогѡэ: «Ыныкит-ым варкын турык дымалѡквыргын вэлдер мѡэтыңѡчылқылқуэймил мѡйңѡлѡын, эвыр ривтык хотэнмайңыоттѡты: „Қычыпѡынѡтѡтги гакэнмыма ынкѡам қынңаңңоғѡ аңқак!“ – ытлѡн оча ратѡагѡа торыкы.

⁷ Тѡнмычѡ, микын ңан варкын нутѡсқындилѡтылѡын эвытлѡым яракытѡпгынрѡтылѡын пурѡл. Эви гыт рикѡѡэ ыныкы, титѡ ытлѡн рѡпѡлқынѡтѡтгѡэ яргѡпы: „Қырѡсқикѡи, қывакѡогѡ ынкѡам қықамѡтѡагѡэ?“
⁸ Этананы қѡйвѡ гыт рикѡѡэ ыныкы:

„Қытаволқытѡқамѡтѡаңгѡ гымыкы ынкѡам, элѡлѡын эвирѡын йыпык, қывыѡлѡатгѡ, виин гым трақамѡтѡваркын ынкѡам трапавыркын, ыңқо-ым гыт чинит рақамѡтѡагѡа ынкѡам рапакѡѡа“.⁹ Эви рѡнвѡлдыңкувнин хотэнпурѡл амыңқэната, энмэн ынан рыкуврѡтѡвнин тѡэвѡквыргын? Вынѡ қырым.
¹⁰ Ымың тури: титѡ торгынан рѡнкуврѡтѡвңыткы рѡэнут торгынан рыковратаѡѡлқыл, қывыркынныткы: „Мури ытрѡэч выѡлѡыморѡ, моргынан мытѡѡйкыгѡэн ытрѡэч ынкѡэн, рѡэнут моргынан тайкыѡлқыл“».

**Рымалѡвѡѡтѡэ энаврыңылдыгытычыгырга
тѡытлѡэ**

¹¹ Тылѡама Иерусалимѡты, Иисус гѡделин Самарияк ынкѡам Галилеяк вытгырык. ¹² Қол итык, титѡ ытлѡн гапкѡрыңолен нымнымѡты, ытлѡн нѡнрыңиивын мынгыткэн энаврыңылдыгытычыгырга тѡытлѡэ о'равѡтѡата. Нывилык мачыѡа, ¹³ ытри қулдылѡырѡугѡэт: «Иисус! Инѡныгивѡтылдыгыт! Қыѡейѡѡтѡгѡи морыкы!»
¹⁴ Иисусынѡ дѡунинѡт ытри, ивнинѡт: «Қылқытгытык ынкѡам қынқалдыроквыткы чиниткинѡт увикит таароңрагѡлѡеѡылѡѡты». Ытри қытгѡэт ынкѡам тылѡама мѡлекѡѡэт. ¹⁵ Қол-ым, дѡук, иңкун мѡлекѡѡи, пѡлқынѡтѡтгѡи нѡргѡавқоленѡ анѡяѡа Эңѡ. ¹⁶ Нырапычга пѡқѡтатгѡэ Иисусын гытқагты, рывалыңқықовыңнонэн ытлѡн. Ынкѡэн о'равѡтѡан гатвалѡн самариялѡ. «¹⁷ Эви ванэван ымылѡо мынгыткэн атычыгыргытвыкылѡэнат? – пынлѡгѡэ Иисус. – Э'митлѡнат-ым қутти қонѡачгынкэн? ¹⁸ Ымы ыннэн ырылдықойпы ванэван ныпѡлқынѡтѡтын анѡянво Эңѡ, ытрѡэч хотқэн алѡвалѡыанвыкэн?» ¹⁹ Ынкѡам иквѡи ыныкы Иисус: «Қылқутги ынкѡам қылдеркын, гыт нѡнѡегтѡлѡквыт дымалѡквырга».

Эңѡнин Энанлѡагыргѡн ятгыргын

²⁰ Қол итык фарисейлыдырык намңылѡгѡан Иисус, титѡ рѡнѡѡлгѡэ Энанлѡагыргын Эңѡнин. «Энанлѡагыргын Эңѡнин ныѡтқин эвытрыкѡэ, – татлдыңыткогѡэ ытлѡн ырыкы. – ²¹ Қырым нивынѡт: „Қыгитѡ, ынкѡэн нутку!“ дымѡвыр „Ынкѡэн ңанку!“ Алдымы Энанлѡагыргын Эңѡнин турыгчыку варкын».

²² Чиниткин рагѡѡчачңылырыкы-ым Иисус иквѡи: «Рѡнѡѡлңыт ы'лѡт, титѡ рѡрѡлѡуңыткы ыннэн ы'лѡнѡт Эккин О'равѡтѡаргѡн, ытрѡэч-ым қырым қылѡугыткы. ²³ Тури нѡривтыкы: „Ваай, нутку!“ дымѡвыр „Ваай, ңаанкы!“ Ыңнѡ элқутысқыѡеткѡ ванѡпы, ыңнѡ акытгынѡтатка валѡаркылѡанво.
²⁴ Қынур йѡилқѡэвкин қѡлпѡрата нѡнанқѡргавқэн и'и'н чѡмыткынѡпы қолѡчѡомыткынѡты, – ыңнѡн валѡо ратѡагѡа Экык О'равѡтѡаргѡн ынкѡэн ы'лѡк, титѡ ытлѡн рѡпѡлқынѡтѡтгѡэ! ²⁵ Ытрѡэч-ым янор

Ытлэн дьигимыктэвимиңулыдылқыды ынкъам э'нку дынъёлқыды о'равэтльата нутинтыңэрэтин.

²⁶ Миңқыри гатвален ягталытвама Ной, ынңин-ым ратвагъа етык Экык О'равэтльаргэн: ²⁷ о'равэтльат гақамэтваленат, гапавленат, гаңавтыңленат ынкъам гъэдикэтлинэт – ынкъам ынңин гатвален ынқэн ыл'детагнэты, титэ Ной тыттэтгъи майңыи'твийңэты. Ынқоры нъэлгъи эмлятыгын-рэргээв, ынкъам ымыльо вьигъэт.

²⁸ Ымы ынңин гатвален ягталытвама Лот:

гақамэтваленат, гапавленат, гэнвилыткувлінэт, гэркутлинэт, гинэнритлевлинэт, гатараңленат,

²⁹ ытрьэч-ым ыл'дэк, титэ Лотына пэлянэн Содом,

э'эйпы Эңэңэ тынин йинийынкэн ынкъам гылпиңулыдыкин илиил – ынкъам ымыльо вьигъэт. ³⁰ Ынңин-ым ратвагъа ыл'дэк, титэ рэетгъэ

Экык О'равэтльаргэн. ³¹ Мэңин ынңэнъыл'дэк ратвагъа расқытынык, ынинэт яаёлқылтэ-ым ратваңыт ярачыко, мачынан эвирикэ нитын пирик ынқэнат! ³² Қыкэтъоркынэткы Лотын нэвъэн!

³³ Мэңин рэтгымэтыркын эмкумъу дыңык ченэягталгыргын, ынқэнына рантымнэвнэн ынқэн, микынэ-ым рантымнэвнэн чиниткин ягталгыргын, ынқэнына эмкумъу рэдыгын ынқэн.

³⁴ Қэглдынангэт тивыркынитык, ынқэн ныкирик нирэргэри ратваңыт ыннанайколятынык – ынкъам ыннэн нэрэпириңын, қол-ым нарапэляңын; ³⁵ ниръэ нэвъэңийрбыт раталдыркынэңыт тэпиңвытрыңкин яанаңак – ыннэн нэрэпириңын, қол-ым нарапэляңын. ³⁶ Ниръэ о'равэтльат ратваңыт ергык, ынкъам ыннэн нэрэпириңын, қол-ым нарапэляңын». ³⁷ Ынкэңит рэгъючечулызэ намъыл'дэгъан Ытлэн: «Миңқы ынқэн рэнъэлгъэ, Этынвэгыт?» «Миңқы и'крэр – нэнриды румэкэнңыт тилдыт», – татлыңгъэ Иисус.

Қликвильдын ынкъам судыдын

18 Иисусынэ тывнэн рагъёчачулыдырыкы нэнъайвымңыл'дэт, иңқун ыргынан дьиги нылгыркын, вэты қонпың ченъёргаввэтгавылыдылқылтэ ынкъам апынныкэгты валдылқылтэ: «² Қудимэйңынымык гатвален судыдын, мэңин лэңайылгавылыдын Аңаңэты ынкъам лэңныркылытылыдын о'равэтльарыкы. ³ Ынкъам гатвален ынқэн мэйңынымык қликвильдын, мэңин амқынъычо нылқытылызэтын ынкъам нивылызэтын: „Қинэвириңги гым тэнанъақаңылызэпы“. ⁴ Ытрьэч-ым қол о'тчой лэңвэтгычыатылыдын, ынқоры-ым иквьи ченэтовэкэты: „Вэндыги гым ванэван майылгавык ымы Аңаңэты, ванэван мыңыркылытык ымы о'равэтльарыкы, ⁵ ытрьэч-ым нотқэн қликвильдын дыгэкол'дэ инэнқытривылыдын, трэвириңын

ытлэн, иңқун қэзқын эвнэетылызэткэ нитын, қытрьэагыргын“».

«⁶ Торгынан валёмыткы, ръэнут тывнэн ипкылызэ судылызэ? – пынл'дэгъэ Этын. – ⁷ Қэйвэ эты қырым нывириңыннэт Эңэңэ Чиниткин лъоёттэ, э'йңэвытқулыт Ыныкы таңамқынъычо? Қэйвэдым Ытлэн ракэмычыатыңоуа? ⁸ Тивыркын торыкы, Ынан пэтле рэвиригнинэт ытри. Ытрьэч эты рэдыгыннэт Эккэтэ О'равэтльаргэн дымалдыквыргын нутэйиквик, титэ рэпэдытынэтгъэ?»

Фарисейылыдын ынкъам инэгтэнтумэкэвылыдын

⁹ Ынқэнырыкы-ым, микынти ырыкгэта дьигипылыт ынкъам ивынэтылыт ымқотырыкы, Иисусынэ пыңыл'дэлэн ынңин валдын нэнъайвымңыл'дэт: «¹⁰ Ниръэ о'равэтльат етгъэт таароңрагы ченъёргаввэтгавынво: ыннэн фарисейылыдын, қол-ым инэгтэнтумэкэвылыдын.

¹¹ Фарисейылыдын гатвэтчатвален ынкъам гаченъёргаввэтгавлен эмқэлелвынэ: „Эңэңигыт, вэдынкықунэйгыт, гым ванэван ынңин валъэгым, қынур қутти о'равэтльат – энэвнатқолдыт, ы'рхунтэтылыт, қалдыңатылыт дымэвыр вай қынур нотқэн инэгтэнтумэкэвылыдын. ¹² Гым нирэче нэръамытдыңылызэ қытпэдырэлъэгым, ымаймэтъейпы гымнан нинэйылыгым мынгытқав тэйвың“. ¹³ Инэгтэнтумэкэвылыдын-ым, вэтчатвама ыров, амңыркылы нылзавқэн рыпэт дылепык э'эгты ынкъам ытрьэч нэнаркыпчевықэн чиниткин мачо ынкъам нивқин: „Эңэңигыт, гым э'қэлтэтылыгым, йыркылыңылызэ қытвагэ гымыкы!“

¹⁴ Тивыркынитык, ипэ ытлэн, этлы нотқэн фарисейылыдын, рагыгъэ дыгэпэп'дэгты валдо. Гэмгэмэңин э'ңгыргодыты амытвалдын – нараныркылыдыңын, мэңин-ым очо варкын – нарангыргодыдыңын».

Иисус ынкъам нэнэнэт

¹⁵ Иисусына нырэтқинэт мъынэнэнэт, иңқун Ытлэн нынйиткугъэн ырыкы. Лъук ынқэн, рэгъючечулыдырык нынъотавқэнат ытри.

¹⁶ Иисусынэ э'йңэвиннэт нэнэнэт ынкъам ивиннэт: «Мачынан ныетыркынэт Гымыкы нэнэнэт, ынңэ анъотавка ытри. Энандыагыргын Эңэңин вантытваркын ынңин валдырыкы, қынур ытри.

¹⁷ Тивыркынитык тури, микынэ қырым нынрыгэлдин Энандыагыргын Эңэңин қынур нэнэны, қырым нырэгъэн нэнри».

Гаймычылыдын эрым

¹⁸ Икумикынэ армачыргыпы пынл'дэнэн Иисус: «Тэндылыдыгыт Инэныгйивэтылыдыгыт, ытлэн вай гым вэты рэқылыдыгым, иңқун эймитык таңқонпыңкэн ягталгыргын?» «¹⁹ Иа'м гынан

тэндиңылды инэлгыркын Гым? – пынләнэн Иисусынэ. – Ымы ванэван мэңин тэндиңылдын, ытръэч амынан Эңэ. ²⁰ Ынинэт тывынңивыт гынан лыги дыңыркынэт: „Ынңэ акалдяйнатка, ынңэ этэгинңэткэ, ынңэ этульэткэ, ынңэ атвыка ы'ръэты валдыт рыкалдыроквыргыт, вэймэну қылгыркынэт ытлыгын ынкъам ытлэ“». ²¹ «Ымыльо ынқэн гымнан нэныльатгыпы гыйипу нинэлгигым», – татлыңыткогъэ қол Иисусына. ²² Иисус, валёмык нотқэн, иквьи: «Гынык қээқын уйңэ ыннәнчын. Ымыльо, ръэнут гынык варкын, қынвилытқуқын ынқам қыйычытқугын нэольдырыкы. Ынкэнит и'и'к майңыгаймычыиңын гынык ратвагъа. Ынқоры-ым қыетги ынқам қылымңэнагэ Гымык». ²³ Ытръэч-ым қол, валёмык нот, дыгипыннэквьи, миңкыри қун ытлән гатвалән колё гаймычыльо. ²⁴ Иисусынэ лъунин ытлән пыннэвыльын, иквьи: «А'мын-ым ныгықэн гаймычыльэты рэк Энандявагыргэты Эңэнин! ²⁵ Отгың выентэтык гыннэк-верблюдэты тэтэаквыргысқата, рэқивык гаймычыльын Энандявагыргэты Эңэнин».

²⁶ «Мэңин-ым ынқэнит гаймаңэн рэегтэлгъэ?» – намңылёгъан Иисус палёмтэдыла. ²⁷ «Ынкэнит-ым, ръэнут дывавэты валдын о'равэтлэарыкы, дывавэты атвакыльэн Аңаңэты», – очиткогъэ Иисус. ²⁸ «Вай-ым моргынан мытпэлянат ымыльо, ръэнут гатвалән, ынқам мытыркыдегыт Гыт», – иквьи ынкэгийт Пётр. «²⁹ Қэғдынангэт тивыркынитык, – иквьи Иисус, – ынқэнына, микынэ пэлянэн яраңы, дымэвыр нэвээн, дымэвыр йичьэмиттумгыт, дымэвыр ытлыгыт, дымэвыр нэнэнэт мычвыната Энандявагыргэты Эңэнин, ³⁰ рэйминнин кытмыкың валдын игыр, рымагтэты-ым – таңқонпыңкэн ягталдыргын».

Иисус ңыроқаквэ мэтьатвык Чиниткин вээгыргын ынқам аёгыргын

³¹ Ынқэом Иисусынэ маңрыровэты рыденинэт Ынин мынгыткэн ңиръэ парол рэгъючечңылдыт ынқам ивнинэт: «Вай мытлдеркын мури Иерусалимэты, ынқам ынкы рэнъэлгъэ ымыльо Эккэк О'равэтлэаргэн, калее мэтьатвытколдырык. ³² Ытлән нэрээ'қэйылңын алван дымалдывалдыты, ынқэнырык тэрмэчыңу нэрэлгыңын, нэрэнъэ'вңын, нэрэчиңкэттывэйвыңын Ытлән, ³³ наракыпчевыңын, ынқо-ым наранмыңын. Ытръэч-ым ңыроқав ылёк Ытлән рэюгъэ». ³⁴ Ынрбақ-ым ыргынан ванэван ръэнут тывъёйпы ынчичевын. Иисусын вэтгавкэн чемгёгыргын ырыкы вэнвакы гатвалән.

Элкылыңычочык энанмаляквыргын Иерихонык

³⁵ Иисус нэймэвқин Иерихонэты. Ръэтык гавакътвалән илкылыдын ынқам ныванчатқоқэн.

³⁶ Титэ ынан валёмнэн, энмэн ынык қача галдыркын о'равэтлэамкын, эвыр пынлөгъэ: «Ныръэқинэт?» – ³⁷ «Ныдеқин Иисус Назаретыльын», – нивын ытлән. ³⁸ Ынкы илкылыдын қулдырьгъы: «Иисус! Эккэйгыт Давидын! Ейвэчу қинэлгыги гым!» ³⁹ Ынқэнат, микынти гэделинэт ы'ттъыёл, эвынңоғъат, иңқун ытлән экулдикэ нынъэлын, ытръэч-ым илкылыдын пытқықулдырьгъы: «Эккэйгыт Давидын, аны ейвэчу қинэлгыги гым!» ⁴⁰ Иисус нывилгъи ынқам ивнинэт, иңқун ы'нрывинрыгъэн ынқэн о'равэтлэан Ыныкагты. Титэ қол эймэквьи, Иисусынэ пынләнэн ытлән: ⁴¹ «Ръэнут гынан тэгъену, иңқун Гымнан гыныкы мытэйкын?» «Этынвэгыт, гым колё тратлэқэргавңыркын», – очиткогъэ илкылыдын. ⁴² Иисусынэ ивнин ытлән: «Қылыдыльомгогэ! Гыт мэдэквьи, қалёқъым галымалывэгыт!» ⁴³ Ынқам о'равэтлэан дыгэн эвыр дылыдылэоңоғъэ. Ынан кыденин Иисус қонпы анъайва Эңэ. Ынқам ымыльо рэмкэ ынқэн нэдыгъэн, ымыльорык накоргыанъайвынңоғъан Эңэ.

Инэгтэнтумэкэвыльын Закхей

19 Рэк Иерихонэты, Иисус гэделин нотқэн майңынымнымысқата. ² Ынкы гатвалән икумэңин, нынныльын Закхей, эвынинэгтэнтумэкэвыльын, гаймычыльын о'равэтлэан. ³ Ынан колё нинэлгирэлыңуқин Иисус, миңкыри Ытлән валдын, ытръэч нэналдывақэн дык о'равэтлэамкык рымагтэпы, миңкыри қун иквыкылыу гатвалән. ⁴ Ытлән кытгынатгъэ ы'ттъыёлдыгыт, тыттэтгъи майңыоттыткынэты дыонво Иисус, қалёқъым Ытлән галдылыдылқыл нотэнръэта. ⁵ Иисус, эймэвык нотэнванвэты, дылепгъи гыргодыгыт ынқам иквьи ыныкы: «Закхей! Эқылпэ қыкэңкэлетги! Игыр Гым нывилдылқылдыгым гынык». ⁶ Ынқэн гагчавэты кэңкэлетгъи эвтыдыгыт ынқам коргэты рырэқивэннин Иисус ченэтрагы. ⁷ Дык нот, ымыльо акавкэтынңоғъат ынқам эвынңоғъат: «Нывилгъи э'қэлтэтыльык». ⁸ Закхей-ым вэтчагъэ ынқам иквьи Этынвэты: «Этынвэгыт, ярайырыын гынунчывипыт трэйылңын нэольдырыкы, мэкынайпы-ым тыпиригъэн рыпаролқав, трэнпэлқынтэвңын ңырача мыкың». «⁹ Нотэнъылёк нэалды энанъагталдыквыргын нотэнрак, – иквьи Иисус. – Қалёқ ымы ытлән Авраамын экык. ¹⁰ Экык-ым О'равэтлэаргэн етгъи дыонво ынқам рыягталдывынво тымнэвыльыт».

Мынгыткэн четлөпылдынтыкэнат манэт

¹¹ Ынқэнырыкы, микырык нотқэн навалёмын, Иисусынэ тывнэн дым нэнъайвымңылтэл, қалёқъым Ытлән гатвалән Иерусалимык чымче.

Ытри-ым нычимгъуқинэт, энмэн пэтле рэнъэлдгээ Энандявагыргын Эңэнин. ¹² Ынкъам ыннот Иисус иквѣи: «Қол эргыпылдын о'равэтлѣан нылқыттанмавқэн чекыяанотагты, миңкы ытлѣн тиркэрму нъынъэлдын ынкъам нъыпэлдқынтэтын очочо. ¹³ Акватыннотк ынан э'йнэвнинэт чиниткинэт мынгыткэн выѣлдыт, йылдинэт ырыкы мынгыткэн четлѣпылвынтыманэт ынкъам ивнинэт: „Қыяагыткы нотқэнат рымкавынво яак, виин гым трэпэлдқынтэтгээ“. ¹⁴ Нутэтумгэ ытлѣн э'ку гэлгылин, ыргынан нэннвынэт ынык яачы вэтгавыръатылдыт, микынти ивылдылқылты: „Мури мытээнқэтыркын, инқун нотқэн о'равэтлѣан нытвагъан мургин тиркэрму“. ¹⁵ Ынкъам титэ ытлѣн пэлқынтэтгэи ярагты тиркэрму, тивъэйнэвнинэт ынқэнат выѣлдыт, мэкырыкы йылдинэт манэт, инқун лыги рытчык мыкатгыргын, ыргынан аймэтѣ. ¹⁶ Ы'ттыѣлқэн етгэи ынкъам иквѣи: „Гымнин этынвэгыт, гынин четлѣпылвынтыманэн мыкэтгэи мынгыткэн паролык“. – ¹⁷ „Мэчынкы, гыт таңвыѣлэгыт, – иквѣи ыныкы тиркэрым. – Эвыр гыт мычвынэты валъо гатвайгыт мъылдык, тыйыдыркынэт гыныкы энанчетконво мынгыткэн мэйнынымнымыт“. ¹⁸ Етгэи нирэкэв ынкъам иквѣи: „Этынвэгыт, гынин четлѣпылвынтаманэта рэннин рыпароч мытлыңэн манэт“. – ¹⁹ „Ымы гынан қэймитгынэт энанчетконво мытлыңэн мэйнынымнымыт“, – иквѣи ыныкы тиркэрым. ²⁰ Ныроқав-ым етгэи ынкъам иквѣи: „Гымнин этынвэгыт, вай гынин четлѣпылвынтыманэн. Гымнан гэгйиплин, рычымыкэтык кычыквык, ²¹ қалѣқуым гээқэдиңэтигим гыныкы. Гыт нан тымлеңылыыо'равэтлѣайгыт: пириркын ынқэн, рѣэнут дюңытрилде рытын, ынкъам пиңвытывъэйгыркиркын ынқэн, рѣэнут дюңынритлдевэ рытын“. ²² Тиркэрым иквѣи ыныкы: „А'мын экыркагыргэгыт пурэлдигыт! Гымнан гыт трэнчимгъуквыт гыныквэтгава! Гынан лыги гэлгылин, энмэн гым тымлеңылыыгым, нинэпирийгым ынқэн, рѣэнут дюңытрилде тынтыгъэн, ынкъам нинэпиңвытывъэйгыркийгым ынқэн, рѣэнут дюңынритлдевэ тынтыгъэн. ²³ Ытлѣн-ым иа'м гынан эйылқэ рытынэт гымнинэт манэт мыкатынво? Пэлқынтэтык, гымнан рыпароч тьыпиригъэн мыкатгыргын!“ ²⁴ Ынкъам ытлѣн иквѣи вэтчатвалъэты ынкы: „Қыпиригыткы ынык ынқэн четлѣпылвынтыманэн ынкъам қыйылыткы нанқэнына, микынэ варкыт мынгыткэн четлѣпылвынтыманэт“. – ²⁵ „Этынвэгыт, – иквѣэт ытри, – ынык энмэч варкыт мынгыткэн четлѣпылвынтыманэт!“ – ²⁶ Гымнан-ым тивыркынитык, микынэ варкын, ынқэнына нэрэйылдың қээқын, микынэ-ым уйңэ, ынқэнын ымы валъын нэриткэңын. ²⁷ Гымнинэт-ым э'қэлдыт, микынти гэнқэтдинэт, инқун гым мытвагъак

тиркэрму, қынрывинрыгыткы нутрилы ынкъам гымык ягна қъақанмыгыткы“».

Иисус эргычатэты рэгэи Иерусалимэты

²⁸ Тывыпдыткок нотэннэньайвымңылдэтл, Иисус эквэтгэи рымагтэты Иерусалимэты. ²⁹ Ынкъам титэ эймэквэи Вифагиягты ынкъам Вифаниягты, нэйык қача, ныннылдын Елеон, Иисусынэ тыңивынинэт нирѣэ рэгъючечңылдыт, ³⁰ ивык ырыкы: «Қылқытгытык мъанымнымэты, ранъав валъэты. Рэрэңытык нымнымэты, рэлуңытык вотытвалъын нэносѣл, ытлѣн еп микынэ аңатвакылѣэн. Қывъятгыткы ытлѣн ынкъам қынрывинрыткы нутрилы. ³¹ Эвыр-ым нарамңылѣтык тури: „Иа'м выятыткы?“ – қочыткоркынэтык ыннин: „Ытлѣн яаѣлқыл Этынва“». ³² Рэгъючечңылдыт, тыңэвыѣттэ Этынва, эквэтгээт ынкъам нэдын ымылѣо ыннин, миңкыри ытлѣн ырыкы иквѣи. ³³ Титэ ыргынан навъятыңоған осѣлқай, ыныкэтынва намңылѣнат ытри: «Рэку выятыткы осѣлқай?» ³⁴ Ынқэнырык ночынат: «Ытлѣн яаѣлқыл Этынва». ³⁵ Ыргынан нэнрывинрыгъэн ытлѣн Иисусына ынкъам нэтрилынэт осѣлқайыткынык чиниткин эвиръыт, нанвакъовын ынкаткынык Иисус. ³⁶ Ытлѣн ныңатватылқэн, о'равэтлѣарык-ым нынрыратқэнат вайманэты рѣэтык чиниткин эвиръыт.

³⁷ Титэ Иисус эймэквэи тагратгыргэты Елеонңайкэн, ымылѣо мыкрэгъючечңылѣэ коргэты нанъяңоған Эңэң. Қун нэдынэт нымкықинэт иничгытэтти. ³⁸ Нивқинэт: «Тэңэнинмылдын Тылѣдын – Тиркэрым Этынвэпы! Онтымгыргын и'и'к ынкъам эргычатын Ынангыргочатвалъэты!» ³⁹ Фарисейлыдыт о'равэтлѣамкэпы иквѣэт Ыныкы: «Инэныгъюлевэтылдыгыт, қынтылпиңэтгынэт Гынинэт рэгъючечңылдыт!» ⁴⁰ Ытрѣэч-ым Ынан ивнинэт ытри очык: «Тивыркынитык, эвыр ытри экулдикэ рэнъэлдыт, рэкулдильырыңыт выквыт».

Иисусынэ диңвитту дыңыркынин Иерусалим

⁴¹ Эймэвык қээқын чымчаң, Иисусынэ лъунин мэйнынымным, тэрго дыңыңнотэн ⁴² ынкъам иквѣи: «Вэлер нотэнъылѣк ымы гыт нъычичевын, рѣэнут нъытван гынин онтымгыргэты! Ытрѣэч-ым игыр ынқэн эвытрэткылдын гыныкылыдыт. ⁴³ Ынкъам вай рэнъэлдыт ы'лѣт, титэ гыныкэқэлдырык нэрэнутэсқыргыгыт гродмакы, нэрэгрудмыгыт, нарапэнрыгыт лымынңэнқачайпы, ⁴⁴ гыт уйңылы нэрэтчыгыт ынкъам гынинэт нэнэнэт наранмыңынат гыныкэчыку. Ыргынан нэрэнчимэквыт ралқанынвытагнэты, миңкыри қун

гынан эчичевкэ рытын тывылқаунын, титэ Эңэңэ найъогыт рягталявынво гыт».

Иисус таароңрак

⁴⁵ Рэсқивык таароңрачыкогы, Иисусынэ рынтоңатыңонэнат вилыткулдыт, ⁴⁶ эвма ырыкы: «Калегыргык гивдин: „Яраңы Гымнин ратвагъа ярано ченъёргаввэтгавкэн“, торгынан-ым энэвнатколъыргэн омакатванво рытчыткы!»

⁴⁷ Иисус амқынъычо гинэныгъюлевыткулин таароңрак. Ыттыёлтаароңрагэдевыльа, инэнчичевэтыльэ Калегыргыкэн ынкъам ынпычыльэ нылқырирқин этгыргын, иңкун тымык ытлэн. ⁴⁸ Ытръэч-ым ытри ныгйивылтэтқинэт, миңкыри ынкэн рытык, қалёқъым ымварат амқынъычо гатвален Ынык рээн, ныпалёмтэлқэн Ынин гамгавэтгавэты.

Иисусын армагыргын вэтгаво нэлгыркын

20 Ынкъам қолетъылёк, титэ Иисусынэ нинэныгъюлевқин варат таароңрак ынкъам нэнатвықэн Таңпыңыл, эймэквэат Ыныкы ыттыёлтаароңрагэдевыльыт ынкъам инэнчичевэтыльыт Калегыргыкэн ганпычыльдыма ² ынкъам намңылёгъан: «Қикви морыкы, ръаармагырга Гыт ынңин итыркын? Микынэ йылнин Гыныкы ынңин валъын армагыргын?» «³ Ымы-ым Гымнан трамңылётык, тури-ым қытатдыңыткотык Гымыкы, – иквѣи Иисус, – ⁴ Иоанн нинэнтурытививқин мимде. Мэкгыпы ынкэн гатвален? Аңаңгыпы лымэвыр о'равэтльайпы?»

⁵ Ыргынан-ым вэтгаво нэтчыгъэн ыргичгу: «Эвыр мыттивмык „Аңаңгыпы“, ынкэнит Ытлэн рамңылёгъа: „Иа'м торгынан ытлэн дымалё дюңылгдыльын?“ ⁶ Эвыр мытриквэъ „о'равэтльайпы“, ымварата наравылгыткойвымык выква, қалёқъым ытри вэтгычемгъоркыт, энмэн Иоанн – мэтъатвытколдыын».

⁷ Ынкъам ытри татлыңыткогъат, энмэн ыргынан гэмo нэлгыркын мэнқо. ⁸ Иисус иквѣи ырыкы: «Ынкэнит ымы Гымнан қырым мивтык тури, ръаармагырга ынкэн тытэйкыркын».

Мигчирэтыльыт виноградынынңавнотасқык

⁹ Ынқоры Иисусынэ тывыңонэн варатэты ынңин валъын нэнъайвымңылтэл: «Қол о'равэтльата йыръэннин вақанын виноградкэн уунъумкэ ынкъам рывилыткувнин мэгчератыльырыкы виин яанво. Чинит-ым эквэтгъи қээқын ванво тумгин нотагы. ¹⁰ Оонъыгыркэгыргын нъэлдык, ынан тыңивынин выёлъын мэгчератыльырыкы, иңкун пирик ынин тэйвың оонъынңайпы. Ытръэч-ым уунъынңэвыльэ наталяйвын ытлэн, нэнэквэтэвын

тэнэрэқыкэ. ¹¹ Ынкэнит ынан тыңивынин қол выёлъын. Ымы ынкэн наталяйвын ынкъам э'йңэчыивэ нъэқэнңивыгъэн эмқулгэ. ¹² Ынан тыңивынин ңыроқав выёлъын. Ынкэн натынвэвыгъан ынкъам нэнинтыгъэн ңоонрэлды. ¹³ Иквѣи қынвэр этын вақанынвыкэн: „Ытлэн вай миңкыри митгээк? Мынңивыгъэн гымнин ы'лгу дынъё экык, вэчыым ытлэн ңыркылё нэрэнтыңын“. ¹⁴ Ытръэч-ым уунъынңэвыльыт, дьук ытлэн, эвыңногъат ыргичгу: „Ынкэн – яатдыан. Вынэ мынынмыгъан ытлэн, иңкун мургинэну нынъэлын ынин ярайырбын!“ ¹⁵ Ынкъам нэнинтын ытлэн виноградынңавынвэпы, нанмыгъан. А'мын-ым рэнрэқэвнинэт ытри этынва вақанынвыкэн? ¹⁶ Ытлэн рэетгэъ ынкъам ранмыгнэнат ңутинмигчирэтыльыт, вақанын-ым рэйылңынин қотырыкы». «Вынэ қырым нытван ынкэн!» – иквэат палёмтэдыльыт. ¹⁷ Иисус-ым, тэнгитэк ытри, пынлөгъэ: «Ръэнут-ым тывыркынэн Калегырга морыкы ңотэнвэтгаво: „Выкылдын, э'ңку дынъё тараңылъа, нъэлгъи авынъомрыкво яракэн упычыкы?“ ¹⁸ Гэмгэмэңин, и'гнэтыльын ынык, рараквачагъа, ынкъам мэкына рэрэтгэъ ңотэнвыквын, ынкэн рарыттэлдэн». ¹⁹ Инэнчичевэтыльыт Калегыргыкэн ынкъам ыттыёлтаароңрагэдевыльыт чичеквэат, ңотэннэнъайвымңылтэлдэ ынан тывнэнат ытри, чит-ым нэрэпирыскыченңыгъэн Иисус, ытръэч-ым э'қэдиңу нэлгыгъэн варат.

Инэгтын императорэты

²⁰ Ыргынан навэнвыгэтанногъан Иисус ынкъам нэнңивынэт чиниткин о'равэтльат, ы'рэъ итыльыт дьыгипылъу, ипэ-ым нықитпыльэтқинэт дьук ръэнут о'ралваңқач валъын Законэты Ынык вэтгавык, ынкъам ңотқо э'қэйылдык очочеты, Ытлэн танымчаңынво. ²¹ Ынкэнырык намңылёгъан Иисус: «Инэныгъюлевэтыльыгыт, моргынан дьыгы мытылгыркын, Гынинэт вэтгавыт эвыр гыёлдытгыргын эпақы рылдеркын таңатаароңка о'равэтльагыт, рыгъюлевыркын егтэдык тъэвчемгъогыргыгъет Эңэңин. ²² Қикви, эты мэчынкы йылык моргынан инэгтын римкин императорэты, этықун ынңэ?» ²³ Иисусынэ чичевнин ыргин тэнанъақаңгыттагыргын ынкъам ивнинэт: ²⁴ «Қынкалыроквыткы Гымыкы римкин манэман-динарий. Микын ынкы дьулқыл ынкъам микын нынны гэкэлидин?» ²⁵ «Императорэн», – татлыңыткогъат ытри. «Аны, императорэн қыйылыркыниткы императорэты, Эңэңин-ым – Аңаңэты», – иквѣи ырыкы Иисус. ²⁶ Ытри дьыгэдываквэат дьук о'ралваңқач валъын Законэты Ынык вэтгавык варатык ягна. Иничгытэтыльыт Ынин очыткогыргэты, ытри авъеткынка нъэлгъэат.

Саддукейырык тэнну нэрэлгыңыркын Иисус

²⁷ Иисусына эймэквэат о'птытгар саддукейдыт, микырык этлы дымалдэ ы'нынтыгээн аёгыргын, ынкхам винвэ эмлевлевэтэ намңылёгъан Ытлэн: «²⁸ Инэныгьюлевэтылдыгыт, Моисейына кэдинин морыкы Законкы: „Эвыр икумикын рэвьи́гэ йичьэмиттумгын экмиңыкыдын, ытлэн һавтыңылдыкыд қликвильдыңэвкы, иңкун йыток яатлыат ечьамэттомгэты“. ²⁹ Энмэн, гатваленат нэръамытлыңэн йичьэмиттумгыт. Ыттыёлдкэн, һавтыңык, вьигъи экмиңыкэ. ³⁰ Ымы қутынэ, ³¹ ымы һыроқава гэймитлин ытлэн һэвээнү, гитлинэт ынңин ымыльо нэръамытлыңыргарэ. Ынкхам ымыльо вьигъэт, апэляка кмиңыт. ³² Яачы вьигъи ымы һэвээнйырыын. ³³ Ытлэн вай микын һэвээнү ытлэн ратвагъа ы'лэк, титэ вьилдыт рэюңыт? Адымы һавтыңылдэ гатваленат ынык ымыльо нэръамытлыңыргарэ!» «³⁴ О'равэтдыат, игыр нымытвалдыт, ныһавтыңкэнат ынкхам нээликэтқинэт, – очиткогэ Иисус. – ³⁵ Варкыт-ым о'равэтдыат, микынти Эңэңэ Чиниткин вэтгычемгъота анъямынгыкынэнат аёгырга вээльэпы. Ытри этлы ныһавтыңынат, этлы нээликэтынэт. ³⁶ Ымы вьик ытри һотқо дывавыдыт, ратваңыт-ым энагдыльо ангелырыкы. Ытри Эңэңин кмиңыт, миңкыри қун Эңэңэ рэнэювнинэт. ³⁷ Эвыр-ым тывык ынқэн, энмэн вьилдыт раёвэёттэ, титэ Моисейына дьунин һылдэтыдын выроттымкын, тэнынныгнин Этын Эңэңу Авраамын, Исаакын, Иаковын †. ³⁸ Эңэң – ынқэн-ым Эңэң қырымэн вьилдын, ипэ-ым егтэлыдын. Ыныкагты ымыльо ягталдытваркыт». ³⁹ Валёмык ынқэн һырбықутти инэнчичевэтылдыт Калегыргкэн иквэат: «Гыт нымэдыэв иквэи, Инэныгьюлевэтылдыгыт». ⁴⁰ Ынкхам дым ванэван мэңин нычемгъойпыгъан, иңкун рээнүт Ынык пындэк.

Микын экык Христос?

⁴¹ Иисус-ым иквэи ырыкы: «Иа'м нивқинэт, энмэн Христос – Давидын экык? ⁴² Адымы чинит Давид нивқин Псаломкалек (миңкы гэныгрэпэвлин Эңэң): „Этын иквэи гымык-Этынвэты: ‘Қывакъотваркын мынгымраңкыч †† Гымыкайпы, ⁴³ виин Гымнан қырым очыльо мытчинэт Гынинэт э'қэдыт Гыныкагты““. ⁴⁴ Қун вай, Давидына нинэлгықин Ытлэн Этынво. Миңкыри вай Ытлэн ынин экык?» ⁴⁵ Ымыльорык ныпалёмтэлқэн Иисус, Ытлэн-ым иквэи Ченэт-рагёэчачыдылырыкы: «⁴⁶ Гынрыру қылгыркыниткы инэнчичевэтылдыт Калегыргкэн, микынти нырэлдэвыңкынэт эвдыавэръыйпэты, нытэңычыэтқинэт, титэ ытри нывэймэнэв

† Ягталдыт вама Моисей энмэч тэленъеп гэвильдинэт Авраам, Исаак, Иаков. †† Мынгымраңкыч – вэймэну дынъё ваны.

нынйилдытрилқинэт вэдыткоомакынвык, синагогык ытри нытэңычыэтқинэт вакъотвак ыттыёлдыңкыч, ынкхам қэмумэкэт вама нарычгывакёқэнат ынантанванвык. ⁴⁷ Ынкэн ыргынан ниткэйвықинэт қликвильдыргин ярат ынкхам, иңкун ымыльорык ы'ндыунэт, нуръэв ныченъёргаввэтгавқэнат! Гыарэты валъа танымчаңгырга а'тчаркынэнат ытри».

Қликвильдын таароңгыргын

21 Ынкоры Иисусынэ дьунинэт гаймычылыдыт, микырык нытрилқинэт инэрэтти манэчандыгты. ² Ынкы гатвален ымы һэолдын қликвильдыңэв, микынэ нэнаёқэн нэнриды һиръэ рьыпылвынтыманэт, ³ ынкхам иквэи: «Алғанэка тивыркынитык, һоот һэолдын қликвильдыңэвэ рытрилқинин мыкың ымыльорык. ⁴ Қутырык ымыльорык нэтрилқинэт рыпаросқавгыпы, ынан-ым, һэочыһава, рытрилқинин ымыльо, рэқэ гэегтэтлдин».

Мэтэқвыргкэн гыйивыт ынкхам кыледытти

⁵ Ынһот валдырык вэтгаво налгыңһоған таароңран, энмэн дыгэтампэравыкыва ынқэн гэтэйкыдин ынкхам гантампэравлен этчывэтыдэ таароңқавээрэ. Иисус иквэи: ⁶ «Ымыльо һотқэнат, рээнүтэт торгынан тэңычыу дьыңыркыниткы, рэтэлпыңыт. Рэнъэлдыт ы'лдет, титэ һоот нэрэнчимиръэвңын ыпычытагнэты».

⁷ «Инэныгьюлевэтылдыгыт, – намңылёгъан Ытлэн, – титэ-ым ынқэн ратвагъа? Ынкхам миңкыри моргынан дьыги мытрэтчыңын ынқэн нээтдыэн? Миңкыри валъо ратвагъа гыйив?» «⁸ Гынрырэты қытваркынэтык, иңкун тури ы'рхунтыкэ ы'нынтытык, – очиткогэ Иисус. – Мыкычыт рээнүт Гымыгныннык ы'рхэты энаяалдыт ынкхам ривыркыт: „Ынкэн вай Гым!“ дымэвыр „Энмэч чымче нэалдыргын!“ Ынһэ адымһэнака ырык! ⁹ Титэ равалёмһыткы марақвыргыт ынкхам варадэн акавкэтгыргыт, ынһэ акапчачавка, қун-ым ынқэнат ыттыёлдэ валдылқылдэ, нақам ынқэн еп қырымэн ытрээттэтын».

¹⁰ Ынкоры Иисус иквэи ырыкы: «Рарыннотылягъа варад варадэты ынкхам қудинүтэнүт қоленотагты, ¹¹ ратваңыт кытнотасқытэвдыгыргыт, дымынкы ратваңыт ымы гытэатгыргыт, ымы энаврыңтычыгыргкэн вээгыргыт, ратваңыт кытэақалдэңэты валдыт этгыргыт ынкхам эргыдыт эңэңгыийивыт э'эйпы. ¹² Ытрээч-ым ымыльо ынқэнат этыңһок, нэрэпирысқычетийивыркынитык ынкхам нэрэркыледытыркынитык, нэрэсудыркынитык синагогык ынкхам наравосқыраркынэтык, нэрэнрывинрыркынитык

пынлэйвынво тэркармагты ынкъам очочырыкы Гымык курэ. ¹³ Ынкэнит торгынан гаймаңэн тыво ринэлгытык Гым.

¹⁴ Кун-ым, эвнэмитъэчимгъукэ китыркынитык, миңкыри аңэнтот. ¹⁵ Гымнан трэйылднын торыкы ыннин валдын коттапвэтгаквыргын ынкъам кувчемгъогыргын, рыпэт тургинэт э'кэлъыт ралдавнұт ымы крақатык, ымы о'раторыкагты рэқын ивык. ¹⁶ Ытръэч-ым ытдыгырык, йичъэмиттумгэ, чычеткинэрык ынкъам тумгэ нэрэқэйылындык тури, нұрықыкутти торыкайпы наранмыгнат. ¹⁷ Ынкъам ымылъорык тури э'ку нэрэлгыркынитык Гымык курэ. ¹⁸ Ытръэч-ым ымы кырвир торыгявтэпы қырым нытымнұэвын. ¹⁹ Пытдиңылдұ қытваркынэтык, рэнъегтэлевнұтыкы чиниткин қэлелвын».

Гамэтьатвыден Иерусалимэн рычемэръаквыргын

«²⁰ Титэ рэлыуныткы маравраттэ Иерусалимык гродмакы, дыги қылгытыкы: дыгипэтле рэнъэлгъэ ыннин тэлпын. ²¹ Ынкэнит Иудеяк валъыт мачынан ныкытгынтакватынат ъаеты, Иерусалимык валъа мачынан ы'нпэлягъан ынкэн, микынти ратваңыт гродмакы валъык нутэк мачынан эвнэпэлқынэтэкэ нитынэт майңынымнымэты. ²² Миңкыри кун нъэлгъэт ынкэнат лиңылъэткин ы'лёт, титэ рэнъэлгъэ ымылдо мэтъатвыё Калегыргык. ²³ Ралгъақатваркыт нанқылдыт ынкъам энандыватылдыт ыннұнъылдэк. Кыттавэмэннұыгыргын ратвагъа нутиннутэк, Эңнэ ралганнұнайпыгъа нотэнваратэты. ²⁴ О'равэтлдат рэвъиркыт маравръысқэпы ынкъам нэрэймитыркынэт ымылдо алванотагты. Ынкъам алвалдыварата нэрэтэнтисқуйвыркын Иерусалим. Ымылдо ынкэнат ратваңыт ынкатагнэты, виин алвалдываратэн этынвычыатгыргын қырым нытэлпыгъэн».

Рэетгъэ Экык О'равэтлдаргэн

²⁵ Иисус қээқын гивдин: «Тиркык, й'илдык ынкъам эңэрык торгынан рэлыуныткы эңнұгыивыт, нутэйиквик-ым о'равэтлдат амкапчача рақувчемгъоңуңыт айычгыръома аңкы. ²⁶ О'равэтлдат рапэқэтатыркыт ачемгъокэтвэтагнэты эмъэқэлину дыңык ынкэн, ръэнут раймавыңуогъа ымылдыңаргыногты. Миңкыри кун и'и'кин армагыргыт ранэвралдыатыңуңыт. ²⁷ Ынкъам ынкэнит нэрэлыунын Экык О'равэтлдаргэн, тыделдын й'ытыкыната, армайпылдын ынкъам кытэргычыатгыргылын. ²⁸ Титэ ынкэн ранъалдыңуогъа, қылқутыркынитык ынкъам қэтпэты қынъэлдык, қэлдэкъым тургин

рытавэмэннұытораквыргын энмэч чымче нъалдыңоркын».

Уттуут-инжир – инэныгийвэтичгын

²⁹ Иисусынэ тывнэн ырыкы ыннин валдын нэнъайвымнұылдтэл: «Қыгитэгыткы уттуут-инжир ынкъам қутти уттыт. ³⁰ Титэ ытри нывытатқэнат, торгынан гэтама ытри дыги, энмэч пэтле рэлеръугъэ. ³¹ Ыннин-ым ымы нутку: титэ рэлыуныткы ынкэн нъалдыңолдын, дыги қылгыркыниткы, чымче энмэч Энандыагыргын Эңнун. ³² Қэглдынангэт тивыркынитык, нотқэн тыңэрэт еп яггалдытвама, ымылдо ратвагъа. ³³ И'и'н ынкъам нутэнут уйңэ рэнъэлдыт, ытръэч Гымнинэт вэтгавыт қырым ныпаанат армайпылдо вак».

Тэнмавэты қытваркынэтык

«³⁴ Гынрырэты қытваркынэтык, авнаа'қайпытвалдыатка қытваркынэтык гэчевэты валъанма, а'қатчылданма ынкъам пагчеңатылданма, рэқэ рэегтэлдытык, иңкун о'раң энэнэгыргын Эккин О'равэтлдаргэн авэтывақ эвнэнъэлдкэ нъытын торыкы, ³⁵ қынур-ым уткучьын – гыннэкэты. Қэлдэк-ым ытлден о'раң рининигъэ ымвалдырыкы нутэйиквик. ³⁶ Кыюлзэтэ қытваркынэтык, таңамқынъычо ченъэргавэтгавма, иңкун аймавыңуолда а'қагырга ы'нкавратык, ынкъам тури гаймаңэн тэнмавэты нъытватык ятыңуок Экык О'равэтлдаргэн».

³⁷ Ы'лдек Иисус гинэныгыюлевдин таароңрак, волқытвэңуок-ым нэквэтқин ынкъам ныкитэ нытвақэн ъайыткынык, таныннынъё Елеон. ³⁸ Ымварат-ым инъэ ныетқин таароңрагты палдэмтэлынво ытлден.

Ынпычылдырык наранмыңыркын Иисус

22 Ганъалдыңуолден инэпээгэткылын кавкавкэн крычмыылдэн, таныннынъё Пасхано. ² Ы'ттыёйдкэнат таароңрагэдевылда ынкъам инэнчичевэтылзэ Калегыргыкэн ныранмыңқэн Иисус, ытръэч-ым вай гайылгавленат ватэн акавкэтгыргэты. ³ Авынкалдыайңа-Сатанана эйминнинэт чимгъут Иудан, ныннатъё Искарриот. Иуда – ынкэн қол мынгыткэн ниръэ паролқэн рагъёчачнұдылзэпы валдын. ⁴ Иуда қытгыи ы'ттыёйдтаароңрагэдевылзэты ынкъам гынрыритылын очочырыкы таароңракэн. Ынан вэтгаво дыгнин ырык рээн, миңкыри а'қантыватык ырыкы Иисус. ⁵ Ытри коргаквэат ынкъам вэтгычыатгыт йылык ыныкы манэт. ⁶ Иуда энатватгъэ ынкъам а'тчаңуонэн этгыргын, иңкун вэнвакы э'қэйылык Иисус ырыкы, титэ Ынык рээн қырым нытвагъан ват.

Рытэнмаквыргын пасхакэн қамомакатгыргык

⁷ Нъэлгъи инэпээгэткылдын кавкавкэн крычмыылдён, титэ нықэтвықин пасхакэн яракытэпалгықай. ⁸ Иисусынэ тыңивынинэт Пётр ынкхам Иоанн, ивык ырыкы: «Қылқытгытык ынкхам қынтэнмаквыткы морыкы пасхакэн роолқыл». ⁹ «Миңкы Гыт тэгъеңыркын, иңқун моргынан ынқэн мынынтэнмавын?» – ытри пынлөгъат. ¹⁰ Иисус очиткогъэ: «Титэ рээттык майңынымнымэты, рэнрынгиивыткы о'равэтдьан. Ынан рэнрыркынин имлыырғылдын пувтын. Қыркылдыгытык ытлден ынкаратагнэты, миңкыри ытлден рэрэгъэ. ¹¹ Яраэтынвэты қиквытык: „Инэныгъюлевэтылзэ намңылдёркынэгыт гыт: ‘Э’ми рэлқун, миңкы Гымнан рэгъючечңылдырык рээн трэнуңын пасхакэн роолқыл?“ ¹² Ынкхам ынан торыкы ранкалдыровнэн рэлқун нымэйиңқин, таңайкодылдын, нэнку варкын ымыльо торгынан яёлдыл. Ымыльо ынкы қынтэнмаквыткы». ¹³ Ытри қытгъэт, нэдыгъээн ымыльо, миңкыри Ытлден гивдин, ынкхам нантэнмавын пасхакэн роолқыл.

Пасхакэн қамомакатгыргын

¹⁴ Нъэлдык қамомакатгыргын, Иисус ынкхам мынгыткэн ңирзэ парол апостолтэ арычгывакъогъат қамэтвананвык қача. ¹⁵ Ынкхам Ытлден иквэи ырыкы: «Ытрээттэгын Гым тытэгъеңыркын рук ңотқэн пасхакэн роолқыл турык рээн еп энъэлкэ Гымнин тавэмэнңыгыргын! ¹⁶ Тивыркынитык-ым, Гымнан қырым мынуркын ңоот, вытку нъалдыңнок лыгэ-Пасха Энанлявагыргык Эңэңин». ¹⁷ Пиринин койңын, рывэлынқықунэвнин Эңэң ынкхам иквэи: «Қыпиригыткы ңоот ынкхам қылпыткытык турыкичгу. ¹⁸ Тивыркынитык, ңоткатагнэпы Гымнан қырым мылпыгъэн виноградкэн э'қимыл, вытку нъалдыңнок Энанлявагыргын Эңэңин». ¹⁹ Пиринин кавкав, рывэлынқықунэвнин Эңэң, Ынан тэйвыгнин ынқэн ынкхам йылднин ырыкы, эвма: «Вай ңотқэн – Гымнин увик. Гымнан ынқэн тыйылыркын рьягталынво, тури. Қымлеткуркыниткы ынңин кавкав ынкхам қынуркыниткы кэтьонво Гым». ²⁰ Волқытвэқамэваплыткогъат, Ынан ымы-ым ынңин пиринин койңын ынкхам иквэи: «Ңотқэн койңын – торвэтгычыат, рьомравъё Гымнин мутде. Вээнңома Гым трэмутдытылзэтыгъэ тури рьягталынво. ²¹ Ытрэч-ым қыгитэ, Гымнин э'қэйылытқулыын қамомакатгыргык Гымык рээн қамэтваркын. ²² Тывъё Калегыргык тэнэвын валдылқыл Эккэ О'равэтльаргэн. Ытрэч-ым а'ткэнэты ынқэн о'равэтльагты, микынэ Ытлден э'қэйылыркынин!» ²³ Ытри пынлёткоңоғат

ыргичгу, ытлден вай мэңин ырыгдыку тэнмавыркын ынңин итык.

Қэнаглытыркынэтык выёлдыты, ынңэ-ым этынвэты

²⁴ Ынкхам вай рэгъючечңылдыты едырачвыңыңоғат, мэңин ырыгдыку майңың валдын. ²⁵ Ытрэч-ым Иисус иквэи ырыкы: «Тиркэрмэт алвалдыян варатэн этынвычыатыркыт ырыкы ынкхам инэнледыты ивыркыт, иңқун ытри ныныннынңэвыркынэт „тэңгилывыды“». ²⁶ Турыгдыку қырым ынңин валдылқыл. Мачынан майңың валдын нытваркын қынур мықылдын, эрму-ым валдын – қынур выёлдын. ²⁷ Мэңин эрым: арычгывакъолдын қамэтвананвык қача дымэвыр выёлдытылдын ыныкы? Вынэ ңан арычгывакъолдын. Гым-ым турыгдыку қынур выёлдыгым. ²⁸ Тури гапэлятторэ Гымык рээн, титэ гатвалденат Гымнинэт кыттэнгыеңыт. ²⁹ Миңкыри Гымнин Ытдыгэ энайпатгъэ Гым рытылдевык Энанлявагыргын, Гымнан ымы ынңин тыйылыркын ынқэн торыкы, ³⁰ иңқун тури қықамэтваркынэтык ынкхам қыпавыркынэтык қамомакатынвык Гымык рээн Энанлявагыргык Гымнин. Ынкхам равакъотваркынэтык тиркэрмин ванвыткынык ынкхам ринэндеркыниткы мынгыткэн ңирзэ парол тыңэрэти Израилькэн».

Пётрына э'нқу рэлдыгнин Иисус

³¹ Иисус қээқын гивдин: «Симонэгыт, аны қыгитэ, кальайңа-Сатанана пынлденэн, иңқун ымылдьоторэ ы'нтааңытык ынан, қынур кавкавтыңачыын нытэвляйвықэн ёнрынво вээгти †. ³² Ытрэч-ым Гым гаченъёргаввэтгавэгым Аңаңэты, иңқун гынин дымалыквыргын аталпыңока нитгъэн. Титэ гыт нэмэ ралымалдытвэгъа, қынъомакын дымалыквыргын қутырык рэгъючечңылдырык – чинитийчыэмиттумгык». ³³ «Этынвэгыт! – иквэи Пётр Иисусына. – Гым етъаң тытваркын тылдек Гынык рээн ымы восқырагты ымы вээгыргэты!» ³⁴ «Қэглдын тивыркынигыт, Пётр, – Иисус иквэи, – ңотэнъылдэк қырым еп нъэйиңгъэн қдегтанңыгатде, гыт-ым энмэч ңыроча риквээ, энмэн гынан гэмо инэлдыркын Гым».

³⁵ Ынкхам дым иквэи ырыкы: «Титэ Гымнан тынңивытык тури – этэючгыкэ, аманэка ынкхам эплеккэ, – эви тури гаңыотваторэ?» «Ванэван», – татлыңыткогъат ытри. «³⁶ Игыр-ым, – иквэи ырыкы Иисус, – мачынан микын варкыт манэт, ныпирининэт ынқэнат, мачынан ныпиринин ымы тэючгын, микын-ым уйңэ, мачынан нынвилдытқувнинэт чиниткинэт эвиръыт ынкхам ныркурнин маравръысқын. ³⁷ Тивыркынитык,

† Ынңин нынъянръавкэнат нуйтыңэчыты кавкавтыңачыылқылдепы.

Калегыргык тывъё вэты валъылжыл Гымыкы: „Ытлэн э'қэлтэтылды нэлгыгъэн“. Ынкъам ынқэн пэтле ратвагъа». ³⁸ «Этынвэгыт, вай нутку ниръэ маравръысқат», – иквээт ытри. «Мэчынкы», – татлыңыткогъэ Ытлэн.

Иисус ныченъёргаввэтгавқэн Елеонкэн Һайыткынык

³⁹ Һыток ярайпы Иисус эквэтгъи, қынур қонпың, Елеонкэн Һаеты. Ынык кылгъэат ымы рэгъючечулыдыт. ⁴⁰ Етык ванвэты Ытлэн иквьи ырыкы: «Қыченъёргаввэтгавыркынэтык, иңқун торыкы вэты авнатвака нъитын кыттэнгыен». ⁴¹ Чинит-ым рудтыгъи ырыкайпы мачрыровэты ынқам Һырапычга ченьёргаввэтгавкъэ: ⁴² «Ытдыгыгыт, иквэ Һан нъытэгъеңын алва рыдик Гымыкайпы Һоткэн тавэмнъыгыргын! Қоныры-ым, мачынан нытвагъан Гынин тэвчемгъогыргын, этды-ым Гымнин!» ⁴³ Э'эйпы Ыныкы вытрэтгъи ангел ынқам нэнанъомрытвэвқэн Ытлэн. ⁴⁴ Эмтэвминүэтэ Иисус ченьёргаввэтгавыңуогъэ пытқықэтпың, ынқам Ынин гытлэн гатвален қынур тилдыын нотасқэты мутдыитит. ⁴⁵ Ченьёргаввэтгавыплыткок ынқам қутык, Ытлэн эймэквьи рагъёчачулыдырыкы ынқам лъунинэт ытри йылжылдыт, пәнъивэтылдыт ампыннытвэк. ⁴⁶ «Иа'м тури йылжэтыркынэтык? – иквьи Ытлэн ырыкы. – Қылқутгытык ынқам қыченъёргаввэтгавыркынэтык, иңқун торыкы вэты авнатвака нъитын кыттэнгыен!»

Иисус нэпиригъэн

⁴⁷ Ынкъам вай, еп ынқэн тывма Иисусынэ, ининигъи о'равэтлъамкын инэрэпирысқыченулыдын Ынык, ы'ттъыёча ырык гэлелин ныннылын Иуда, валъын мынгыткэн ниръэ паролгыпы рагъёчачулыдыпы. Ытлэн эймэквьи Иисусына, окватынво Ытлэн. ⁴⁸ «Иуда, – иквьи ыныкы Иисус, – ынртам вай гынан э'қэйылыркын уквэтэ Экык О'равэтлъаргэн?» ⁴⁹ Ынкэнит Ынык гродмакы валдыт, чичевык ръэнут игыр ратвагъа, иквээт: «Этынвэгыт, вэчыым мынмаравръысқыткомык?» ⁵⁰ Ынкъам қутынэ кыпдынэн выёлын ы'ттъыёлтаароңрагэдевылдыэн ынқам чывисқыченнин ынин мранвэлдлгын. ⁵¹ «РатанҺавуэн, қыпаатык!» – иквьи ырыкы Иисус. Ынкъам рыйитэ рымэлевэннин вэлдлгын выёлыэн. ⁵² Ятылдыэты-ым ы'ттъыёлтаароңрагэдевылдыэты, очочеты таароңрагыныратылдыэн ынқам ынпычылыдыэты Иисус иквьи: «Ынртам вай рэку тури еттык гамаравръысқыма ынқам готтынпыма, қынур Гым э'қэлтылдыгым?» ⁵³ Гамгаы'лэк Гым гатвайгым турык рээн таароңрак, ынқам торгынан Гым ванэван қинэнрэккытык. Ытръэч-

ым вай игыр тургин ы'лдеңэт ынқам ануэнавагыргыт рытылдевыткуркыт».

Пётрына э'нқу нинэлгықин Иисус

⁵⁴ Иисус нэпирысқычетгъэн ынқам нэндегъэн ярачыкогыт ы'ттъыёлтаароңрагэдевылдыэн. Пётр гэлелин матъяал. ⁵⁵ Гынонагтатванвык тапнъёлгыңгыат, о'равэтлъат вакъогъат ынкы гродмакы, вакъогъэ ымы Пётр ырык рээн. ⁵⁶ Қол выёлыдыҗава лъунин ытлэн вакъотвалдыын пәнъёлдықаргычыко, тэнгитэнин ытлэн ынқам иквьи: «Ымы Һотқэн гатвален Ынык рээн!» ⁵⁷ Ытръэч-ым Пётр кавтычгогъэ: «Һавыл, гымнан гэмо Ытлэн». ⁵⁸ Пэтле қол о'равэтлъан, лъук ытлэн, иквьи: «Ымы гыт ырык рээн валъэгыт». «Аны вай ванэван, қлэй», – очиткогъэ Пётр. ⁵⁹ Галягъэ қымэк ыннэн кэдивытгыр, ынқам лымнэ қол иквьи алғанжака: «Вынэ қэйвэ, Һотқэн нэмықэй гатвален Ынык рээн, ытлэн вай алдымы галдилеялдыын». ⁶⁰ «Гымнан гэмо, ръэнут гынан тывыркын», – иквьи Пётр. Ынкъам титэ ынқэн ынан нэнатвықэн, а'Һануогъэ қлегтануыгатле. ⁶¹ Этынва гитэнин Пётр тылик ыныкаңқачагыт, ынқам Пётрына кэтъонэнат Ынин вэтгавыт, тывъэттэ ыныкы: «Еп қырым нъэйҺэгъэн қлегтануыгатле Һотэнъылдэк, гынан Һыроча э'нқу ринэлгыгъэ». ⁶² Ынкъам Һыток агтатванвэпы кытпыннэты тэргатгъэ. ⁶³ О'равэтлъата-ым, гынрырэтылдыэ Иисус, тэрмэчыну нылгивықин ынқам ныркыпчевықэн Ытлэн, ⁶⁴ нэнаръэкэн Ынин лъулжыл ынқам нымңылдэкэн: «Қымэтъатвыгэ, қалжылгын, микынэ Гыт наркыпдыгыт?» ⁶⁵ Ынкъам нымкықинэт қутти кытықавэтгавыт гатвэвыленат Ыныкы.

Еврейылыргэн ынпычылыдыэ намңылдэйвыркын Иисус

⁶⁶ Титэ эргырьогъэ, варааткэнат ынпычылыдыт, ы'ттъыёлтаароңрагэдевылдыт ынқам инэнчичевэтылдыт Калегыргыкэн умэкэтгъэт. Ыргин майҺомакатынвэты нэрэтгъэн Иисус. ⁶⁷ «Қочыткоркын, Гыт – Христосэгыт?» – пынлөгъат ытри. «Эвыр Гым торыкы триквэ, қырым лымалдэ қинэнтытык, ⁶⁸ эвыр-ым трамңылдэтык, қырым қочыткотык, – иквьи Иисус. – ⁶⁹ Ынҗатал-ым Һоткатагнэпы Экык О'равэтлъаргэн равакъотваркын мынгымранқач Эңэнык Ынангаймаңэнылыдык †». ⁷⁰ «Гыт – Эккэйгыт Эңэнин?!» – пынлөгъат ымылды. «Рыпэт тури чинит ивыркынэтык, эмэн Гым», – татлыңгъэ Иисус. ⁷¹ «Қынвэр вай, авнамңылдэка мэнин! – ытри иквээт. – Моргынан чинит ымылды мывалдэмын Ыныкайпы!»

† Һотқэн гаймаңэн ынҗин чичевык: «...Ытръэч-ым Һоткатагнэпы Эңэң ринэнлдеркын Эккэк О'равэтлъаргэн рээн».

Пилатына нэнамңылдэйвыкэн Иисус

23 Ынкэнит ымыльо умэкэтылдыт кутрүүгээт ынкхам нэнден Иисус Пилатына. ² Ыргынан энаачо налгынугогъан Ытлән: «Моргынан лыги мытытчыгъэн, вай нотэнъоравэтлъата о'ралвагты рыгьюлевыркынин мургин варат, нэнанъотавкэн йылык инэгтэт императорэты ынкхам рыпэт нивқин, эмэн Ытлән – Христос, Тиркэрым». ³ «Эвыңан, Гыт – Тиркэрмэйгыт еврейдыбыргэн?» – пынләнэн Ытлән Пилатына. «Гыт-ым чинит ынңин ивыркын», – татлыңыткогъэ ыныкы Иисус. ⁴ «Гымнан ымы рэзык ванэван энаачыльо мылгыгъэн ноткэн о'равэтлъан», – иквѣи Пилат ы'ттгыѣлтаароңрагэдевыльэты ынкхам о'равэтлъамкэты. ⁵ Ытри-ым нытывычыѣткэнэт: «Рыгѣдьялма варат, Ынан рэкэвкильэтыркынин ытлән ым-Иудеяк. Моогъэ Галилеяк, етгыи нутриды».

Пилатына тыңивыркынин Иисус Иродына

⁶ Титэ Пилатына валёмнэн вэтгав «Галилея», пынлөгъэ: «Эты ноткэн о'равэтлъан галидеядьын?» ⁷ Ынкхам лыги рытчык, эмэн Ытлән валдын ванвэпы, оча валдын Иродына, ынан тывынңивынин рылъататынво Ытлән Иродына. Ирод-ым ынңэнъылдэк нэмыкэй гатвалден Иерусалимык. ⁸ Лдук Иисус, Ирод колдэ коргаквъэ: ынан тэленъеп нинэрэдыңкын Ытлән, миңкыри қун ынан гавалёмлән Ытлән ынкхам нымычвынатқэн лдук икумиңкыри валдын тэңиничгытэт, рытомгавъѣ Иисусынэ. ⁹ Ынан нэнамңылдэйвыкэн Ытлән, ытрьэч-ым Иисус ванэван нытатлыңыткон. ¹⁰ Ынкэнит ы'ттгыѣлтаароңрагэдевыльыт ынкхам инэнчичевэтылдыт Калегыргыкэн қээқын гатвэтчатваленат ынкхам нытывыѣв кытэнаачо гэлгивылин Ытлән. ¹¹ Иродына гамаравқлявылма тармачыңэты дыгинъээ'внин Иисус ынкхам дэвдэву дыгиннн Ытлән, ынкзоры-ым равэръэпаннэн Ытлән тэркармавэръа ынкхам тыңивынин нэмэ Пилатына. ¹² Ынкхам нотэнъылдэк Ирод ынкхам Пилат томгыльбатыңуогъат, чит-ым ытри гъэкэльдэтинэт.

Иисус вьилдылқыл

¹³ Пилатына румэкэвнинэт ы'ттгыѣлтаароңрагэдевыльыт, ынычыльдыт ынкхам варат, ¹⁴ иквѣи ырыкы: «Торгынан рэтыткы гымыкы ноткэн о'равэтлъан ынкхам торгынан тэнынныңыткы Ытлән тинэнэкэвкыңылды варат. Тычемгъовэтгавык турык ягна ынкхам джондыутэ тынтын нотэнъоравэтлъак, эмэн Ытлән а'ткэвма итгыи, миңкыри тури ивыркынитык. ¹⁵ Ымы Иродына джондыутэ, эвыр тыңивыниннн Ытлән

морыкы. Аны вай-ым, Ынан аръалдэ джондыутэ рээнут, иңкун вэты тьяқанмыгъан Ытлән.

¹⁶ Ынкхам ынкэната гымнан трэтэнымченуңын Ытлән ынкхам трэтрилңын». (¹⁷ Крычмылы'лдек Пилатына вэты рытрэльдэқыл ыннэн восқыратвалдын.) ¹⁸ Ынрхам ымыльо умэкэтылдыт кулдильырыгъээт: «Вэты а'қанмыѣлқыл! Қытрилңын морыкы Варавва!» ¹⁹ Ноткэн-ым гавосқыралден амрывэчепытвэвык варат мэйңынымнымык ынкхам эмтэгиннэтэ. ²⁰ Пилатына нинэрэтрилңықин Иисус, ынкэната қолдыывэтгавыңуогъэ. ²¹ Ытрьэч-ым қутти ныкулдильырықинэт: «Қылықпапынмыгын! Қылықпапынмыгын ытлән!» ²² Ынкхам ныроқавык иквѣи ырыкы Пилат: «Рээнут э'ткиң тэйкынин Ынан? Ванэван миңкыри валдын энаач гымнан мылдын Ынык, иңкун а'қанмык. Ынкхам ынкэната трэтивынңивын танымчаңынво Ытлән, ынкзорм трэтрилңын». ²³ Ытрьэч-ым ытри дыгэколдэ гэкулдильырықинэт, рылықпапымыйгот рытык Иисус. Ырыкулдитэ гэнрудылтэвдин Пилат. ²⁴ Ынкхам Пилат вэтгычемгъогъэ тэйкык ырыктэвытвыгъет: ²⁵ рытрилңин восқыратвалдын, дынѣ рывэчепытвэвыльо вартык ынкхам тэгиннэтэлыды, мэңин гайынатлән, Иисус-ым йылңин ырыкы.

Иисус нанъылқпапымыркын

²⁶ Иисус нэндегъэн рылықпапынмынво. Рээтык маравқлявылэ нэпирыскычетын Симон Киринаеядын, мэңин ныпэлқынэтэқин ярагты энанынжавынвыяргэпы, нэнимтиңэтын ыныкаткынык а'қанмыкэн уттынпын ынкхам рылээтэтыгут нэнтыгъэн ынкэн Иисусынэ яачы. ²⁷ Иисусынэ галымнэналенат нылгынымкықинэт о'равэтлъат, ырыгдыку гатваленат энаркыпчевыльыт чиниткин мачвэт ынкхам тэргатыльыт нэвэңнырыты. ²⁸ Иисус, о'раырыкагты тыдик, иквѣи: «Қырымэнайгым тэргодыңылдылқылдыгым, иерусалимңавторэ! Вай тэргодыңыркыниткы чиниткинэт увикит ынкхам тургинэт кмиңыт! ²⁹ Қэлдэқым вай нъалдыңоркыт ы'лдет, титэ ривңыт: „Кычымыльыт нан экмиңэткыдынэт ынкхам андываткыльэнат дэдыота!“ ³⁰ Ынкэнит ривңыт нэеты: „Қэрэттык морыкаткыныты!“ ынкхам тынопэты: „Қэнарэаткотык мурык!“ ³¹ Қэлдэқым эвыр тыңалдыоттэты ынңин итыркыт, ынрхам рээнут ратвагъа кыкватоттэты?»

³² Иисусынэ рээн рылықпапынмынво гэнлэдинэт дымнэ ниръэ о'равэтлъат – э'қэлтыльыт. ³³ Ытри етгээт ванвэты, нынну дынѣ Левтыттыым ^{††},

† Ноткэн гаймаңэн ынңин чичевык: «Қэлдэқым эвыр ынңин итыркыт Гымыкы, қыңур тыңалдыоттэты, ынрхам рээнут-ым ратвагъа торыкы, энаглытылдырыкы кыкватоттэты?» †† Левтыттыым – а'қанмываны.

ынкъам ынкы Иисус нэнъылкэпын а'қанмыкэн уттынпык. А'қао'равэтлэат нэмыкэй гэнъылкэплинэт Ынык ачгыта: ыннэн мранжач, қол-ым начгыңжач. ³⁴ Иисус иквѝи: «Атэйгыт, қынэнаачытораквынат ытри, қэлѝқъым ыргынан гэмo, рѝқыркыт». Маравқядявилдэ ыргичгу нэтэйвыңынэт Иисусын эвирѝыт кынтэйгыт. ³⁵ Рэмкын гатвэтчатвален ынкъам гэтлепытқулдин. Эрмэтэ-ым тэнну нылгықин Ытлѝен: «Э'рыкут-ым нинэнъегтэлевқинэт қутти! Мачынан игыр нынъегтэлевнин Чинитувик, эвыр Ытлѝен Христос Эңэнин, Лъоё!» ³⁶ Маравқядявилдэ нэмыкэй нытвэтчатвақэнат ачгыта ынкъам нѝэкэтэнңытқуқинэт. Ыргынан ныйылйивықин вэриwymмыл-уксус ³⁷ ынкъам нивқинэт: «Қынъегтэлеквын Гынан Чинитувик, эвыр Гыт еврейылдыргэн Тиркэрым!» ³⁸ Иисусынэ гыргоча а'қанмыоттынпык гатвален калегыргын: «Ҳотқэн вай еврейылдыргэн Тиркэрым».

³⁹ Қол йымээ э'қэлтылѝэ нэнақолентойвықэнат лядляввэтгавыт: «Эвыр Гыт – Христосэгыт, қынъегтэлеквын Чиниткин увик ынкъам мури!» ⁴⁰ Қутынэ-ым нинэтэнтылпинңкин ытлѝен, нинивқин: «Қайылгавыркын Аңаңэты! Адымы гыт ымы ынңин гэтэнымченгыт. ⁴¹ Ынкъам и'ккы мури ынңин нэнтымык, Ынан-ым ымы рѝэнут э'ткиң лъоңырѝкэвэ». ⁴² Ынкъам ытлѝен иквѝи Иисусына: «Қэнакэтѝогэ, Этынвэгыт, титэ Гыт рѝетгѝэ Гынин Энанлѝавагыргэты». ⁴³ Иисусынэ татлыгнэн ытлѝен: «Вынэ қэйвэ, гыт ратвагѝа игыр Гымык рѝэн кыттаңванвык лыгипылдын».

Иисусын вѝэгыргын

⁴⁴ Гатвален амгынотѝылѝен, тиркытир вусқырѝугѝи ынкъам ымнотак вусқымчыкурѝугѝи. Ынңин гатвален ңыроқычыытагнэты. Ынкъам таароңрачыкокэн мэнигэйпичгын гынунэтэ чывиптэтгѝи. ⁴⁶ Иисус қолентогѝэ: «Атэйгыт, тыйылдыркын Гыныкы Гымнин выйирит». Ивык ынқэн, Иисус уйңэ нѝэлгѝи. ⁴⁷ Римкин маравармата, инэлдудѝэ ынқэн ымылѝо, рѝргавнэн Эңэ ынкъам иквѝи: «Ҳотқэн О'равэтлѝан қэлынангэт лыгипылдэ гатвален!» ⁴⁸ Умэкэтылѝэ нэдыгѝэн ымылѝо ынқэн, палқынтатыңогыат, кыпчева ченэтмачвэт эмлинвиттык. ⁴⁹ Ымылѝо-ым, микынэ лыги гэлгылдин Иисус, ымы ңан нѝвѝэңйырѝыт, микынти гэтлдинэт Галилеяйпы Ынык рѝэн, гатвэтчатваленат лылѝамма мачрыров.

Иисус нэнлдеркын панэналѝытванвэты

⁵⁰ Ынкы гатвален о'равэтлѝан еврейылдын майңынымгыпы Аримафея. Ынин нынны Иосиф, қол валдын омакатынвык ынпычылыдыргын, тэндиңылдын ынкъам лыгипылдын, микынэ нэнъатчақэн нѝалгыргын Энанлѝавагыргэн Эңэнин.

Ынан этлы вэтгыры нынтынин ыргин рычемгѝоквыргын ынкъам тайкыгыргын. ⁵² Иосифына, етык Пилатына, йынаннэн Иисусын увик. ⁵³ Рывиривиннин увик ынкъам рычымыкэннин мэнигчыку ынкъам румкэвинн панэналѝытванвычыко, тайкыѝэ энмык, миңкы ванэван еп мэңин энумкэвкылдын. ⁵⁴ Гатвален-ым ы'лѝэнэт пятница, ганъалдыңолен суббота. ⁵⁵ Ҳѝвѝэңйырѝыт, етылѝыт Иисусынэ рѝэн Галилеяйпы, ялѝятгѝат Иосифына ынкъам нэдыгѝэн панэналѝытван ынкъам Ынин увиккэнаномкаквыргын. ⁵⁶ Пэлқынтэтык ярагыт, ыргынан нантэнмавынат таңыткэлѝыт мытқыт ынкъам энаркэлечгыт. Суббота-ы'лѝек ытри гонтымытваленат этгилдикэ, миңкыри рытыйгут гэкэдилдин Законнык.

Иисус гэнэювлин Эңэ

24 Чикинѝэ эргатык нѝвѝэңйырѝэ нэпиринэт таңыткэмытқыт, ыргынан тайкыѝет, ынкъам қытгѝат панэналѝытванвэты. ² Нэдыгѝэн выквылгыйңын рыролдатѝэ расқѝвѝянвэпы. ³ Рѝгѝат ынкачыкогыт, нақам ынкы уйңэ увик Этынвэн Иисусын. ⁴ Энэчгытатвэтчатвама, ыргынан нэдыунэт, дъур ырык ачгыта вытрэтылѝыт ңирѝэ қядявилдэ, тықэчгытрыавѝрѝылѝыт. ⁵ Эмченѝытэтык нѝвѝэңйырѝэ нѝимпынэт лъулқылти нотасқэты, ытрѝэч-ым ынқэнат иквѝэт ырыкагыт: «Иа'м ытлѝен қырирыркыниткы торгынан егтэдылдын вѝилдылыку? ⁶ Ытлѝен ңутку уйңэ, Ытлѝен гэнэювлин! Қыкэтѝогыткы, рѝэнут Ынан гатвылден торыкы еп Галилеяк: ⁷ „Экык О'равэтлѝаргэн йылылѝқыл мынгэты э'қэлтэтылѝыргин, рѝылқаптымѝѝлқыл, ынкъам ңыроқав ы'лѝек Ытлѝен эюдылқыл“». ⁸ Ынкы ыргынан қэлынангэт накэтѝонат вэтгавыт Иисусын. ⁹ Ытри пэлқынтэтгѝат панэналѝытванвэпы ынкъам ымылѝо натвыгѝан мынгыткэн ыннэн парол рагѝѝачаңылырыкы ынкъам ымқотырыкы. ¹⁰ Ынқэнырык, микынти гамңылтэлденат апостолырыкы, гатваленат Мария Магдалина, Иоанна, Мария-ытлѝа Иаковын ынкъам қутти. ¹¹ Ытрѝэч-ым нѝвѝэңйырѝын вэтгавэты ымы мэңин лѝнлѝымалдывилдын, ытри энмэч қун нычимгѝуқинэт, ынқэн ытрѝэч тымнѝвэтгавыт. ¹² Ытрѝэч-ым Пѝтр қутгѝи ынкъам кытгыннатгѝэ панэналѝытванвэты. Ытлѝен и'мпыгѝи, ээ'қунин ынкэчыкун ынкъам лъунинэт ытрѝэч амѝянра ватколѝыт эммэнигѝулти. Ытлѝен пэлқынтэтгѝи, иничгыту лыңэ ымылѝо валдын.

Чайвыгыргын Эммаусэты

¹³ Ынкъам вай катамыннэнъылѝек ңирѝэ рѝгѝючечңылѝыт нылѝекинэт Эммаусэты, нымнымэты, валдын ңирѝэ қэливытгырти Иерусалимгыпы, ¹⁴ ынкъам вэтгаво нылгықинэт

ымыльо нутжэнат этгыргыт. ¹⁵ Ынкъам титэ ытри ынңин гэделинэт ынкъам гавэтгавленат ыргичгу, Чинит Иисус эймэквьи ырыкы, нылэжин ырык ачгыта. ¹⁶ Ытръэч-ым ытри гьарэтваленат элкылдык Ытлён. ¹⁷ Иисус иквьи ырыкы: «Ытлён вай рьэнут торгынан вэтгаво нинэлгытури тыляма?» Ытри, пыннывалдыт, нывилгъэт. ¹⁸ Қол, нынныльын Клеопа, очиткогъэ Ыныкы: «Этааны таңам-Гынан ытку ятыльэпы Иерусалимэты гэмo лыңыркын, рьэнут нутку вагъэ ынңытэкъ». ¹⁹ «Рьэнут-ым?» – пынлөгъэ Иисус. Ытри татлыңгъат: «Аны ынкэн вагъэ Иисусынэ, Назаретгыпы валдын. Ытлён гитлин мэтъатвытколды, Эңэңэ ынкъам ымъоравэтлъата лыги нылгықин эрмэлъу тэңимырэкык: ымы вэтгавык ымы тайкыгыргык. ²⁰ Ытръэч-ым мургин ы'ттъыёлтаароңрагэлевыйла ынкъам ынпычыльэ Ытлён нэйылын а'қанмынво, ынкъом нанъылқапынмыгъан а'қанмыоттынпык. ²¹ А'мын-ым мури гамычвынанморэ, Ытлён Ынкэн, Микынэ рэнтэвминңытурэвнин Израиль. Ытръэч-ым ынкэн еп қырымэн ымыльо: энмэч ңыроқав ы'лён нъалыңоркын, миңқыри ынкэн вагъэ, ²² ынкъа-ым лымңэ мурыгъэвээнйырээ мури нэниничгытэвмык. Эргырома ытри қытгъэт панэналдытванвэты ынкъам, ²³ эльукэ нэныгъэн Ынин увик, пэлқынтэтгъэт ынкъам иквъэт, энмэн ырыкы гэвытрэтлинэт ангелтэ ынкъам иквъэт, энмэн Ытлён егтэлыркын. ²⁴ Ҡырыкықутти морыкакэнайпы қытгъэт панэналдытванвэты ынкъам нэлыгъэн, қалдынангэт ымыльо ынңин, миңқыри гамңылтэлденат нэвээнйырэыт, ытръэч-ым Ытлён Чинит джондытэ». ²⁵ А'мын этгипкылдытури о'равэтлъаторэ! – иквьи ырыкы Иисус. – Лыгэколэ торгынан ванэван нутгъэв лымадэ қылгыгыткы ымыльо, рьэнут гатвылен мэтъатвытколдырык! ²⁶ Эви Христос қырым тэвминңэтылдылқыл, иңқун йъок Чиниткин эргычатын?» ²⁷ Ынкъам Ынан рычичевэннинэт ырыкы Аңаң-Калегыргыкэнат ымванвыт, миңкы Ытлён гатвылен, моок Моисейгыпы ынкъам ымыльо мэтъатвытколдыэпы. ²⁸ Титэ ытри эймэквъэт нымнымэты, миңқыриды гэделинэт, Иисус ынңин итгъи, қынур рэдеңыркын рымагтэты. ²⁹ Ытръэч-ым Ытлён ыргынан нъарэгъан, эвма: «Қыпэдытгэ мурык рээн. Ы'лэңэт тэлпыркын, вулқытвиркын». Рэсқиквьи Ытлён ынкъам пэдытгъэ ырык рээн. ³⁰ Арычгывакъома қэмэк қача ырык рээн, Ынан пиринин кавкав, рывэлынқықунэвнин Эңэңэ ынкъам млеткунин ынкэн, йылнин ырыкы. ³¹ Эңэңэ йыннин ырыкайпы дыляпылмын: ыргынан нэлкылдын Ытлён. Ытръэч-ым Ытлён эвытрыхэ нъэлгъи ырыкагты. ³² Ытри гивдинэт ыргичгу: «Адымы-ым мури галенкамаграморэ амкоргава, титэ Ытлён гавэтгавлен мурык рээн, тыляма ынкъам рычечаванма Аңаң-Калегыргыт!» ³³ Ытри

пэлқынтэтгъэт Иерусалимэты, нэлыунэт ңэнку мынгыткэн ыннэн парол апостолтэ ынкъам қутти, умэкэтылдыт ырык рээн. ³⁴ Ынкэнат иквъэт ырыкы: «Этын қалдынангэт гэнэювлин. Симонына Ытлён гэвытрэтлин». ³⁵ Ынкэнит ыргынан намңылтэдын ынкэн, рьэнут гатвален тыляма ынкъам миңқыри ыргынан нэлкылгъэн Ытлён, титэ Ынан нинэмлеткуқин кавкав.

Эюльын Иисус етгъи рагъэчачңыльэты

³⁶ Рэгъючечңыльыт еп гавэтгавленат, титэ Иисус Чинит вытрэтгъи ырыгдыку ынкъам иквьи: «Ҡымэльэв қытваркынэтык». ³⁷ Ытри тэңилюкэ гэнээтлинэт эмчеңытэтык, нычимгъуқинэт, этааны ынкэн емгымгылдогыргын. ³⁸ Ытлён-ым қээкын гивдин: «Ынкъам иа'м ынңин капчачаттык? Иа'м тури мэтивэтыркынэтык? ³⁹ Қыгитэгыткы Гымнинэт мынгыт ынкъам Гымнинэт гыткат. Ынкэн вай Гым! Қинэтэйилдиңтык ынкъам қинэнчичьэттык. Емгымгылдогыргэн уйңэ атвакыльэнат ымы увик, ымы ы'ттъымыт, Гымык-ым вай, торгынан дьуркынэтык, варкыт». ⁴⁰ Ынқо Ынан рыкадыровнэнат ырыкагты Чиниткин мынгыт ынкъам гыткат. ⁴¹ Ытръэч-ым ытри амкоргава ынкъам эминичгытэте еп нылвакэнат лымадыявык. Ынкэнит Иисусынэ пынлэненат ытри: «Турык варкын рьэнут роолқыл?» ⁴² Ыргынан нэрэтын Ыныкы раръэ ыннэн. ⁴³ Ынан пиринин ынкэн ынкъам рунин ырык ягна.

⁴⁴ Ынқо ивнинэт Ынан: «Ҡоот адымы Гымнан гатвылен торыкы, титэ еп гатвайгым турык рээн, ымыльо Гымнин вагыргын вэты валдылқыл, каледэ Моисейын Законык, мэтъатвытколдыргэн кэлик ынкъам Псаломык». ⁴⁵ Ынкэнит ынқо Иисусынэ рытчынинэт ытри гаймаңэн чичевылыу Аңаң-Калегыргык. ⁴⁶ Ытлён иквьи ырыкы: «Гэкэлидин, иңқун Христосэгым тэвминңылылқылдыгим, наранмыгим ынкъам ңыроқавыльэк эюлылқылдыгим. ⁴⁷ Ынкъам торгынан тывэёлқыл Гымыкныннэпы ымыльо варатырыкы: „Тургин ы'мпаңвагыргын алваң қытчыгыткы, ынкъоры Эңэңэ ранэнаачыторавнэнат тургинэт э'қэлтэтти“. Моота Иерусалимгыпы, ⁴⁸ қынымңылыявыркынэтыкы ымыльо ынкэнат, торгынан лыоёттэ. ⁴⁹ Ынкъам Гымнан трэнңивыңын торыкагты энатватъэ Гымнин Ытдыгэ. Тури-ым қыпэдытгытык Иерусалимык, арматвэтагнэты Гыргочалдыэпы».

Иисус гэпиринин э'эгты

⁵⁰ Иисусынэ рылымңэнавнэнат ытри майңынымнымгыпы ынкъам етгъэт кэтэм Вифаниятагнэты. Ынан рыгыргодывнэнат мынгыт ынкъам, таңаңэнмыма ытри, йықонтатыңногъэ ырыкайпы, ынкъом гыргодытыңногъэ э'эгты. ⁵² Ытри, амтаароңа Ыныкы, левтъимпыгъэт.

Ынзоры лыгэкоргавыдыт пэлэынтэтгэт
Иерусалиматы ⁵³ ынкъам амқынъычо гатваленат
таароурак, анъайва Эңэң.